

# KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska  
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 310

Poznań, środa dnia 9 lipca 1930

Rok XXV

## Odwrotna strona medalu

Legenda Piłsudskiego niewątpliwie się kończy. Kończy się, ale trwała — to prawda obiektywna — dość długo i ważyła na losach naszego życia politycznego i państwowego.

Tak było z powodu pewnych niezaprzeczalnych jej walorów wewnętrznych; ale tak było i dla tego, że w tej legendzie było wiele legendy, i że ci, którzy nią byli oczarowani, nie byli psychicznie po temu nastroszeni, by móc na nią spojrzeć okiem trzeźwym, by móc odróżnić i oddzielić rzeczywistość od nimbów i kadzideł, oraz, by móc sobie zdać z tego sprawę, jak wygląda — druga strona tego zagadnienia.

Myśmy tę drugą, odwrotną stronę medalu znali dobrze. Zawsze, od początku, śmiało o niej głosiliśmy prawdę, która brzmi: kierownicy obozu piłsudczyńskiego mieli — poza Związkiem Ludowo-Narodowym, poprzednikiem Stronnictwa Narodowego — we wszystkich ugrupowaniach politycznych, od P. P. S. aż do Ch. D. i konserwatystów, jacejki dla rozsądzania ich, paraliżowania ich i robienia z nich w ten sposób bezwolnych narzędzi w ręku intrygującej przeciw wszystkim konspiracji. Tak było od zarania wskrzeszonej naszej niepodległości państwowej.

Tym, którzy odgrywali rolę owych narzędzi intrygi po stronie lewej i centrowej społeczeństwa, teraz dopiero otwierają się oczy. Konserwatyści, jak zawsze najbardziej tępi, jeszcze prawdy nie widzą. Dostyc, że od P. P. S. aż do „Piasta” i Ch. D. jest teraz lament na temat przeszłości i rozbijania stale wszystkich i wszystkiego przez obóz Piłsudskiego, który sam o sobie w przystępie szczerości wyjął: „Trzem Sejmom nie pozwoliłem pracować”.

Teraz przyszła kolej na otrzeźwienie bezinteresownego, na swój sposób niewątpliwie ideowego odłamu piłsudczyzny. Jest nim Zjednoczenie Pracy Miast i Wsi. Na tutejszym gruncie reprezentuje je t. zw. „Młoda Polska”.

Wspomniane Zjednoczenie staje wyraźnie sztorcem przeciw niemoralnym metodom „sanacyjnego” Bezpartyjnego Bloku Współpr. z Rządem, przeciwko jego rozbijaniu społeczeństwa od góry do dołu. Rozbijania tego, i to w obliczu wroga, w obliczu Niemców, wspieranych przez komunistów, byliśmy ostatnio świadkami w gnieźnieńskim okręgu wyborczym. Było to nawet gorzej, niż rozbijanie swoich, był to bowiem nakaz ucieczki z posterunku narodowego przed atakującym wrogiem państwowości polskiej. To też wywołało to w szeregach „Młodej Polski” i całego Zjednoczenia Pracy Miast i Wsi głębokie oburzenie. Musiało się to widocznie odbić na organizacji formalnie bezpartyjnej, ale faktycznie przez swych kierowników spokrewnionej z „Młodą Polską”, a mianowicie na Związku Obrony Kresów Zachodnich, skoro ogłasza on następujący komunikat:

## Co odpowie rząd niemiecki na memorjał Brianda

Niemcy żądają gwarancji, umożliwiających rewizję traktatów pokojowych

Berlin, 9. 7. (PAT.) „Vorwärts” donosi, że odpowiedź rządu niemieckiego na memorjał Brianda wyrażać będzie naogół gotowość Niemiec do wzięcia udziału w zapowiedzianych na wrzesień r. b. rokowaniach w Genewie. Witając zasadniczo przychylnie inicjatywę ministra francuskiego, rząd niemiecki unikać będzie narazie bliższego zajmowania się ideą paktu między państwami europejskimi. — Rząd niemiecki — stwierdza dziennik — odrzuca projekt unji, której celem

ma być stabilizacja stosunków, stworzonych przez traktaty pokojowe, domaga się natomiast udzielenia gwarancji, które umożliwić mają rewizję traktatów pokojowych i to gwarancji, wychodzących poza ramy postanowień artykułów paktu Ligi Narodów. W kołach niemieckich liczą się z tem, że w wyniku rokowań genewskich, które odbędą się z końcem września wybrana zostanie komisja studjów, której zadaniem będzie szczegółowe zbadanie planu.

## „Zmierzch polityki Brianda”

Paryż, 9. 7. (PAT.) W dzienniku „L'Ordre” Emil Bure oświadcza, że nastąpił zmierzch polityki Brianda. Odpowiedzi, które dotąd nadeszły na memorjał Brianda w sprawie konfederacji europejskiej, zawierają poważne zastrzeżenia. W Senacie i Izbie Deputowanych komisje spraw zagr. coraz szczegółowsze stawiają mu pytania, które stanowią nieraz prawdziwy akt oskarżenia. Zaczyna to niepokoić nawet Radę Ministrów, której ostatnie posiedzenia były bardzo burzliwe.

Nadomiar w Niemczech i Włoszech uważa się obecnego francuskiego ministra spraw zagr. za imperjalistę, który dotychczas ukrywał starannie swą grę, którą popełnił dwa kapitalne błędy. Przypuszczał, że wystarczy wierzyć w jutrenkę, aby ona się narodziła, a poza tem nie posłuchał rady tych, którzy uprzedzili go, że przed nawiązaniem rokowań z przedstawicielami Niemiec, należy przestudjować dobrze historję tego narodu i poznać jego psychologję.

## Arabowie mieli rację

Wiedeń, 9. 7. (PAT.) „Neue Freie Presse” dowiaduje się z kół zbliżonych do Ligi Narodów, że komisja mandatowa, której powierzono prowadzenie śledztwa w sprawie zajęć żydowsko-arabskich w Palestynie, zakończyła już prace nad sprawozdaniem. Komisja uznaje w tej kwestji

zasadniczo stanowisko Arabów i zarzuca Anglikom, że okazali w sprawie zajęć za mało autorytetu. W sprawie emigracji żydowskiej do Palestyny komisja zajmie stanowisko dopiero po przedstawieniu jej sprawozdania w tej sprawie ze strony wysłanego do Palestyny komisarza angielskiego.

„Z okazji ponownych wyborów do Sejmu w okręgu wyborczym gnieźnieńskim ogłosił komitet regionalny Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem na województwo poznańskie (a w ślad za nim poszczególne komitety powiatowe B. B. W. R. odnośnego okręgu wyborczego) wezwanie, w którym po wyjaśnieniu motywów wycofania dwóch list wyborczych z udziału w wyborach, apeluje do głosujących, aby się wstrzymali całkowicie od głosowania. „Ze względu na narodowościowo-mieszany skład wyborców w wymienionym okręgu i na skutki ustosunkowania się obozu polskiego do każdorazowego głosowania, mogące się wyrazić w absolutnym jego zwycięstwie lub utracie mandatów na rzecz obozu niemieckiego, dalej ze względu na to, że w okręgu tym po raz pierwszy przy wyborach w roku 1928 Niemcy — a więc obóz wrogi państwu polskiemu — uzyskał mandat, a określone wyżej stanowisko komitetu regionalnego B. B. W. R. musiało w następstwie przyczynić się do utrwalenia niemieckiego stanu posiadania lub nawet do jego pomnożenia,

„zarząd główny Związku Obrony Kresów Zachodnich stwierdza:

„1) że Z. O. K. Z., nie miesząc się do walk stronnictw politycznych polskich, dążył stale do wzmocnienia obozu polskiego w wyborach przez skupianie list polskich w okręgach wyborczych narodowościowo zagrożonych lub w razie niepowodzenia do mobilizowania powszechnego udziału głosujących na rzecz polskich list wyborczych,

„2) że z powyższych zasad Z. O. K. Z. wynika bezwzględne potępienie abstynencji wyborczej w

okręgach zachodnich jako szkodliwej dla polskich interesów narodowych i państwowych,

„3) że komitet regionalny B. B. W. R. wyżej stwierdzonym stanowiskiem swem, propagując abstynencję wyborczą w okręgu, w którym wrogi państwu polskiemu obóz niemiecki po raz pierwszy w r. 1928 na skutek rozbicia obozu polskiego uzyskał mandat, dla względów partykularnych poświęcił interesy państwowe i narodowe.

Zarząd główny Związku Obrony Kresów Zachodnich”

Stanowisko Związku Obrony Kresów Zachodnich jest merytorycznie bezwzględnie słuszne. Zarzucić mu natomiast należy, że przychodzi po-niewczasie. Należało głos zabrać przed terminem wyborów, by wezwać społeczeństwo polskie do udziału czynnego w wyborach i odebrania mandatu Niemcom. Dlaczego to się nie stało?

Odwrotna strona medalu doznała w każdym razie nowego oświetlenia.

Zarząd główny Związku Obrony Kresów Zachodnich stwierdza wyraźnie, że Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem dla względów partykularnych, własnych poświęcił interesy państwowe i narodowe. Najcięższy zarzut, podniesiony przez organizację, która sterowana jest przeważnie przez piłsudczyków, „młodopolaków”

## Rozbudzanie niezdrowych nadziei

Znany dziennikarz francuski i zasłużony p. Brianda, p. Sauerwein ogłasza obecnie w „Matin” ankietę na temat federacji europejskiej na podstawie osobistych obserwacji w poszczególnych stolicach Europy, które niedawno zwiedził.

W jednym z ostatnich artykułów p. Sauerwein wyznaje szczerze, że przyszłość pomysłu p. Brianda zależy od porozumienia francusko-niemieckiego, co odstania istotne cele planu p. Brianda, ubranego w ogólną formę paneuropejską. By zachęcić Niemcy do wstąpienia do kombinacji francuskiej p. Sauerwein wylicza, co Francja może zrobić dla Rzeszy. Zdaniem dziennikarza paryskiego Francja jest państwem,

„1) jedynym, które może im (Niemcom) pomóc pod względem finansowym.

„2) jedynym, które może im pomóc w lepszym urządzeniu spłaty odszkodowań przez układ przyjazny z Ameryką;

3) jedynym, które może im pozwolić na nowy stan zbrojeń rozsądnie pomysłanych i bardziej godnych wielkiego mocarstwa;

„4) jedynym, które w granicach możliwości jest w stanie przywrócić bezpośrednio ich komunikacji z Prusami Wschodniemi”.

Ostatnia obietnica p. Sauerweina wywołała w Niemczech burzę radości. Zrozumiano ją, jako zapowiedź zwrotu Niemcom Pomorza.

Polska Agencja Telegraficzna zwróciła się wobec tego do p. Sauerweina o wyjaśnienie. Otrzymała je w formie następującej:

„Odpowiedź moja jest bardzo prosta. Zawiera się ona całkowicie w artykule moim, jaki ukazał się przed kilku dniami w dzienniku „Le Matin” i w którym rozpatrywałem sprawę „korytarza” pomorskiego z punktu widzenia Warszawy i Berlina. Zaznaczyłem wyraźnie, mówiąc o porozumieniu w tej kwestji, że może ono nastąpić jedynie na terenie gospodarczym i w dziedzinie tranzytu. Wszelkie rozwiązanie tej kwestji, dążące do przyłączenia do Niemiec terytorjum „korytarza”, zamieszkałego przez ludność polską, byłoby stanowczo zgubne dla kraju i zarazem w wysokim stopniu niesprawiedliwe. Wszelkie natomiast ułatwienia w dziedzinie komunikacji są pożądane i dyktuje je zdrowa polityka. Napisałem więcej, niż 12 artykułów o obecnych zagadnieniach europejskich. Trzeba przeciw przypuszczać, że nie są one ze sobą w sprzeczności i że myśl moja posiada też swą pewną... ciągłość”.

A więc p. Sauerwein twierdzi, że go w Berlinie źle zrozumiano. Przyjmujemy do wiadomości to oświadczenie, choć lepiej było, aby ludzie, zabierający głos w sprawach publicznych, jaśniej wyrażali swe myśli. Niestety nie tylko pewna publicystyka, ale i dyplomacja stoi dziś pod znakiem dwuznaczności. Umowy dyplomatyczne spisuje się w ten sposób, że każda strona może je w inny, korzystny dla siebie sposób interpretować. W rezultacie Locarno inaczej rozumiane jest w Paryżu, a inaczej w Berlinie. Dwuznaczności te nie tylko nie prowadzą do zażegnania zatargów, ale je jeszcze podniecają, bo wzbudzają zupełnie fałszywe nadzieje i podniecają apetyty nie do zaspokojenia.

Inna rzecz, że Niemcy, gdyby byli rozsądni, powinni byli zaraz wiedzieć, że p. Sauerwein ofiarować im Pomorza nie może, bo wogóle niema na świecie siły, któraby mogła im robić tego rodzaju podarunki.

**KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIMI**

# Nastroje francusko-włoskie a sytuacja ogólna

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Paryż, w lipcu.

Coraz bardziej słusznymi okazują się obawy francuskich kół narodowych, że projekt federacji europejskiej p. Brianda może przyczynić się do wprowadzenia niebezpiecznych fermentów rewindykacyjnych. Przemówienie pacyfisty Breitscheida oraz wywiad, udzielony przez Mussoliniego, stanowią potwierdzenie tych obaw. „Duce“ naprawdę traktuje kwestję rewizji traktatów pokojowych jedynie z punktu widzenia „narodów zwyciężonych“. Niemniej jednak samo sformułowanie podobnego życzenia stanowi podjęcie do prowadzenia coraz bardziej intensywnej kampanji w sprawie zmiany granic ze strony narodów zwyciężonych. Poza tem wystąpienie Mussoliniego wywołało w tutejszych kółach lewicowych nową falę italo-fobji. Opierając się na jego deklaracjach, oświadczają one, że imperjalizm faszystowski naraża na największe niebezpieczeństwo pokój Europy. Francji nie pozostaje więc nic innego, jak wejść w ścisłe przymierze z Niemcami.

W tym duchu nastawia się opinje. Mussolini jest przedstawiany przez radykałów tutejszych jako „wróg porządku europejskiego“, zmierzający do zniszczenia jego równowagi, a jego metody jako prowadzące do krwawych awantur. Niesłychaną jest pretensja, wyrażona na łamach „La Volonté“. Dziennik ten oburza się na egoizm Rzymu, że Mussolini domaga się rewizji traktatów tylko dla Włoch; a nie zajmuje się narodami, zwyciężonymi lat temu dziesięć! Oburzenie to zmalałoby może, gdyby szef rządu włoskiego wystąpił równocześnie w obronę żądań niemieckich.

Charakterystycznym niezmiernie jest fakt, że germanofilska kampanja radykałów i socjalistów, posługuje się obecnie argumentami, jakie propagują pp. Rechberg, Abel, general von der Lippe i tutti quanti. Utrzymują oni, że największe niebezpieczeństwo groziłoby Francji, gdyby doszło do porozumienia niemiecko-włoskiego. Wobec tego należy Włochy izolować. W ten sposób arogancki faszizm stanie się bezsilny. Jak zaś ten plan przeprowadzić? — W sposób niesłychanie prosty: zawrzeć ścisły układ pomiędzy Paryżem a Berlinem. Do jego realizowania nie już na przeszkodzie nie stoi. Nadrenja została ewakuowana. Teraz zaś powinno nastąpić „oswobodzenie“ Saary. Pozostaje tylko jedno małe ale. Jest niem oczywiście „paradoks terytorjalny granicy polskiej“. Zmiana jej, zdaniem germanofilów, narzuca się. „Powinniśmy nakłonić naszych przywódców Polaków, aby zgodzili się na sprośowanie granic, żądane przez Rzeszę“, oświadcza pompatycznie socjalistyczny „Le Soir“.

W sposób niezmiernie perfidny insynuuje przywódca francuskiego socjalizmu p. Léon Blum, że Mussolini miał, kilka tygodni temu, wystąpić w Berlinie z propozycjami konkretnymi. Lecz, stwierdza z dumą leader socjalistyczny, spotkały się one z kategorięzną odmową nie tylko ze strony obecnego rządu, ale nawet ze strony Hindenburga. Układ Włoch z Niemcami stanowiąby zdaniem p. Bluma, największe i najstraszniejsze niebezpieczeństwo. Jeżeli został uniknięty, podkreśla p. Blum, to dzięki polityce, wytkniętej przez socjalistów. Gdyby bowiem nie nastąpiło zbliżenie lokarneńskie, gdyby Francja zmusiła Niemcy do wypłaty odszkodowań, zgodnie z literą traktatu, gdyby wreszcie okupacja Nadrenji została przedłużoną, to Rzesza niezawodnie połączyłaby się z Włochami...

Rozmówanie p. Bluma nie przemawia bynajmniej do przekonania p. Emila Buré, albowiem nie jest on pewny, czy Berlin odrzucił wszelkie propozycje Rzymu. P. Buré pisze w „L'Ordre“, iż swoją wątpliwość opiera na książce Simonatti'ego, p. n. „Wojna francusko-włoska“, a która niebawem ukaże się w druku. Simonatti, przyjaciel Mussoliniego, frankofil, stwierdza, że Włochy nigdy nie były w bezpośrednim zatargu z Niemcami, i że zorganizowanie Europy mogłoby nakazać obydwom narodom iść ręką w rękę. W obecnej chwili nie istnieje pomiędzy nimi żaden konflikt, a jedynie sytuacja wyczekiwanja. Pewne układy są w toku... Mussolini stanął na czele niezadowolonych w Europie i jest zwolennikiem rewizji trakta-

tów. Simonatti uważa, że Francja powinna się spieszyć i porozumieć z Włochami, jeżeli nie chce, by te ostatnie związały się z Niemcami.

Tak się przedstawia rzeczywistość. Jeżeli jednak flirt niemiecko-włoski zrobił takie postępy, to może właśnie dlatego, że od lat dziesięciu robiono co można, by ugłaskać molocha berlińskiego, by pozyskać jego uśmiech za cenę niezliczonych ustępstw, do których parli pacyfiści i cały socjalizm międzynarodowy. Pragnęli oni przeszkodzić za wszelką cenę utworzeniu się bloku lacińskiego 80-miljonowego, którego powstanie byłoby, teraz właśnie po ewakuacji Nadrenji, poważną gwarancją pokoju dla całej Europy. Tymczasem jaki jest rezultat polityki lokarneńskiej? — Nieporozumienie francusko-włoskie przedłuża się, a rzekome zbliżenie francusko-niemieckie prowadzi do represyj w Nadrenji, do wzmagania się buty germańskiej i do formułowania coraz to innych pretensyj. Niemiec bowiem uznaje tylko politykę siły i przed nią kapituluje.

Trzeba przyznać, iż ponowne wystąpienie „Popolo d'Italia“, kierowanego przez p. Arnaldo Mussolini, oraz szeregu innych organów prasowych półwyspu apenińskiego, nie stwarza atmosfery podatnej do podjęcia układów francusko-włoskich. Po ewakuacji Nadrenji „Popolo d'Italia“ pisał: „Francuzi, murzyni, annamici opuścili Ren“. Poza tem ten sam dziennik

stwierdzał, że groźne przemówienia „duce“, zarówno w Livorno, Rzymie, jak i Florencji były reakcją, spowodowaną przygotowaniem wojskowymi Francji. Podobne przypuszczenia nie wytrzymują krytyki, natomiast niepotrzebnie wprowadzają w błąd i drażnią opinię publiczną. Jaki cel miała by Francja, by zbroić się przeciwko Włochom, kiedy żadnych reklamacyj, ani względem nich, ani względem żadnego innego państwa nie posiada. We Włoszech natomiast wysuwane są często rewindykacje, odnoszące się do Tunisu, Korsyki i Nicei.

Polemika Grandiego z Briandem, jaka wywiązała się na łamach „Daily Herald“, wskazuje, że Włochy chciałyby zrzucić na Francję odpowiedzialność za to, że rokowania między Paryżem a Rzymem nie zostały „odjęte“. Niemniej jednak p. Grandi oświadczył: „Włochy pragną, by rozmowy z Francją zostały wznowione jaknajprędzej. Chcemy dyskutować. Nie traćmy czasu“. Francuski minister spraw zagranicznych natomiast powiedział: „Od p. Grandiego tylko zależy, by pertraktacje były wszczęte. Mam zaś nadzieję, iż tym razem będą mogły być prowadzone w atmosferze niezakłóconej żadną polemiką nie na czasie“.

Tutejsze koła polityczne narodowe pragną zawsze podjęcia układów z Rzymem. Domagają się one jednak ustania wreszcie niepotrzebnej kampanji kłamstwa i oszczerstw względem Francji. Zaostrza ona bowiem tylko stosunki, denerwuje Włochów, a czynnikom, przeciwnym zbliżeniu dwóch lacińskich narodów, ułatwia odpowiednią propagandę. Z tarć francusko-włoskich skorzystać może tylko „ten trzeci“. Berlin. I. Briares.

## Uwagi o dwóch zjazdach nauczycielskich

Katolicka Agencja Prasowa podaje na ten temat następujące uwagi:

W ubiegłym tygodniu odbyły się w Krakowie zjazdy dwóch związków, skupiających w sobie nauczycielstwo szkół powszechnych w Rzeczypospolitej: Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego i Związku Nauczycielstwa Szkół Powszechnych (Z. N. S. P.). Związki powyższe reprezentują różne ideologie: pierwszy opiera swą działalność na zasadach religijnych i narodowych, a w dziedzinie społecznej hołduje zasadom ewolucjonizmu i solidaryzmu chrześcijańskiego, drugi — dąży do usunięcia religii ze szkoły, często zwalcza Kościół i duchowieństwo, a w dziedzinie społecznej wyznaje zasady radykalizmu, niekiedy skrajnego.

Dwa zjazdy cechował różny poziom kultury. Kiedy Stowarzyszenie Chrześcijańsko-Narodowe w poważnym nastroju dyskutowało nad najważniejszymi zagadnieniami wychowania młodzieży, poświęcając całe swe obrady problematowi, który zaprzęta dziś umysły nie tylko społeczeństwa polskiego, ale i innych narodów cywilizowanych. — to zjazd radykalnego Z. N. S. P. stał się terenem namiętnych walk politycznych, sprawiających wrażenie jakiegoś wiecu prowincjonalnego, oraz wystąpienie przeciwko nauczaniu religijnemu, Kościołowi i duchowieństwu katolickiemu.

Fanatyczną wprost nienawiścią do Kościoła zionęły przemówienia nauczycieli: Wiącka, Kosińskiego, Bernata i Fislera. Nominacja ks. prof. Zongolowicza na stanowisko wiceministra W. R. i O. P. stała się przedmiotem również napaści na kler katolicki.

Do jak chorobliwej wprost nienawiści dochodzą niektórzy wychowawcy z Z. N. S. P. świadczy następujący ustęp z przemówienia p. Kosińskiego: „Żyjemy wobec groźby wzmoczenia się klerykalizmu, a dowodem tego są odbywające się Kongresy Eucharystyczne, które mają swój ukryty cel“ (sic!). Już nie po raz pierwszy gwałtownie był zwalczany okólnik p. Bartla, regulujący praktyki religijne dla młodzieży szkolnej. Całą swą nienawiścią zjazd Z. N. S. P. do Kościoła Katolickiego wylał w następującym wniosku, przyjętym przez zjazd:

„Wobec powtarzających się ataków kleru zjazd wzywa zarząd główny do zebrań materiałów w sprawie tych ataków. Na podstawie zebranego materiału zarząd główny winien wnieść memoriał do rządu z prośbą o wzięcie nauczycielstwa i szkoły w obronę przed atakami kleru oraz dążyć do wkręcania na drogę sądową w każdym poszczególnym wypadku.“

„Zjazd domaga się zniweczenia okólnika Bartla w sprawie praktyk religijnych młodzieży szkolnej.“

„Zjazd wzywa zarząd główny do zaproszenia przeciw dwu biskupom, którzy

drukiem w wydawnictwach swych obniżają autorytet organizacji nauczycielskiej i stwarzają warunki do jej osłabienia.“

„Zjazd domaga się rozdzielenia ministerstwa oświaty od ministerstwa wyznań“.

Wniosek kończy się niczem nieumotywowanym i na niczem nieopartym atakiem na księży katechetów.

Rezolucja powyższa obliczona jest tylko na demagogię. Humorystycznie brzmi wprost wezwanie do rządu o „obronę“ nauczycieli ze Związku radykalnego przed klerem katolickim. A już wprost fałszem jest oskarżenie dwóch księży biskupów, nie wymienionych jednakże z nazwiska, o obniżanie autorytetu organizacji nauczycielskich w swych wydawnictwach (!).

Na uwagę zasługują dwa wnioski odrzucone, jeden — domagający się od rządu pomocy dla zagrożonej polskości na kresach, drugi — wzywający zarząd główny Związku, by przez polityczne zaangażowanie Związku nie obniżał powagi organizacji. Powyższe świadczy, jak słuszne są niejednokrotnie podnoszone obawy społeczeństwa o los młodych pokoleń w szkołach powszechnych, wychowywanych przez nauczycieli, wyznających zasady ideowe Z. N. S. P.

W imię prawdy musimy zaznaczyć, że większość nauczycielstwa, zgromadzonego w Z. N. S. P., na szczęście nie wyznaje antyreligijnych i radykalnych zasad przywódców Związku, zachowuje się jednak biernie i bojaźliwie wobec tupetu przywódców.

Przewodnictwo zjazdu Z. N. S. P. spoczywało w rękach pp. senatora Nowaka i posła Smulikowskiego (objaz z B. B.), oraz posła Nowickiego („Wyzwolenie“).

## Potężny rozwój lotnictwa w Niemczech

Jak wiemy, Niemcy przykładają wielką wagę do rozwoju i rozbudowy własnego lotnictwa. Nie mając prawa posiadania lotnictwa wojskowego na mocy Traktatu Wersalskiego, wszystkie swoje wysiłki skierowują do spódogowania lotnictwa cywilnego, które chcą postawić na pierwszym miejscu w świecie. Tem również tłumaczy się ich ekspansja w kierunku podporządkowania sobie linii transkontynentalnych a nawet nadmorskich. Wymownym dowodem troski o lotnictwo niemieckie w wszystkich jego dziedzinach jest ostatnio uchwalony budżet/Rzeszy w którym pozycja na lotnictwo w roku bieżącym w stosunku do r. 1929 wydatnie wzrosła. Obecnie suma ta wynosi 45.777.550,00 mk., podczas gdy w roku 1929 wynosiła 38.706.612,00 mk. Warto się przyjrzeć, na co są prze-

znaczone poszczególne dotacje i w jakiej wysokości:

- a) konkursy lotnicze, rozwój płatowców, przyrządów, popieranie przemysłu lotniczego 12.445.000,—
- b) na instytut badań 1.600.000,—
- c) na badania naukowe w instytucie aerodynamicznym w Getyndze 835.000,—
- d) na „Luft - Hanse“ (komunikacja lotnicza) 21.000.000,—
- e) służba meteorologiczna 1.173.000,—
- f) szkolenie pilotów w państwach szkole lotniczej 2.300.000,—
- g) utrzymanie i oświetlenie nocnych linii 370.000,—
- h) mapa lotn. Niemiec 20.000,—
- i) lotnictwo szybowcowe (bezsilnikowe) 300.000,—
- j) zawody lotnicze przy wyższych szkołach 240.000,—
- k) prasa lotnicza 40.000,—
- l) balony sportowe 20.000,—
- l) utrzymanie lotnicze 1.500,—
- m) łączność lotnicza 239.000,—
- n) hangar dla sterowców i zapomogi na podróże sterowcami 3.150.000,—
- o) służba bezpieczeństwa ruchu lotniczego i inne 1.624.000,—

Cyfrы te najlepiej mówią same za siebie i świadczą o tem, że w dzisiejszej dobie kryzysu gospodarczego i ekonomicznego państwo niemieckie z wielką troskliwością odnosi się do swego młodego przemysłu lotniczego i młodej komunikacji, przychodząc im z wydatną bardzo pomocą.

Kryzys gospodarczy odczuły bowiem bardzo poważnie zarówno wielkie jak i małe wytwórnie lotnicze, kryzys ten dał się dotkliwie we znaki znanym firmom: Dorniera, Rorbacha, Junkiersa i innym. Rozumna polityka gospodarcza państwa niemieckiego doceniając znaczenie potęgi lotniczej przychodzi w porę i na czas inicjalnywie prywatnej z wydatną pomocą.

Niemcy jak zresztą i reszta państw na zachodzie Europy, doskonale rozumieją wagę i doniosłość lotnictwa — i dzisiejsze pokolenie przygotowuje jak najlepszy grunt następnym do stworzenia z nich „par excellence“ ludzi powietrza. Ale trzeba przyznać, że i tam rząd niewieleby pomógł, gdyby nie ogólne zrozumienie najszerszych warstw społeczeństwa. To zrozumienie, którego u nas w Polsce pomimo wszystko jeszcze odczuwa się taki wielki brak. A. K.

## Falszywe argumenty

W dzisiejszem porannem wydaniu naszego pisma podaliśmy depeszę o komunikacie masońskiej organizacji Ligi obrony praw człowieka, zwracającym się m. in. przeciw prasie nacjonalistycznej Niemiec i Polski z powodu rzekomego wyzyskiwania krwawych zajęć na granicy polsko-niemieckiej w celu zamoczenia pokoju. Komunikat ten jest niezgodny z rzeczywistością. Nie tylko bowiem tak zw. prasa nacjonalistyczna w Polsce potępiała zbrodnie niemieckie na granicy, ale uczyniła to cała prasa polska. Nie leży w interesie państwa, by jednomyślność jego opinii przedstawiano jako nieistniejącą i w fałszywym świetle. Co do nas, protestami organizacji masońskiej bynajmniej się nie przejmujemy.

## Zmiany na stanowiskach dyplomatów

Warszawa, 9. 7. (Tel. wł.). W kołach dyplomatycznych spodziewane są w najbliższym czasie znaczne zmiany na placówkach, jak i w centrali. Na stanowisko posła w Berlinie ma zostać powołany Grzybowski, obecny poseł Rzeczypospolitej w Pradze, jego zaś miejsce zajmie szef gabinetu ministra Szumlakowski. Kierownik referatu niemieckiego w centrali Dormański, wyjechał do Tokio na stanowisko radcy poselstwa. Referat niemiecki ma objąć Komarnicki, radca poselstwa polskiego w Watykanie. (w)

## Spadek wody w Wiśle

Kraków, 9. 7. (PAT.) Stan wody w Wiśle obniżył się o przeszło 70 cm poniżej stanu normalnego, czego nie notowano od przeszło 100 lat. W niektórych miejscach zaczynają pokazywać się glazy na dnie. Są jednak i dodatnie strony posuchy, gdyż dotychczas nie zanotowano ani jednego wypadku zatonięcia. Żegluga została całkowicie wstrzymana

## Dlaczego przerwano rokowania w sprawie Saary?

Paryż, 9. 7. (PAT) Minister pracy złożył wobec przedstawicieli prasy oświadczenie w sprawie przerwania rokowań niemiecko - francuskich, dotyczących zagłębia Saary. Minister zaznaczył, że Francja zgodziła się na rozpoczęcie rokowań pod warunkiem, że z zastrzeżeniem wszelkich praw po-

litycznych ludności, przedmiotem rokowań będą sprawy czysto gospodarcze. W miarę jednak rozwoju rokowań strona francuska stwierdziła, że oddają się one z winy Niemiec od pierwotnego założenia. Przerwa w rokowaniach powinna pozwolić obu rządowi na zbliżenie swoich poglądów.

## Król angielski o Indjach

Zapowiedź ważnych reform

Londyn, 9. 7. (PAT) W czasie inauguracji nowego gmachu, należącego do rządu indyjskiego, król wygłosił przemówienie. Wyraziwszy ubolewanie z powodu przykrych wydarzeń, jakich widownią były Indie, król zaznaczył, że oczekuje pełen nadziei dnia, który przywróci harmonię między wyznawcami różnych religij, łącząc ich w pragnieniu zapewnienia ludowi indyjskiemu pokoju i zadowolenia. Przemówienie króla było nadawane przez

radio. Mowa króla, uważana jest jako zapowiedź wprowadzenia w bliskiej „homerule”, który wysunął wicekról Irwin, a którego nie podjęła w swem sprawozdaniu komisja Simona. Dalsze wyjaśnienie sytuacji przyniesie oświadczenie Mac Donalda w Izbie Gmin i wicekróla Irwina na sesji indyjskiego parlamentu w Delhi. Obydwa oświadczenia oczekiwane są z największym zainteresowaniem.

## Ujęcie kurjerów bolszewickich

Wilno, 9. 7. (PAT) Nocy wczorajszej patrol KOP kontrolując odcinek graniczny Kniahinicze w rejonie Rakowa zauważył 2 mężczyzn, ukrytych na drzewie. Na rozkaz patrolu zleźli z drzewa, przyczem jeden z nich błyskawicznie rzucił w twarz żołnierzom

jakiś proszek, poczem obaj rzucili się do ucieczki. Żołnierze dali kilka strzałów alarmowych, na odgłos których nadbiegł pobliski patrol i zatrzymał uciekających. Jak się okazało, w ręce władz KOP wpadli kurjerzy komunistyczni z Mińska z instrukcjami.

## Ku czci poległych Polaków amerykańskich

Odsłonięcie pomnika w Milwaukee

Milwaukee, 9. 7. (PAT.) Odbyło się tu uroczyste odsłonięcie pomnika ku czci poległych w wojnie światowej żołnierzy amerykańskich polskiego pochodzenia. Pomnik stoi na cmentarzu św. Wojciecha. Uroczystość odbyła się wobec oddziałów wojska, marynarki, pielęgniarek i kapeli Legio-

nu amerykańskiego. Przemawiali wybitni Amerykanie i Polacy a wśród tych ostatnich sędzia Kleczka. Na tym samym cmentarzu spoczywają zwłoki śp. Jana Czajki, który był pierwszym żołnierzem amerykańskim, zabitym na froncie w czasie wojny.

## Zebrania Stronnictwa Narodowego w Chojnicach i Grudziądzu

Chojnice, 9. 7. (Tel. wł.) We wtorek odbyło się pod przewodnictwem prez. p. Nieboraka wielkie zebranie Stronnictwa Narodowego, na którym przemawiali senator dr. Osowski o sytuacji politycznej i poseł Mazur o sytuacji gospodarczej. Licznie zebrana publiczność gorąco oklaskiwała mówców.

Grudziądz, 9. 7. (Tel. wł.) We wtorek, 8 b. m. odbyło się zebranie Stronnictwa Narodowego z udziałem ponad 600 osób. Przewodniczył p. Kamrowski. Referat gospodarczy wygłosił red. „Słowa Pomorskiego” p. Kanarowski. Drugi referat polityczny wygłosił poseł red. Sacha. Niektóre momenty w przemówieniu posła Sachy, oparte na dokumentach, były wprost rewelacyjne. Obu mówców nagrodzono hucznie oklaskami.

## Kłeska pożarów

Łódź, 9. 7. (PAT) „Republika” donosi o pożarze w pow. łęczyckim we wsi Kulesy. Ubiegłej nocy stanęło w ogniu 11 gospodarstw. Spłonęło 30 sztuk bydła oraz liczny inwentarz martwy. Podczas pożaru jeden z ratujących skoczył w ogień i wy dostał z płomieni swego 2-letniego synka, sam jednak został ciężko poparzony i prawdopodobnie nie uda się go utrzymać przy życiu. Straty wynoszą ponad 300.000 zł.

Łódź, 9. 7. (PAT) We wsi Brodnia pod Łaskiem wybuchł pożar, który strawił doszczętnie 5 gospodarstw.

Łódź, 9. 7. (PAT.) We wsi Tum, pow. łęczyckiego, gdy mieszkańcy wsi zajęci byli w polu, wybuchł pożar. — Płomienie ogarnęły 6 zagrod. Na miejsce pożaru przybyło 11 oddziałów straży pożarnej. Pastwą płomieni padło 6 domów mieszkalnych, 11 stodół, 8 obór i wielka ilość inwentarza żywego. Straty wynoszą około ćwierć miliona złotych. W czasie akcji ratunkowej uległo poparzeniu 8 osób, z których 2 w stanie groźnym przewieziono do szpitala.

Warszawa, 9. 7. (PAT) We wsi Toczek pow. lubartowskiego w woj. Lubelskiem wybuchł pożar. Spłonęło 13 domów mieszkalnych oraz 43 innych zabudowań wraz z inwentarzem martwym oraz częściowo z inwentarzem żywym. Szkody wynoszą około 100.000 zł. Przyczyna pożaru nieustalona.

Bielsko, 9. 7. (PAT) Wybuchł pożar w kulturze leśnej w Ligocie (własność ks. Sułkowskiego) niszcząc na przestrzeni 400 mtr. torf i drzewa 15-letniego lasu. Pożar powstał wskutek iskier z przejeżdżającego pociągu.

Katowice, 9. 7. (PAT) W Roszcinie, pow. Lubliniecki spłonęło około 2 i pół hektarów 35-letniego lasu i około 2 ha 18-letniego drzewostanu, będącego własnością hr. Hohenlohe. Tak w Goławcu spłonęło około 3-ch morgów 5-letniego lasu (własność p. Winklera).

Katowice, 9. 7. (PAT.) Według doniesień pism wybuchł pożar w dworze hr. Welczka w Gliwicach Starych. Pożar zniszczył stajnię oraz 3000 ctu siana.

Stanisławów, 9. 7. (PAT) Dnia 7 bm. wybuchł pożar w Peczenizynie (pow. Kołomyja) który ogarnął 13 domów żydowskich, położonych w rynku. Szkody wynoszą około 40.000 zł. Przyczyna pożaru nieustalona.

### Odjazd flotyli angielskiej

Gdynia, 9. 7. (Tel. wł.) Dziś rano o godz. 7 flotyli angielskich kontrtorpedowców opuściła Gdynię i Gdańsk. 3 marynarzy angielscy zmasakrowani w Gdańsku, pozostali w szpitalu miejskim w Gdańsku. Dziś rano stan ich zdrowia uległ nieznacznej poprawie. Jest nadzieja utrzymania ich przy życiu. Rannymi opiekuje się osobiście konsul Wielkiej Brytanji w Gdańsku. S. B.

### Wycieczki poznańskie w Pradze

Praga, 8. 7. (PAT.) Bawi tu wycieczka poznańskiego oddziału stowarzyszenia chrześcijańsko - narodowe go nauczycielstwa szkół powszechnych w liczbie 82 osób. Wczoraj wycieczka złożyła wieniec na grobie Nieznanego Żołnierza. Goście polscy od-

## Sport sprawia radość

dopóty nie czujemy się zmęczeni. Piękno natury, zachwycające każdego na początku wycieczki, traci swój urok, gdy ciało i nerwy ogarnia znużenie.

Nie chodźcie na wycieczki bez „Palmy”, nie wyjeżdżając na wakacje bez „Palmy” pod waszymi obcasami. Po każdym kilometrze, który przejdziecie na obcasie gumowym „Palma” z wdzięcznością wspomniecie naszą radę

„Palma” powoduje elastyczny chód, chroni nogi i obuwie. Zachowuje świeżość i dobry humor. „Palma” obcasy potęgują radość z sportu. Pw 15 045-B. 29

jadą do Brna, Wiednia, Bratislavy, Budapesztu i przez Koszyce powrócą do kraju.

Również bawi tu wycieczka 13 członków poznańskiej korporacji studenckiej „Panslavia”.

### Odniesienie prof. Zielińskiego.

Warszawa, 9. 7. (PAT.) Dzienniki donoszą z Brukseli że tamtejszy uniwersytet nadał prof. Tadeuszowi Zielińskiemu stopień honorowego doktora filozofii w związku z obchodzonym przez niego jubileuszem 50-lecia pracy naukowej.

### Bohaterstwo księży

Grudziądz, 9. 7. (Tel. wł.) 9-letni syn zamieszkałego we Wielu kupca Łącznego, bawiąc się nad jeziorem w pewnej chwili stracił równowagę i wpadłszy do wody poczył tonąć. Przechodzący brzegiem jeziora ks. prob. Wrycza wskoczył do wody i uratował chłopca od niechybnej śmierci.

Bydgoszcz, 9. 7. (Tel. wł.) W czasie pożaru we wsi Głodziszewo pod Bydgoszczą, którego pastwą padło 6 budynków mieszkalnych i 28 zabudowań gospodarskich, odniósł ciężkie poparzenie tamtejszy proboszcz ks. Maternicki, który z narażeniem życia pomagał pogorzelcom w ratowaniu ich mienia.

### Wybuch granatu

Stanisławów, 9. 7. (PAT.) W gminie Kobaki powiat Kosów znaleźli Semen Semenczuk, lat 14 i Wasyl Bukateczuk, lat 10, granat artyleryjski. Obaj zaczęli manipulować granatem który eksplodował. Semenczuk stracił nogę oraz doznał ciężkich obrażeń ciała, Bukateczuk odniósł ciężkie rany brzucha i klatki piersiowej. Obu rannych przewieziono w stanie groźnym do szpitala.

## Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 9. 7. 1930.

Warunki: Handel hurtowy, parvlet Poznań, ładunki wagonowo dostawa bieżąca za 100 kg:

Standardy: a) żyta 696 gr (118,5 f w h.); b) pszenicy 753 gr (128,0 f w h.); c) jęczmienia 673 gr (114,1 f w h.); d) owsa 480,5 gr (80,1 f w h.).

„Ceny orientacyjne” parytet Poznań	
Żyto	17,25—17,75
Usposobienie stałe.	
Pszenica	47,50—48,50
Usposobienie stałe.	
Jęczmień przemysłowy	17,50—20,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	19,50—20,50
Usposobienie mocne.	
Mąka żytnia w worku według urzędowo ustalonego typu (70%)	31,00
Usposobienie stałe.	
Mąka pszenna 65% w worku	73,00—77,00
Usposobienie stałe.	
Otreby żytnie	12,00—13,00
Otreby pszenne	15,00—16,00
Słoma prasowana	2,50—2,70
Siano luzne	7,00—8,00
Siano pras nadnoteckie	8,50—9,50
Ogólne usposobienie stałe.	

Wobec prac żniwnych — podaż żyta zmniejszona, zresztą sytuacja na rynkach zagranicznych i krajowych bez zmiany.

## POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 9. 7. 1930.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany. Ruch cały koncentrował się prawie wyłącznie w pap. procent., jak w dniach poprzednich.

Na rynku pap. procent. poszukiwano wszystkie notowane papiery, mianowicie: 5 proc. poz. konwers. po 54,75 proc., 8 proc. oblig. m. Poznania z 1926 r. 92 proc., 8% listy dolarowe 96,50 proc. i 6 proc. listy żytnie 22.—21,50, jedynie 4 proc. listy zast. konwert. handlowano po 42,75 proc. — 42,50 proc. w transakcjach.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych handlowano Bkiem Kwileckim po 60.— w tranzakcjach oraz Cegielskim po 52.— w placeniu. Reszta papierów w poszukiwaniu bez oddawców.

### Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Poznań, dnia 9. 7. 1930 r.

#### Papiery procentowe:

Kurs w procentach (nominatu)  
5% Pożyczka konwersyjna 54,75 P.  
8% oblig. miasta Poznania z 1926 r. 92% P.  
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredytow. 96,50 P.  
4% listy zastaw konw. Pozn. Ziem. Kred. 42,75—42,50 +

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kr. 22—21,50 P

#### Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).

Bank Kwilecki. Potocki i S-ka 1—11 em. zł. 60.— +

#### Akcje przemysłowe:

(Kurs w zł za 1 akcję)

Cegielski H I em. zł. 52.— P.

Tendencja bez zmiany.

**Kurs złotego.** Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,89 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,89 zł.

**Kurs marki niem. i guld. gd.** Bank Polski oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,25 do 212,55 zł, gotówką 211,85 zł; za 100 guld. gd. w dewizach 173,06 do 173,32 zł gotówką 172,42 zł.

## GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 9. 7. 1930 r.

Waluty Gotówka  
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,88% sp.: 8,90% kup.: 8,86%.

#### Dewizy:

	trans	sprzed.	kup.
Belgia	124,57	124,88	124,26
Gdańsk	173,40	173,83	172,97
Londyn	43,38	43,49	43,27
Nowy Jork	8,905	8,925	8,885
Nowy Jork kabel	8,917	8,937	8,897
Pariz	35,08	35,17	34,99
Praga	26,45 1/2	26,52	26,39
Szwajcaria	173,20	173,63	172,77
Wiedeń	125,92	126,23	125,61
Berlin	212,66		

Tendencja niejednolita.

#### Papiery wartościowe i obligacje:

4% poz. inwest. . . . . 110,25 110,75  
5% poz. premj. dol. . . . . 60,75 61,40  
5% poz. konw. . . . . 55,75

#### Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—110,00
Bank Polski	0,00—168,00
W T F. Cukru	0,00—30,50
Lilpop	0,00—25,00
Ostrowiec	0,00—54,00
Siarachowice	0,00—15,60

Tendencja niejednolita.

## PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg. Berlin, 9. 7. 1930.

Pszen. march. od st. załad.	
76 77 kg	000,00—000,00
Tendencja mocniejsza.	
Zyto march. od stacji załad.	
72 kg	172,00—177,00
Tendencja mocniejsza.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	160,00—190,00
Tendencja stała.	
Owies march. od stacji załad.	158,00—165,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	32,50—40,50
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia	22,75—25,00
Tendencja utrzymana.	
Ospa pszenna	10,00—10,50
Tendencja mocna.	
Ospa żytnia	9,50—10,25
Tendencja mocna.	
Groch Victoria	22,00—29,00
Groch dr. jadalny	21,00—25,00
Groch pastewny	18,00—19,00
Peluszka	19,00—20,00
Bób polny	17,00—18,50
Wyka	19,50—22,00
Lubin niebieski	19,00—20,00
Lubin złoty	23,00—24,50
Makuch rzepakowy	10,60—11,60
Makuch lniany	15,80—16,50
Wytłoki suche krajowe	8,00—9,00
Srót Soja	13,80—14,80

Ogólna tendencja niejednolita.

#### Notowania złotego w Berlinie

z dnia 9. 7. 1930 r.  
Wyplaty ra. Warszawy . . . . . 46,90—47,10  
Noty wielkie . . . . . 46,825—47,225

## 1 dolara za każdą żywą pluskwę

znalezioną po przeprowadzeniu dezynfekcji paratem „LIMIGATOR” CIMEK” wypłacimy natychmiast. FUMIGATOR CIMEK” jest świecą dezynfekcyjną, tępiącą radykalnie w ciągu 5 godzin wszelkie insekty (pluskwy, wszy, mole, karaluchy) i mikroby chorobotwórcze. Posiadamy pochwalne orzeczenia różnych instytucji rządowych i komunalnych Zakłady Chemiczno-Dezynfekcyjne „Salvator” Katowice, Teatralna 19, Tel. 29-01. Do nabycia we wszystkich aptekach i drogeriach. H. R. towia: B. Barcikowski, S. A. Poznań. Tw 30





### W pierwszych 10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego łagodnego

### MYDŁA DLA DZIECI NIVEA

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena: Zł. 1.50



### Opaloną zdrową cerę

posiada każdy, kto przed kąpielami słonecznymi i powietrznymi do natarcia skóry używa

## KREM NIVEA

Czynić to należy również w dni pochmurne, ponieważ wiatr i świeże powietrze przyczynia się do opalenia skóry. Ciało winno jednakże być suche, jeśli wystawia się je na bezpośrednie działanie słońca. Nie zapominajmy o **poprzednim** natarciu kremem Nivea, w ten sposób bowiem usuwamy niebezpieczeństwo bolesnego spalenia skóry.

Krem Nivea jest jedynym kremem, zawierającym euceryt. Na tem właśnie polega jego skuteczność.

Pudełko po zł. 0.40 do 2.00 Tabki po zł. 1.35 i 1.25

Wyrób królowy firmy PEBECO. sp. z o.o.p. w Katowicach

## Protest Warmji wobec świata katolickiego

**Niemiecko-katolickie duchowieństwo zburzyło pomnik najlepszego i najuczciwszego biskupa swego czasu, a wystawiło pomnik kreaturze masona, Fryderyka II — Protest Warmji**

Zaszła rzecz, charakteryzująca ducha, panującego dzisiaj na Warmji. Oto duchowieństwo niemiecko-katolickie zburzyło pomnik biskupa warmińskiego Stanisława Hozjusza, a wystawiło pomnik biskupowi Charlesowi de Hohenzollern.

Kim jest Stanisław Hozjusz, wie każdy Polak, wie i każdy warmjak.

Największy poeta warmiński Julius Pohl powiada, że z Hozjuszem nie można nikogo nawet porównać („Bernsteinperlen“). Doktor Kościółka, św. Piotr Kanizjusz nazywa Hozjusza „najwspanialszym pisarzem, największym teologiem i najlepszym biskupem swego czasu“. „Nawet niektórzy protestanci zwolennicy protestantyzmu muszą przyznać, że Hozjusz jest największym uczonym swego czasu“ — pisze uczony niemiecki Cholinus z Kolonii w r. 1567. Największy uczony protestancki Melanchton oświadcza, że „Hosius qui si papista non esset, primus omnium doctorum hoc saeculo esset“, jak o tem świadczy uczeń Melanchtona, Laurentius Albert, (Rescius „Vita Stan. Hos. lib. 2, cap 14). Protestant prof. Delbrück nazwał w r. 1811 Hozjusza w Bruniewie (Braunsberg) „wspaniałym genjuszem“. Wybitny sympatyk protestantyzmu, „Erzpriester“ dr. Mattern nazywa walkę Hozjusza z zepsuciem moralnym na Warmji „niesłychanym heroizmem“ („Pastoralblatt“, 1911, str. 61). Już jako 25-letni uczony Hozjusz znalazł wielkie uznanie u protestanta Erazma z Rotterdamu, wysławianego niezmiernie przez współczesnych.

Hozjusz założył w Bruniewie (Braunsberg) akademię duchowną. Akademia ta nosiła na swym froncie nazwę swego założyciela. Nie było księdza warmińskiego, który nie byłby dumny właśnie z tego. Po rozbiore Polski, kiedy Warmja przeszła pod panowanie królestwa pruskiego i kraj cały moralnie i materialnie okropnie podupadł, akademię musiano zamknąć. Kiedy ją w r. 1821 na nowo otworzono — pozostawiono jej nazwę wielkiego założyciela. W skrypcie ministerjalnym czytamy: „Die höhere Lehranstalt in Braunsberg, Lyceum Hosianum von ihrem Stifter, dem Kardinal Hosius genannt.“

Lecz na co nie poważało się w r. 1811 ministerjum pruskie, tak bardzo wrocie katolicyzmowi, to uczyniło teraz duchowieństwo warmińskie. Nazwisko Hozjusza zdrapano z gmachu akademii. Zaprotestowała przeciw temu w r. 1921 jedynie „Gazeta Olsztyńska“. Lecz bezskutecznie.

Czemu duchowieństwo warmińskie zburzyło tę świętość Warmji? Trudno znaleźć inną przyczynę jak tę, że duchowieństwo warmińskie wstydi się Hozjusza, dlatego, iż Hozjusz był, jak pisze jako biograf, „S. Sedis Apostolicae defensor ferventissimus“. My jednak podnosimy obecnie protest przed całym światem: Zdrapanie nazwiska Hozjusza z akademii duchownej w Bruniewie, zburzenie pomnika przez wieki poświęconego jest nie tylko czynem niekatolickim, ale i barbarzyńskim, niekulturalnym.

Niemniej wymownie, niż zburzenie pomnika „najgorętszego obrońcy Stolicy Apostolskiej“ świadczy o duchu, panującym między duchowieństwem niemiecko-katolickim na Warmji, fakt następujący: W Oliwie, w katedrze djecezji gdańskiej ufundował za staraniem warmińskiego duchowieństwa niemiecko-katolickiego, ks. biskup O. Rourke tablicę pamiątkową dla dwóch biskupów warmińskich,

Józefa i Charlesa von Hohenzollern. Poświęcono ten pomnik 28 maja br. bardzo uroczystie. Wystawiano w moście uroczystościowej biskupów von Hohenzollern. Warmiński wikary kapitularny palił kadzidło burmistrzowi gdańskiemu Sahmowi, który przyjaciele katolików nigdy nie był.

Któż to byli ci dwaj biskupi Hohenzollernowie, którym nawet w tych czasach gospodarczo ciężkich ufundowano tablicę pamiątkową?

Józefa von Hohenzollern zaliczają dzisiejsi Warmjacy do najlepszych biskupów. Czy słusznie? Z punktu widzenia nastrojów dzisiejszego duchowieństwa warmińskiego — tak. Inaczej osądzi biskupów Hohenzollernów katolik, czujący naprawdę po katolicku!

Biskup Józef von Hohenzollern był racjonalistą — oto dowody:

Prawie wszyscy nauczyciele, których Józef von Hohenzollern ustanowił przy akademii duchownej, byli zwolennikami Hermesa, heretyka potępionego kilka razy przez Stolicę Apostolską. Tak pisze „Oberpräsident“ v. Schön w r. 1837 w poufnym piśmie do adjutanta króla. Prof. ks. Brück pisze: „Zgubny w najwyższym stopniu kierunek w teologii reprezentowali zwolennicy prof. Hermesa (1889, str. 485). Najwybitniejszego zwolennika Hermesa, prof. Achrefeldta, który później został ekskomunikowany, biskup Hohenzollern uwielbiał i błagał go, ażeby on (Achrefeldt) przyjął kanonikat warmiński, nazywając go „wzorem prawdziwego, wewnętrznie poświęconego kapłana“ („Mon. hist. Warm.“ 1883, str. 420, 499).

Dogmatykę Hermesa i katechizm Achterfeldta — książki, będące na indeksie — Józef von Hohenzollern bardzo cenil i uważał za najlepsze z wszystkich podręczników. W r. 1828 pisze biskup, że jest przekonany, iż gdyby Ojciec Święty zobaczył katechizm Achterfeldta, to zakazałby go — a kilka miesięcy później zaprowadza on tenże katechizm w djecezji. W r. 1831 nakazuje surowo używać katechizmu Achterfeldta, a w r. 1835 wydaje nowy nakład („Mon. hist. Warm.“ 1883, str. 401, 642, 645, 647).

Gdy Rzym postawił dzieła teologiczne Achterfeldta na indeksie, Achterfeldt ogłosił listy biskupa Józefa v. Hohenzollern do niego, w których biskup wysławiał książki Achterfeldta pod niebiosa. Zresztą biskup ten teologicznych studiów wcale nie posiadał, bo uczył się tylko w gimnazjum w Altschottland a poza tem nigdzie. Jako chłopiec czternastoletni został kanonikiem wrocławskim.

Tyle o prawowierności biskupa Józefa von Hohenzollern. Każdy prawy katolik wie, co sądzić o Warmjakach, którzy takiego biskupa zaliczają do najlepszych biskupów warmińskich!

Niezmiernie marną figurą na warmińskim tronie biskupim był Charles de Hohenzollern. Był on kreaturą Fryderyka II; nazywał tego masona swoim „mistrzem“ (24 lutego 1777). Z wstrętem czyta się jego listy do króla, któremu się kładzie do nóg — listy pełne oszczerstw przeciw biskupom katolickim i duchowieństwu katolickiemu. Dnia 12 sierpnia 1786 pisze Charles von Hohenzollern do króla, że duchowieństwo katolickie jest dla króla „bardzo niewdzięczne“, że on sam tworzy jeden jedyny wyjątek. Charles Hohenzollern był poprostu płatnym agentem Fryderyka. Za zadanie swego życia uważał polowanie na tuste

dochody, jak to ze sfer rządowych szyderczo o nim pisano. Pomimo swych wielkich dochodów z kanonikatów, opactwa pelplińskiego i oliwskiego oraz biskupstwa chełmińskiego względnie warmińskiego, pozostawił po swych ośmioletnich rządach w biskupstwie warmińskim 42.000 talarów długu. Po śmierci jego biskupstwo warmińskie nie mogło być obsadzone, ponieważ dochody biskupa szły na spłacanie długów zmarłego biskupa. Nawet wielki wielbiciel wszystkiego, co pruskie, ks. Brachvogel nazywa Charlesa de Hohenzollerna „księciem Kościoła, nie zażywającym zbyt dobrej sławy“ (Unsere Ermländische Heimrat“ V. nr. 9). Znana literatka Johanna Schopenhauer, matka filozofa Schopenhauera, sąsiadka biskupa von Hohenzollerna w Oliwie, opisuje park, w którym biskup poustawił w śmieszny sposób bożki chińskie i indyjskie. O biskupie samym pisze ona, że „wyjeżdżał chętnie, by uniknąć nużącej wystawności procesyj Bożego Ciała, a trzy kazania, które w ciągu swego życia zobowiązany był wygłosić, odkładał z roku na rok, aż tymczasem dobiegł kresu własnego życia“ (Johanna Schopenhauer „Jugendleben“, str. 266).

Biskup Karl von Hohenzollern był niedowiakiem. Dnia 5 lutego 1780 r. pisze on, że duchowieństwo w całych Prusach zachodnich, a więc i Warmji, która należała wtedy do Prus zachodnich, jest „pogrążone w zabobonie“. Każdy moment jego życia, jak sam o sobie pisze, jest poświęcony na to, aby obserwować duchowieństwo „pogrążone w tym zabobonie“ (t. j. wierze katolickiej) i „wykonywać rozkazy swego dobrego pana (Fryderyka), o które on prosi“. Za zadanie swego życia postawił sobie więc Karl von Hohenzollern, zwalczać wiarę katolicką. Czyny to w jednym z listów pasterskich, w którym jak najostrożniej nakazuje przestawać „po bratersku“ z inowiercami, unikać już nawet wszelkich „pozorów nieprzychylności dla inowierców“ i wychowywać dzieci w „oświeceniu“.

Ks. profesor Hiper pisze, że biskup Karl von Hohenzollern nie lubił przestawać z księżmi, że okropnie długi porobił.

Dzisiaj biskupowi Karolowi von Hohenzollern, mimo ciężkiej sytuacji gospodarczej, postawiono pomnik. Widać z tego jasno, jak się duch między duchowieństwem niemiecko-katolickim zmienił:

Burzy się pomnik „najgorętszego obrońcy Stolicy Apostolskiej“, a wystawia się pomnik kreaturze wielkiego masona!

### Przed dziesięciu laty

9 lipca.

Front południowy generała Rydza-Śmigłego. Odwrót naszej 6 armji na linię rzeki Zbrucz odbywa się w zupełnym porządku. 12 dywizja piechoty stacza szereg walk z kawalerją sowiecką, odzyskuje kontratakami Płoskirów, poczem wykonywa dalszy odwrót zgodnie z rozkazem. — Wysunięta na północ 18 dywizja piechoty tejże armji, pod dowództwem generała Krajewskiego, przebiega się z Ostroga na Dubno.

Oddziały 2 armji generała Raszewskiego, po bardzo ciężkich walkach z 4 i 6 dywizjami jazdy Budiennego, zdobywają w dniu tym Równe, zaciekle bronione przez nieprzyjaciela. Miasto opanowuje o świcie 1 dywizja piechoty legionów, zdobywając osiem dział. W godzinach wieczornych rozpoczęła 2 armja dalszy marsz na zachód.

Front północny generała Szeptyckiego. W południowej części odcinka 4 armji, po obu stronach Prypeci, luźny kontakt z nieprzyjacielem. W rejonie Mińska znaczne siły nieprzyjacielskie dążą do opanowania tego miasta.

Planowy odwrót 1 armji trwa. Na odcinku rzeki Wilji, na wschód od Wilejki, nieprzyjacieli zaatakował naszą 11 dywizję piechoty.

### Walny zjazd pomorskiego Zw. Cechów Krawieckich

Chojnice, 8 lipca.

W niedzielę, dnia 6 lipca 1930 r. odbył się w Chojnicach VI. Walny Zjazd delegatów Polskiego Związku Cechów Krawieckich. Jednocześnie odbyło się poświęcenie sztandaru cechu chojnickiego.

Przed południem o godz. 9 nastąpiło przywitanie delegatów w hotelu Engla przez starszego chechu chojnickiego p. Cysewskiego. O godzinie 10.30 nastąpił wymarsz do kościoła, gdzie ks. kanonik Makowski dokonał poświęcenia sztandaru. Po powrocie do hotelu Engla odczytano telegramy, oraz przemawiali delegaci, składając gwoździe pamiątkowe.

Po południu zagał zjazd prezes p. Laskowski, poczem wręczył dyplomy członkom cechu chojnickiego, pp. Bielawskiemu, Szydlewskiemu, Wiesemu i Jakubowskiemu. Aktualny i interesujący wykład na temat „Rzemiosła i reforma podatków“ wygłosił p. poseł Mazur, poczem obecni uchwalili stosowną rezolucję. Przyszły zjazd uchwalono odbyć w Tczewie.

### Zjazd Zw. Stowarzyszeń Absolwentów Szkół Handlowych R. P.

Młody ten Związek postawił sobie za główny cel skupienie w jedną wielką organizację wszystkich zrzeszeń absolwentów szkół handl. na terenie całej Polski. Kilkuletni wysiłek organizatorów Związku zbudził do życia szereg kół absolwentów, obecnie zaś praca Zarządu Związku w tym kierunku również dopomogła w zorganizowaniu się kilku stow. m. in. we Lwowie, Brodnicy n/Drw., Tczewie i Wieluniu. Prócz scalania ruchu zrzeszeń absolw. Związek, jako organizacja chrześcijańska, wszelkimi możliwymi środkami dąży do obsadzenia posad w handlu i przemysle przedewszystkiem, a pozatem w biurach i t. p. absolwentami chrześcijanami, chcąc w ten sposób ograniczyć ekspansję żydowską, a tem samem pracować nad unarodowieniem handlu. Dalszymi celami są: zdobywanie dla absolwentów szkół handl. praw w służbie cywilnej i wojskowej na równi z maturzystami, wywalczanie pewnego minimum płacy dla absolw. praktykantów, dalsze kształcenie się w kierunku handlu i ogólnym, prowadzenie wśród swych członków akcji kulturalno-oświatowej, oraz życia towarzyskiego. Zamierzenia te wprawdzie dotychczas w niewielkim stopniu zdolano zrealizować, należy jednakże uwzględnić, że Związek jeszcze chwilowo musi walczyć z szeregiem trudności natury organizacyjnej i technicznej, a co najważniejsze, finansowej.

Tegoroczny zjazd delegatów Stowarzyszenia odbędzie się w Poznaniu w dniach 13 i 14 lipca b. r. i będzie właśnie obradował nad temi sprawami. Przewidywać należy, że szereg wniosków zgłoszonych przez Warszawę, Poznań, Toruń i inne stow. pozwolą młodemu Związkowi znacznie szybciej dążyć ku realizacji swych celów.

Pewnymi wskazówkami do racjonalnego ułożenia programu będzie ankietą, którą Zarząd Związku rozesłał do wszystkich dyrektorów szkół handlowych, chcąc w ten sposób nawiązać kontakt ze szkołami i uzyskać właściwe wskazówki od tych, którzy na temat organizacji absolwentów powinni wiele powiedzieć. Organizację Zjazdu powierzono tutejszemu Stow. Absolwentów Miejskiej Szkoły Handlowej w ścisłym porozumieniu z Zarządem Związku w Warszawie.

Obrady Zjazdu jako dorocznego obejmą sprawozdania władz z a. r. ubl. wybory nowych władz, budżet i program pracy na rok przyszły, zmianę statutu, omówienie szeregu kwestyj aktualnych, ściśle związanych z dalszą pracą Związku.



## Gospodarcze znaczenie wystawy

Zwiedziliśmy wystawę. Mnogość ekspozycji, jednych ciekawszych od drugich, uniemożliwiła nam gruntowniejsze zapoznanie się z „Emwuką” co nastąpi dopiero w następnych dniach i tygodniach. Ale już dzisiaj możemy pomówić o „wrażeniach ogólnych”, odniesionych na pierwszej naszej wizycie.

O co właściwie chodzi na wystawie?

Wielki ten przegląd środków komunikacyjnych ma nas przekonać, które z wystawionych przedmiotów bardziej nadają się dla naszych potrzeb, jakie ekspozycje mają być objęte planami inwestycyjnymi. Wiadomo bowiem:

Programy P. K. P. i Departamentu Drogowego przewidują konieczność miliardowych inwestycji dla rozszerzenia sieci drogowej i kolejowej. Są w przebudowie prawie wszystkie radiostacje polskie, wskutek czego cała Polska będzie dostępna dla detektorowego odbioru. Toczą się pertraktacje z kilku grupami światowymi o elektryfikację 9-ciu województw. Zatem pójdzie częściowa elektryfikacja kolei. Sieć autobusowa przewyższyła długością sieć kolejową o 100%. Wprowadza się elektrobusesy lokalne, a przewidziane są również dalekobieżne. Kalkuluje się budowę 3-ch mostów na Wiśle i jednego na Dnieprze. Projektuje się budowę kolei podziemnych. Fabryki karoseryj i samochodów rosną, stwarzając rynek dla przemysłu pomocniczego. Towarzystwa tramwajowe 11 miast polskich zakupują tramwaje. Flota polska wzrosła w jednym roku o 17.000 tonn. Linie komunikacji lotniczej w Polsce stale zwiększają swój zasięg i dokupują nowe samoloty. Żegluga wodna również rozwija się i ma wielką przyszłość przed sobą. Popularyzuje się coraz bardziej sport motorowy. Modernizacja fabryk wymaga ulepszenia

środków transportowych. I tak dalej, itd. itd.

Polska jest w przededniu ogromnego rozkwitu, wymagającego inwestycji miliardowych w maszynach, przyrządach, narzędziach i środkach pomocniczych, służących dla rozbudowy komunikacji. A „Komtur” właśnie jest przeglądem nowoczesnego taboru komunikacyjnego.

W pierwszych czasach „niemożliwość” wystawy komunikacyjnej słyszało się zdania, że wystawa komunikacyjna nie tylko nie idzie po linii interesów gospodarczych kraju, lecz im się przeciwstawia, bo przyczyni się do wzmocnienia importu zagranicznego. Zwykliśmy wówczas byli odpowiadać, że nawet gdyby przewidywania te się sprawdziły, nie stracie, a korzyść odniosłoby gospodarstwo krajowe z takiego produkcyjnego przywozu, dzięki któremu udostępni się szerokie pola kraju rozwojowi gospodarczemu. A zresztą, kto może przewidzieć, czy Wystawa istotnie zaciąży na bilansie handlowym? Przecież równie dobrze można przewidywać, że przyczyni się do aktywizacji tegoż bilansu! Bo i jakże:

Nasz przemysł górnośląski, jak również nasze fabryki lokomotyw, wagonów, samolotów, radjosprzętu, karoseryj itd. produkują wyroby bynajmniej nie gorsze od produktów zagranicznych pod względem jakościowym, a nieraz znacznie od nich tańsze, głównie na skutek niższej robocizny. Wystawa daje nam sposobność przekonania się o słuszności powyższego twierdzenia, które po wystawie nabędzie siły aksjomatu: równocześnie zaś cudzoziemcom daje możliwość zapoznania się ze stanem naszego przemysłu i wejścia z nim w styczność. Pokazanie ekspertom wytwórczości polskiej po cenach fabrycznych w Polsce, to okazja, jaka zapewne nieprędko nadarzy się wytwórciom naszym.

## Porty i lotnictwo zagraniczne

Przepiękna sala w dawniejszym pawilonie reprezentacyjnym zmieniła się nie do poznania. Przedewszystkiem rzuca się w oczy brak majestatycznych organów, a potem wyzyskanie niemal każdego metra miejsca.

Po prawej stronie od wejścia zwraca na siebie uwagę wspaniałe stoisko włoskie. Takiego drugiego nie znajdzie się w całym pawilonie. Robi ono wrażenie jakiegoś pałacyku. Piękne i wielkie wazy, umieszczone we wnękach, zatrzymują każdego, zwracając uwagę swym wyglądem. Pełno w nich kwiatów i zieleni. Każdy wazon oddziela efektownie pomalowany filar, nad którym wisi sztandar włoski.

Wechodźmy do środka pawilonu. Ekspozycji niewiele. Rozmieszczone są jednak tak gustownie i interesująco, że każdy tutaj chętnie się dłużej zatrzyma. Zwłaszcza sofki i krzeselka, porostawiane naokoło wszystkich ścian, budzą zainteresowanie swym kształtem i misterną robotą, stanowiąc swego rodzaju cacka. Na środkowej ścianie umieszczone jest godło państwowe, udekorowane sztandarami. W pośrodku stoisko — rzecz najważniejsza: model portu w Wenecji. Ekspozycja ten zajmuje najwięcej miejsca. Poza tem obserwujemy pokaz budowy i prac portowych oraz całkowitej wewnętrznej administracji portowej.

Naprzeciw tego pięknego stoiska mieści się wystawa portu neapolitańskiego (R. Commissariato per il Porto di Napoli) — królewski komisariat portu w Neapolu. To stoisko imponuje bogactwem materiału i starannym doborem, składają się nań przeważnie wykresy, modele i fotografie, przyczem są tak interesująco zestawione, że przy każdej rzeczy trzeba się dłużej chwile

zatrzymać. Podziwiamy tutaj ponadto artystycznie wprost wykonane modele globi, tam i t. d.

Następne stoisko (R. Commissariato al Porto di Fiume) — królewski komisariat portowy w Fiume. Tutaj ekspozycje przedstawiają już zupełnie odmienne rzeczy niż w dwóch poprzednio wymienionych stoiskach. Znajdujemy modele statków, głównych magazynów portowych, fotografie, statystyki, materiały reklamowe i t. d. Specjalnie interesującym ekspozycją jest model wielkiego okrętu, zamkniętego w oskłonę skrzyni. Poza tem podziwiamy niezliczoną ilość zdjęć fotograficznych, reklamujących piękną naturę Włoch.

Całość wystawy słonecznej Italii wywiera bardzo dodatnie wrażenie już przy tym pierwszym, pobieżnym przeglądzie. Jeszcze nieraz wypadnie nam do niej powrócić, aby obszerniej omówić, jak na to zasługuje.

Posuwamy się dalej. Stoisko żeglugi polskiej w Gdyni daje same wykresy i fotografie. Niema ani jednego modelu. Tylko połowa stoiska zajęta. Z fotografii zasługują na specjalną uwagę te zdjęcia, które ilustrują życie portowe. Ciekawe również są i te, które dają pełny obraz wybrzeża nadmorskiego. W dalszym ciągu przechodzimy obok stoiska portu autonomicznego w Hawrze. Niezbyt bogata wystawa, gdyż oprócz map i wykresów — nic więcej.

Od połowy sali rozpoczyna się wystawa lotnictwa zagranicznego. Wystawcami są tutaj następujące firmy: francuskie ministerjum lotnictwa, Air Union S. A., Anciens Etablissements Barbier Bernard et Turenne, Compagnie Internationale de Navigation Aérienne, Comptoir Aéronautique de France, Gaiffe-Gallot et Pilon, Hélices

„Ratier”, Instruments do Précision Richard Jules i Międzynarodowe Towarzystwo Żeglugi Powietrznej C. I. D. N. A. W tym dziale znajdujemy najrozmaitsze przyrządy do aparatów lotniczych, reflektory, części motorów i t. d. Ekspozycje budzą ciekawe zainteresowanie. Po prawej stronie tego działy znajduje się wielka mapa nowych ugrupowanych francuskich linii powietrznych. Jest to własność francuskiego ministerjum lotnictwa.

Nieco dalej podziwiamy wielkie zwoje imitowanych arkuszy, na których zilustrowany jest rozwój lotnictwa od początku aż do obecnej chwili. Szkoda tylko, że objaśnienia nie są podane również w języku polskim. Tyle tam gro-

madzi się ciekawych rzeczy, a nie wszyscy mogą dociec o co chodzi. W miejscu, gdzie dawniej stały organy, znajduje się ciekawy pokaz lotnictwa cywilnego we Francji. Efektowne wykresy i mapy łatwo tłomaczyć każdemu zwiedzającemu jego rozwój i zadania.

Tak przedstawia się w bardzo ogólnym zarysie wystawa w dawniejszym pawilonie reprezentacyjnym. Ekspozycji jest wiele, stoisk również niemało, tylko wszystko jest może nadmiernie ściśnięte.

Z pawilonu reprezentacyjnego przechodzi się z jednej strony do wystawy państw obcych, a z drugiej do działy lotnictwa polskiego. (tr.)

## Uznanie dla fabryki Cegielskiego

Jak już pokrótce donosiliśmy, zakłady H. Cegielski w Poznaniu gościły przedstawicieli rządu polskiego i delegatów państw obcych. O godz. 9,30 rano przybyli do fabryki pp.: poseł bułgarski Robef i generalny dyrektor kolei bułgarskich importów p. Boszkow. Wizyta ta pozostała w ścisłym związku z przejętą przez firmę H. Cegielski dostawą 12 parowozów dla rządu bułgarskiego. Goście po zwiedzeniu fabryki wyrazili podziw dla nowoczesnych urządzeń technicznych, podkreślając szczególnie świetną organizację pracy. Oprowadzał ich i informował p. dyr. Kręglewski.

O godz. 11,40 przybyli do zakładów członkowie międzynarodowego kongresu przedsiębiorstw komunikacyjno-turystycznych w liczbie przeszło 40. Wycieczkę tę prowadził wiceprezes Związku p. Tomet. Goście zwiedzili szczegółowo wszystkie oddziały fabryki, przyglądając się specjalnie z wielkim zainteresowaniem najrozmaitszym konstrukcjom i t. d. Ciekawymi informacjami służył wycieczce p. dyr. Suchawiak. O godz. 12 przybył do fabryki min. Kühn, witany przez prezesa

rady głównej p. Samulskiego, komisarzy rządowych pp. Cholewińskiego, Słomczyńskiego oraz p. inż. Kręglewskiego. P. Minister w otoczeniu swej świty zwiedził urządzenia zakładów, dłuższą chwilę zatrzymując się w monterni parowozowej. Specjalnie przyglądał się ciekawemu montowaniu olbrzymiej lokomotywy: 120-tonnowy dźwig wkładał właśnie na koła wielki parowóz.

Po obejrzeniu szkoły uczniów, znajdującej się obok zakładu, udano się na śniadanie w sali szkolnej na cześć dostojnych gości. Pierwszy przemówił p. prezes Samulski, charakteryzując świetny rozwój fabryki i wnosząc na zakończenie toast na cześć gości. W odpowiedzi zabrał głos p. Tomet, który oświadczył, m. in. co następuje: „W tej pracy, jaką widzieliśmy podczas swego pobytu w Polsce oraz w tym świetnym rozwoju zakładów fabryki H. Cegielskiego, co stanowi typową lustrację ewolucji polskiego przemysłu — widzimy wielką przyszłość dla Polski i jej ekspansji na rynkach zagranicznych”.

## Wiadomości z wystawy

Telegram czeskiego min. handlu

Czeskosłowacki min. handlu dr. Matousek nadesłał z Karlovyh Varov do dyrekcji M. W. K. T. w Poznaniu następujący telegram:

„Nie mogąc z powodu choroby i zaleconej mi kuracji osobiście wziąć udziału w uroczystym otwarciu Waszej pięknej wystawy, przesyłam tą drogą najszczęśliwsze życzenia pełnego sukcesu i powodzenia. Jestem przekonany, że wystawa ta przyczyni się do dalszego wzmocnienia przyjaźielskich i gospodarczych stosunków pomiędzy naszymi bratnimi narodami”.

### Zagraniczni goście

Jak się dowiadujemy w końcu bm. mają przybyć do Poznania celem zwiedzenia M. W. K. T. czeskosłowaccy ministrowie: kolei — Mlcoch, poczt — dr. Franke i prawdopodobnie min. przem. i handlu dr. Matousek.

W dniu 15 bm. przybywa do Polski rumuński minister komunikacji Manoilescu, który będzie gościem rządu polskiego. Min. Manoilescu dzień 15 bm. spędzi w Warszawie, wieczorem zaś wraz z min. Kuehnem wyjedzie do Poznania na wystawę, a stamtąd do Gdyni. Prócz p. min. Manoilescu zapowiedzieli swój przyjazd ministrowie robót publicznych i lotnictwa Francji, oraz ministrowie komunikacji Łotwy, Estonji i Belgji.

### W pawilonie czeskim

W niedzielę w czasie zwiedzania M. W. K. T. min. Kuehn dłużej zatrzymał się w pawilonie czeskosłowackim, — gdzie był powitany w języku czeskim, francuskim i polskim przez komisarza rządu Republiki czeskosłowackiej p. inż. Hanacka, który zakończył swe przemówienie okrzykiem na cześć Rzeczypospolitej, Prezydenta, narodu pol-

skiego i m. Poznania. W poniedziałek popołudniu min. Kuehn jeszcze raz przybył do pawilonu czeskosłowackiego i zabawił w nim przeszło pół godziny, żywo interesując się wystawionymi tam ekspozycjami.

## Nasza komunikacja

I.

### Dorożka konna

Skórzana buda, co wciąż tak brzęczy jak Soplicowski zegar z kuranem, jeśli wogóle malowana to niby dziad, który nagle sobie przypomniał, że chciał być amantem filmowym. Przy budzie chude jak śmierć szkapiny, smutne, bo dola ich taka, wreszcie woźnica, ciągle zaspany — oto dorożka.

Po krzemienistych drogach Hiszpanji noszą podróżnych muły uparte, wśród Alp wawozów, ujrzyś turystę tylko na osła grzbiecie; W Wenecji zaś krąży majestatycznie, osłonięte mgłą uroku i miłości łodzie poruszane wiosłem — dla nas dorożka jest wraz gondolą, przenośnym rajem dla czułych parok, i mułem upartym i „rączym osłem”...

Spójrz na nią, gdy zwolna się wleczę środkiem ulicy, lby powieszwały litche konięta a woźnica zdaje się śpiący, zgnębiony, jakby mu w niesmak poszła kwatarka...

Lecz gdy się w budzie ktoś tak od czasu rozepcze, niby „pulkownik” w samej oazie, konie, jak gryfy, rwą się ku górze, pojazd zda się w powietrze uleci...

Mieszczuch ją zawsze wspomina mile i patrzy na nią z taką czułością, jakby się zgnął z najlepszym przyjacielem i druhem... Boć do chrztu go wiozła, na weselny obrzęd święty, a gdy śmierć nadejdzie — za trumną jego też się z pewnością potoczy.

Jurek

# WIADOMOŚCI POTOCZNE

## Bogacze w przebraniu żebraków

**Bezmyślność naszego społeczeństwa, wspierającego rzekomych nędzarzy**

Przed kilku dniami donieśliśmy o wywołującym zjadliwie komentarze na padzie rabunkowym w okolicy Borku na żebraka, któremu zrabowano prawdopodobnie całodzienny zysk umieszczony w dziadowskiej torbie w kwocie około 40 zł. Głuchoniemy żebrak Stanisław z pod Rawicza zarabiał więc, jak widać, wcale nieźle.

Z Kościana dowiadujemy się o nowym podobnym wypadku. Przed kościołem aresztowano tam żebraka Józefa Kurzawińskiego z okolic Konina. Miał on przy sobie 250 zł w gotówce i kwity pocztowe na wysłane w ostatnim czasie do swej rodziny 400 zł. Poza tem żebrak ten przekazywał w ostatnich dniach 3 paczki wagi 6—7 kg, jak o tem świadczyły kwity pocztowe.

Dwa te fakty nieodrodnione zresztą i zapewne niejedyne, dowodzą wymownie jak rentownym źródłem dochodu jest żebractwo wspierane bezmyślnie przez większych od żebraków nędzarzy. Przecież Poznań podjął akcję celem całkowitego usunięcia żebractwa, zapewnienia rzeczywistym ubogim możliwości wyzycia i schronienia, oraz godziwego sposobu zarobkowania. W tej akcji doniosłą rolę odgrywa też Związek Towarzystw Dobroczynności „Caritas”.

Mimo wszystko, mimo zbudowania domu dla ubogich, napotykały w Poznaniu jeszcze sporadycznie na objawy zawodowego żebractwa. Raz po raz szczególnie przed kościołami ustawiają

się zawodowi „ubodzy”, odgrywający swą rolę z podziwu godnym talentem. Znany jest pojawiający się niekiedy wózek zawodowego żebraka, ciągniony przez kilkoro dzieci, może nawet wypoczywających w celu wzbudzenia litości. Wiemy też o kalece na szczydach, siadającym czasami podczas nabożeństw w pobliżu kościoła oo. franciszkanów; udaje on naturalnie, aby wywołać współczucie.

Przy tej sposobności wypada też wspomnieć o kwiaciarzach i kwaciarkach, zaprawiających się od najmłodszych lat za wiedzą rodziców zapewne, względnie też opiekunów do żebractwa udoskonalonego metodą natrętnego polecenia i sprzedaży w przeważnej części kradzionych kwiatów.

Warunki są ciężkie niewątpliwie, społeczeństwo nasze jednak nie powinno się kierować szkodliwym sentymentem i zasilac żebraków, choćby drobnymi ofiarami. Rozumne zasady wychowania obywatelskiego powinny gorąco nad ucuciem. Nie powinny też wzruszać opowiadania żebraczkę, odgrywających rolę matek zmarłego dziecka, na którego pogrzeb brak im pieniędzy. Sposobności do popierania ubogich i potrzebujących zasiłku publicznego mamy tak wiele, że naprawdę koniecznością jest zużycie ciężko zapracowanego grosza na środki prawdziwego dobrodziejstwa dobroczynności publicznej. (k)

## Pięć ofiar wody

**Groźna przestroga dla kąpielących się. Uczcie się pływać!**

Kronika ostatnich dni notuje liczne wypadki utonięć podczas kąpeli.

W jeziorze w Wylatowie w pow. mogileńskim utonął 25-letni robotnik Józef Mruk, którego zwłoki wydobyto następnego dnia. Tragicznie zmarły ośmioletnią żonę i nieletnie dzieci.

W Czaporach w pow. poznańskim padł ofiarą Warty 18-letni mieszkaniec Czapor Stanisław Potocki. Zwłoki jego nie zdołano wydobyć.

W jeziorze w Mąkowsku utonął pomocnik krawiecki Zygfryd Landowski z Mąkowska.

Również podczas kąpeli w Wiśle poszedł na dno starszy asystent kolejowy Wacław Wichowski z Bydgoszczy.

Zginął w nurtach Noteci 21-letni Wiktor Zieliński z Tarkowa w pow. bydgoskim. Zwłoki trzech ostatnich ofiar kąpeli zdołano wyłowić. (k)

## KALENDARZYK

Środa, 9 lipca 1930.

Słońce: wschód 3.39 — zachód 20.15 — długość dnia 16 godzin 35 min.

Księżyc: wschód 20.03 — zachód 1.36 — przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Środa, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 14 st. Cels. Pochmurno. Wiatr zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 751 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 20 st. Cels., najniższa plus 12 st. Cels.

Przepowiednia pogody na czwartek: Pogoda zmienna, wiatry, miejscami drobne deszcze, poza tem sucho i pogodnie oraz stosunkowo ciepło.

Kal. rz kat.: Zenon M. — jutro Siedmiu Braci M M

Kal. słow.: Strachot i Cyryl — jutro Radziwoj.

## OSOBISTE

— Egzamina sędziowski złożyli dnia 4 b. m. przed komisją egzaminacyjną przy Sądzie Apelacyjnym w Poznaniu pp. Czesław Bachowski z Chodzieży, Marjan Malachowski z Poznania, Stanisław Stobiecki z Leszna, Edmund Wódkowski z Bydgoszczy i Ignacy Wróblewski z Wieleń.

— Prokurator S. O. p. dr. Eimer rozpoczął z dniem dzisiejszym urlop wypoczynkowy. W czasie nieobecności będzie go zastępował wiceprokurator S. O. p. Jaszczewski.

— Srebrne gody małżeńskie obchodzi w dniu 11 bm. znany kupiec z Starego Rynku 91, p. Józef Fischer, z żoną, swą Cecylią z domu Wiśniewską, zamieszkały przy ul. Sew Mielżyńskiego 4. Jubilatom Szczęść Bożej!

— Zabawę latową z bardzo urozmaiconym programem urządził Stow. Młodych Polek parafji Bożego Ciała dnia 13 bm. w ogrodzie „Columbia” przy Drodze Dębińskiej. Dojazd tramwajem linii 3. — Początek o godzinie 15. Przygrywać będzie orkiestra wojskowa.

— Kat. Tow. Robotników Polskich przy Tumul urządził dnia 13 bm. wielką zabawę latową w cieniściej ogrodzie starostrzeleckim na Miasteczku. W programie gra fantowa oraz strzelanie o premje. Początek koncertu o godz. 15. — Zbiórka o godz. 12. Wymarsz o godzinie 12.30 z Domu Katolickiego na Śródcę.

## KRONIKA MIEJSCOWA

— Z targu. Dnia 9 b. m. na pl. Sapiieżńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 4,80—5,20 zł; masła mleczarskiego 5,60 zł; kg. twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 1,80—2,00 zł; 1 litr śmietany 2,00—2,40 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg słoniny świeżej 2,60—2,80 zł; słoniny wędzonej 3,60 do 4,00 zł; wieprzowiny 3,00—3,80 zł; wołowiny 2,40 do 4,00 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4—4,20 zł; za drob. kura 4—5 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; 1 kg tuczonej gęsi 4,00 zł; para gołębi 2,00 do 3,00 zł; indyk 10,00 do 16,00 złotych; para kurcząt 2,50—4,00 złotych; królik 3—4 zł; ryby: 1 kg karpia 5,60—6,00 zł; ł. na 3,00—4,00 zł; karasza 2,00—3,20 zł; leszcza 2,60—3,20 zł; okonia 2,60—3,60 zł; su ma 4,00—5,00 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg san'acza 5,60—6,40 zł; miętusa 4 zł; szczupaka 4,00—5,20 zł; barwny 4—5 zł; 1 kilogram węgorza 5,60 do 6,00 złotych; za jarzyny: 1 kg ziemniaków 14—16 gr; młodych ziemniaków za 1 kg. 30—40 gr; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 groszy; szpinaku 1,60 zł za kg.; jarmużu 60—80 gr; pietruszki 50—60 gr; 1 kg. bobu 1,20 złotych; maliny 2,60—3,00 złotych za kg.; agrestu 1,20—2,00 zł; czereśni 1,60—3,00 zł; porzeczki 1,00 do 1,20 zł; sałatka zielona główka 5—10 gr; 1 kg rabarberu 25—40 gr; pepek rzodkiew 10 gr; 1 ogórek 30—60 gr; pepek młodej marchewki 10—20 gr; 1 kalafior 0,60—2,00 zł; szabel 1,00—1,60 zł za kg.; mendel raków 80 groszy do 1,50 zł; 1 kg. jagód czarnych 1,40 do 1,60 zł; wiśnie 1,20 do 1,40 zł za 1 kilogram; pomidory 3,40—3,80 zł za kg.; 1 kg. groszku zielonego 70—90 gr; mendel orzechów zielonych 1,50 zł. — Ceny naogół bez zmian. Duże dowozy jarzyn i czereśni (zh).

— Tow. Kobiet „Wspólna Pomoc”, Wilda urządziła dnia 13 bm. w ogrodzie p. Grotowskiego przy Dolnej Wildzie 71 wielką zabawę latową (dożynki), na którą zaprasza sympatyków Zarząd.

— Samobójstwo. W mieszkaniu przy ul. Masztańskiej znaleziono rano zwłoki 28-letniej Katarzyny Kruszony, kucharki w cukierni Hirschlika. Tragicznie zmarła zostawiła kartkę pożegnalną adresowaną do matki, w której pisze, że musiałaby zapewne umrzeć niedługo na chorobę serca, które jej bardzo dokuczało. Przypuszcza się, że zatrucie nastąpiło morfina. W sprawie tej władze sądowe wdrożyły śledztwo. Według wszelkiego prawdopodobieństwa Kruszonówna zażyła truciznę już wieczorem. (k)

— Samobójstwo. W mieszkaniu przy ul. Masztańskiej znaleziono rano zwłoki 28-letniej Katarzyny Kruszony, kucharki w cukierni Hirschlika. Tragicznie zmarła zostawiła kartkę pożegnalną adresowaną do matki, w której pisze, że musiałaby zapewne umrzeć niedługo na chorobę serca, które jej bardzo dokuczało. Przypuszcza się, że zatrucie nastąpiło morfina. W sprawie tej władze sądowe wdrożyły śledztwo. Według wszelkiego prawdopodobieństwa Kruszonówna zażyła truciznę już wieczorem. (k)

## KRONIKA WYPADKÓW

— 75 zł za uderzenie. Ciekawą sprawą zajmuje się policja. Zamieszkały przy Wielkiej Garbarach 48 Michał Zgola doniósł, że przed kilku dniami zaczął jego żonę niejaki Piotr Piątek, bez stałego mieszkania. Stał się w obronie małżonki i uderzył Piątka. Dotkliwie to musiało być uderzenie, gdyż przy ponownym spotkaniu Piątek przedstawił się Zgole jako urzędnik kryminalny i zażądał odszkodowania w sumie 75 zł. Zgola wręczył Piątkowi żadaną sumę. (z)

— Aresztowania. Ujęto i przekazano wydziałowi śledczemu w Łodzi Eugeniusza Sędziwego, lat 20, z Łodzi, poszukiwanego za kradzież i sprzeniewierzenie roweru. — Poza tem ujęto złodziei kieszonkowych Flint Wolfa z Warszawy i Tropic Hillera z Łodzi za usiłowania kradzieży. (z)

— Kradzieże i włamania. P. Świerkiel przy ul. Kraszewskiego 17 przytrzymał w swym składzie złodzieja, który ukradł mu 3 pary pończoch wartości 30 złotych. Jest nim Gestwiński Maksymilian, zam. przy ul. Maleckiego 36. — Włamano się do lokalu p. Adameczka Stanisława przy Ostrówku 19. skąd skradziono za około 360 zł cygar, papierosów, obrusów i t. p. rzeczy. — P. Reginie Kłosiakiewicz przy ul. Nadbrzeżnej 11 skradziono z mieszkania zegarek, pierścionek i różne inne przedmioty ogólnej wartości 1000 zł. — W nocy na 8 bm skradziono p. Stefanowi Szulcowi z zamkniętej altany w ogródku przy ul. Gen. Kosińskiego rower marki Luksus nr. 151 860 i płaszcz wartości 300 zł. — P. Józefowi Kowalikowi z Rataj kradziono pozostawiony przed składem kolonialnym przy ul. Woźnej nr. 18 rower męski marki „Weltadler” wartości 285 zł. — P. Edwardowi Wachowiakowi, zam. przy ul. 3 Maja 3, skradziono na ulicy Strzeleckiej z kieszeni portfel, zawierający 100 zł i metrykę oro-

— 75 zł za uderzenie. Ciekawą sprawą zajmuje się policja. Zamieszkały przy Wielkiej Garbarach 48 Michał Zgola doniósł, że przed kilku dniami zaczął jego żonę niejaki Piotr Piątek, bez stałego mieszkania. Stał się w obronie małżonki i uderzył Piątka. Dotkliwie to musiało być uderzenie, gdyż przy ponownym spotkaniu Piątek przedstawił się Zgole jako urzędnik kryminalny i zażądał odszkodowania w sumie 75 zł. Zgola wręczył Piątkowi żadaną sumę. (z)

— Aresztowania. Ujęto i przekazano wydziałowi śledczemu w Łodzi Eugeniusza Sędziwego, lat 20, z Łodzi, poszukiwanego za kradzież i sprzeniewierzenie roweru. — Poza tem ujęto złodziei kieszonkowych Flint Wolfa z Warszawy i Tropic Hillera z Łodzi za usiłowania kradzieży. (z)

— Kradzieże i włamania. P. Świerkiel przy ul. Kraszewskiego 17 przytrzymał w swym składzie złodzieja, który ukradł mu 3 pary pończoch wartości 30 złotych. Jest nim Gestwiński Maksymilian, zam. przy ul. Maleckiego 36. — Włamano się do lokalu p. Adameczka Stanisława przy Ostrówku 19. skąd skradziono za około 360 zł cygar, papierosów, obrusów i t. p. rzeczy. — P. Reginie Kłosiakiewicz przy ul. Nadbrzeżnej 11 skradziono z mieszkania zegarek, pierścionek i różne inne przedmioty ogólnej wartości 1000 zł. — W nocy na 8 bm skradziono p. Stefanowi Szulcowi z zamkniętej altany w ogródku przy ul. Gen. Kosińskiego rower marki Luksus nr. 151 860 i płaszcz wartości 300 zł. — P. Józefowi Kowalikowi z Rataj kradziono pozostawiony przed składem kolonialnym przy ul. Woźnej nr. 18 rower męski marki „Weltadler” wartości 285 zł. — P. Edwardowi Wachowiakowi, zam. przy ul. 3 Maja 3, skradziono na ulicy Strzeleckiej z kieszeni portfel, zawierający 100 zł i metrykę oro-

Przy cierpieniach serca i zwapnieniu naczyń, skłonności do udaru i ataków apoplektycznych, naturalna woda gorzka Franciszka Józefa zapewnia łagodne wypróżnienie bez nadwyrężania się. Naukowe spostrzeżenia kliniczne przy chorobach naczyń krwionośnych dowiodły, że osobom w starszym wieku woda gorzka Franciszka Józefa oddaje nieocenione usługi. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 2328

Z biura Legji Inwalidów Wojsk Polskich, oddział w Poznaniu, skradziono okrągłą pieczęć, 2 książki z protokołami i klucze. — P. Wesolkowi Franciszkowi z Dębca (Droga Okrężna) skradziono pozostawiony przed Urzędem Budowlanym rower marki „Robur” nr. rejestr. 3415. wartości 200 zł. — P. Lewandowiczowi Władysławowi, zam. przy Grochowych Łąkach 9 skradziono 2 pary szorów wartości 150 zł. — P. Feliksowi Pachnikowi, zam. przy Watach Leszczyńskiego 23, skradziono w pewnym lokalu przy pl. Sapiieżńskim 130 zł w gotówce. (z)

## Z OSTATNIEJ CHWILI

— Podczas zabawy w ogrodzie w Dobrojewie (pow. szamotulski) późnym wieczorem powstała bójka pomiędzy Edwardem Bakiem z Ostrogora a Karolem Harjanem z Obrzycka. Został postrzelony dwukrotnie w pierś i gardło uczestniczący w zabawie Próchnicki, nauczyciel z Orlicka (pow. szamotulski). Poranienia na szczęście nie są niebezpieczne. (k)

— Pożar lasu. W lesie państwowym nadleśnictwa Gniewkowo powstał pożar, spowodowany prawdopodobnie lekkomyślnym poruczeniem niedopałka. Dzięki energicznej akcji ratunkowej ochotniczej straży pożarnej z Gniewkowa ogień ugaszono. Spłonęły jednak około 4 morgi lasu sosnowego. (k)

— Pożary na Pomorzu. W majątności Skarpy pod Sępólnem wybuchł podczas młócenia zboża groźny pożar, który strawił dwie stodoły dominjalne wraz z zapasami zboża i dom robotniczy. Akcja ratownicza kilkunastu sikawek ograniczyła się tylko do zlokalizowania ognia. Straty są bardzo wielkie. — W Nawrze pod Lubawą spłonął dom mieszkalny i budynki gospodarcze rolnika Zdrojewskiego. Straty wynoszą 15 tys. zł. Ogień powstał od isker z komina. (x)

— Ofiary kąpeli. Podczas kąpania się w torfowisku utonął w Lubichowie pod Starogardem 9-letni Józef Wejrauch. Wszelka pomoc okazała się spóźniona. W Dębowej Górze pod Kościerzyną utonął w stawie synek rolnika Augusta Moritza. (x)

— Pożar. W nocy na 8 bm. wybuchł pożar w stodole rolnika p. Niklewskiego w Thymanach pow. gniewskiego. Ogień w krótkim czasie rozszerzył się na przyległy chlew. W płomieniach zginęły dwie krowy, pięć świń, 22 gęsi, 28 kaczek, 26 kur i dużo innego drobiu. Rozszalały żywioł nie oszczędził maszyn i narzędzi rolniczych. Stodoła i chlew, w zeszłym roku nowo wybudowane, spłonęły doszczętnie. Przyczyną pożaru dotychczas nie ustalono. (dt)

— Nieszczęśliwy wypadek. Na szosie starogardzkiej najechał pewien samochód 7-letniego Kalkowskiego z Warzemia. Chłopiec odniósł ciężkie okaleczenia na głowie i został odstawiony do szpitala św. Wincentego w Tczewie. (dt)

## Z WIELKOPOLSKI

— Chludowo. (Złot młodzięży.) Ósmy zlot Okręgu S. M. P. (Poznań - Północ), z równoczesnym poświęceniem sztandaru S. M. P. w Chludowie, odbył się dnia 6 b. m. Uroczystość, przygotowana niezwykle starannie przez miejscowe Stow. Młodzięży Polskiej, na czele którego stoi wielki przyjaciel młodzieży ks. prob. Zimoch, wywarła na wszystkich uczestnikach bardzo silne wrażenie. Zlot rozpoczął uroczystym nabożeństwem polowem, odprawionem przez prezesa Rady Związku Młodzięży Polskiej ks. prał. Prądzyńskiego, który wygłosił również podniosłe kazanie Otarz, pięknie ozdobiony przez Młode Polki, ustawiono w parku p. Romana Dmowskiego, który żywo interesuje się młodzieżą. Udział w mszy św. wzięła młodzież w liczbie około 350 z 18 sztandarami oraz ludność miejscowa z p. prezesem Dmowskim na czele. Podczas mszy św. patron miejscowego stowarzyszenia ks. prob. Zimoch poświęcił piękny sztandar chludowskiej organizacji. Po mszy św. odbyła się defluda przed władzami organizacji oraz rodzicami chrześnymi sztandaru, poczem udano się w pochodzie na zebranie uroczystościowe, któremu przewodniczył ks. prał. Prądzyński. Rozpoczęto je odświeżaniem pieśni związkowej „Hej do apelu”, a następnie ks. prob. Zimoch omówił historję Stow. w Chludowie. Złote składano chludowskiemu S. M. P. szczerze życzenia a długi łańcuch gratulacyj rozpoczął ks. prał. Prądzyński Pięknym referat o ideologii S. M. P. wygłosił ks. Kosicki. Po wspólnym obiedzie, młodzież wzięła udział w wielkim festynie, popisując się rozmaitemi gramami i pokazami sportowymi. (kg)

— Gnieszno. (Pożar.) Przy szosie wiktowskiej zapalił się od isker z komina

— Pogrzeb śp. Marji z Duszyńskich Drygasowej odbędzie się nie dziś, jak mylnie w porannem wydaniu podano, lecz jutro o godz. 17 z kaplicy św. Józefa.

## ZEBRANIA, ZJAZDY

— Stow. Porz. Publ. Zebranie Dzielnic IV Wilda S. P. P. odbędzie się dnia 10 bm. o godz. 19.30 w lokalu p. Figla, Wierzbicze 27.

— Żeńskie Tow. „Przemysł”. Plenarne zebranie odbędzie się dnia 10 bm. o godz. 19.30 w wielkiej sali Domu Królewskiej Jadwigi.

— Tow. Powstańców i Wojaków Wilda. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 10 bm. o godz. 19.30 w lokalu „Dwór Strzelecki” przy ul. Kilińskiego 15. Na porządku obrad ciekawy referat i ważne sprawy.

## ŻYCIE SOKOLE

— Sokoli i Sokolice! W kiermaszu, urządzanym przez Komitet na rzecz dokończenia budowy kościoła na Solcu w dniu 13 bm., bierzemy udział w komisjach. Wszystkich druhów przesyłamy, drużny przesyłki oraz druhów i drużny gniazd poznańskich zwoluje się celem udziału komisji na 10 bm. o godz. 19.30 na boisko Sokola.

— W Stęszewie odbędzie się dnia 20 bm. o godz. 12 w południe bieg na przełaj na trasie 3000 mtr. o nagrodę wędrowną tamtejszego gniazda. Prócz nagrody wędrowniej otrzymuje zwycięzca złoty żeton. Zgłoszenia, tylko sokolów, wraz z wpisem 1 zł przyjmuje do dnia 19 bm. włącznie druh naczelnik Kmiećkowiak.

— Sekcja lekkoatletyczna poznańskiego okręgu wyjeżdża w niedzielę pod kierownictwem p. Weselika do Leszna, gdzie spotyka się z tamtejszym Sokolem w konkurencji druhów i druhów. Ponieważ sekcja Sokola leszczyńskiego należy do najsilniejszych zespołów prowincjonalnych, zawody zapowiadają się bardzo ciekawie.

— Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” XIII Wilda. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 12 bm. o godz. 20 w lokalu drużny Zawadkowej przy Górnej Wildzie 75.

— Wybrane w loterii fantowej urzędzonej w czasie ostatniego zlotu, nr. 701, 703, 704 i 869 są do odebrania u p. Fr. Sarnowskiego przy ul. Staszica 1.

## PODZIĘKOWANIA

— Hojny dar w sumie 100 zł złożył na Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo parafji św. Marcina król kurkowy p. Kazimierz Przybyła z św. Marcina nr. 22, za co składam serdeczne „Bóg zapłać”.

W. Kędzińska, prezydentka.

## KOMUNIKATY RÓŻNE

— Koło Śpiewackie Polskie i „Chopin” uprasza drużynę czynną o przybycie na wspólną lekcję w czwartek, dnia 10 b. m. o godz. 8 wiecz. w lokalu ćwiczeń, św. Marcina. Bierzymy czynny udział w uroczystej akademii, która odbędzie się w niedzielę, dnia 13 bm., o godz. 12-tej w Auli Uniwersytetu Poznańskiego. Komitet drużyny konieczny. Zarząd.

dom mieszkalny p. Nowakowskiego. Mimo natychmiastowej akcji ratunkowej dom spłonął doszczętnie, a z nim skład z zapasami artykułów żywnościowych. — Straty ocenia się na około 20 tys. zł.

— (Włamanie do oberży.) Przed kilku dniami włamanie się do piwnicy oberżysty Dolaty w Sławnie. Lupem złodziei padło 10 butelek wina owocowego i artykuły żywnościowe. Sprawców kradzieży ujęto w osobach Stanisława Wierzbickiego i Józefa Kaneckiego z Gniezna. (k)

— \* **Września, (Pożary.)** W Bablinie spłonął w tych dniach dom mieszkalny p. Stefana Kaczorowskiego, wartości około 9 tys. zł. Przyczyną powstania pożaru była wadliwa budowa komina. — Z nieustalanej przyczyny powstał ogień w zabudowaniach rolnika Wojciecha Górniaka w Górach i strawił stodołę oraz szopę z narzędziami rolniczymi. Straty ocenia się na około 14 tys. zł. (k)

— \* **Rogoźno. (Z Urzędu Stanu Cywilnego.)** Statystyka Urzędu Stanu Cywilnego za II kwartał 1930 r. wykazuje: urodzeń żywych 63, w tym chłopców 34; urodzeń martwych 1. Zgonów w 1 roku życia 11, od 1-7 lat 5, od 7-14 lat 1, ponad 14 lat 29. Ślubów zawarto 20.

— (Obozy harcerskie.) Drużyna gimnazjalna rozbiła namioty na 2-tgodniowy pobyt w Dąbrówce Ludowskiej, a seminarjalna w Potulicach.

— (Z. O. K. Z.) W czasie walnego zebrania Związku Obrony Kresów Zachodnich na powiat obornicki, wybrano nowy zarząd. Prezes — p. prof. Englert, skarbnik — p. Gratkowski, sekretarz — p. Kowal, wszyscy z Rogoźna. W najbliższych dniach przybędzie do naszego miasta kolonja letnia dzieci z Niemiec i zabawi 4 tygodnie. (ske)

— \* **Inowrocław. (Obozy harcerskie.)** 54 harcerzy z drużyny gimnazjum męskiego wyjechało do Kowańca w powiecie nowotarńskim, gdzie spędzą 4 tygodnie w obozie pod opieką pp. Iwaszczyca i prof. Pawłowskiego. Hufiec żeński w ilości 74 harcerki udał się w Pieniny do Sromowiec Wyższych, przyczem po drodze dziewczęta zwiedzą Kraków, Ojców i Wieliczkę. Opiekę nad hufcem objęły pp. Zielonacka i Walecka. Hufiec męski pozaskolny udał się pod kierunkiem p. Kałiskiego na 4 tygodnie do Jastrzębiej Góry. W sierpniu będą zorganizowane dwie kolonje dla najmniejszych harcerki nad Gopłem i dla najmniejszych harcerzy t. zw. „wilcząt” w okolicy Suchatówki.

— (Echa Wystawy Ruchomej.) Z okazji Wystawy Ruchomej odbyło się w ubiegłym tygodniu kilka interesujących wykładów. Dr. Natalia Górską mówiła na temat odżywiania dziecka, dyrektorka Miejskiej Szkoły Przem. - Handlowej p. Lewandowska wygłosiła dwie pogadanki: „Przemysł krajowy a ubiór kobiety i gospodarstwo domowe” oraz „Jedzenie pożywnie oszczędne”, inż. Chybowski mówił o przemysle cukrowniczym, p. Dutkowski o przeszłości i przyszłości rzemiosła. Przybył również z Poznania z okazji wystawy dyrektor Związku Tow. Kupieckich p. Sikorski i wygłosił bardzo ciekawy odczyt p. tyt.: „Skutki gospodarcze traktatu handlowego z Niemcami dla ziem zachodnich Polski”. Prócz tego odbywały się pokazy djetetycznego gotowania i czynny był po parę godzin dziennie bufet jarski w Miejskiej Szkole Przemysłowo - Handlowej.

— (Stan bezrobocia.) Skutkiem zatrudnienia bezrobotnych w urzędach miejskich i państwowych ilość ich zmniejszyła się znacznie. Akcja komitetu do walki z bezrobociem wydała plony. W mieście i powiecie ilość bezrobotnych zmalała o 200 osób.

— (Wczesne żniwa.) Wskutek suszy i upałów na Kujawach rozpoczęto już żniwa. Zboże dojrzało wczesniej, kłosa jednak są niewielkie, miejscami puste.

— (Z Katol. Tow. Abstynentów.) Dnia 6 bm. w sali Domu Katolickiego odbyła się staraniem Katol. Tow. Abstynentów wieczornica. Na program jej złożyły się przemówienie ks. Reitera, deklamacje, występy chóru pod batutą prof. Sobieskiego i nader zajmujący wykład.

— (Chwałebny czyn.) Na szosie, prowadzącej do Jaksic, konie p. Gączarzewicza z Gniewkowa zerwały uprząż i wraz z dyszlem popędziły galopem. Jadący szosą p. Putz z Rucewka wyskoczył z samochodu i powstrzymał pędzące rumaki. (em)

— \* **Chodzież. (Kradzież z włamaniem.)** W nocy na 28 lipca włamano się do domu p. Antoniego i skradziono jej większą część mebli, ponadto odzież męską i damską, krycia stołowe. Kradzieży dokonano w czasie, gdy właścicielka była na letnisku. (k)

— \* **Wieleń n. Notecią. (Likwidacja gimnazjum.)** Tutejsze gimnazjum prywatne z prawami państwowymi, będące we władaniu Z. Z. K. w Warszawie, zostało z końcem roku szkolnego zwiniete. Powodem zamknięcia nikła frekwencja uczniów. Zarząd warszawski dokładał w ubiegłym roku celem utrzymania gimnazjum poważne sumy.

— (Napać na pocztę.) W nocy na 28 ub. m. pomiędzy godz. 12 a 1 próbowano trzech drabów włamać się do urzędu pocztowego w Drawskim Młynie. Dzięki czujności kierownika urzędu zostali złoczyńcy spłoszeni. Sprawę przekazano policji do dalszego śledztwa.

— (Zgon z wycieńczenia.) W tych dniach zmarł wskutek wycieńczenia pewien młody człowiek z Penskowa pow. czarnkowskiego. Swego czasu przekroczył on nielegalnie granicę polsko - niemiecką, udając się do Niemiec za pracą. Nie mogąc jej tam otrzymać, wracał pieszo przez 14 dni do domu. Bez środków na utrzymanie przybył w zupełnie wyczerpanym stanie i zmarł wkrótce. (kw)

— \* **Junczewo pow. żniński. (Prymicje.)** Dnia 15 czerwca wioska nasza przeżywała wzniosłe chwile rzadkiej uroczystości, prymicji ks. Henryka Mnichowskiego, syna znanego i wielce cenionego obywatela. Młodego kapłana, otoczonego rodziną i przyjaciółmi, odprowadzono w uroczystej procesji z domu do kościoła. W procesji uczestniczyły miejscowe organizacje, jak Powstańcy, Straż pożarna i dziatwa szkolna w barwnych strojach krakowskich. Była również delegacja korporacji „Chrobria”, do której Prymicjant — jako b. słuchacz medycyny — należał. Pierwszą mszę św. odprawił Prymicjant w asyście około 20 księży z ks. proboszczem Bielskim na czele. Piękne okolicznościowe kazanie wygłosił ks. proboszcz Kinatedowski. Podczas mszy św. przystępowała rodzina do komunji św., poczem udzielił Prymicjant błogosławieństwa wszystkim obecnyim. Po zakończeniu uroczystości kościelnych przyjmowali rodzice gości w swoim domu. Jako pierwszy wniósł toast dziekan rogowski ks. prob. Suszczyński, następnie w imieniu Kółka Rolniczego przemówił p. Szyman, imieniem korporacji „Chrobria” p. Nowak. Serdeczny nastrój, jaki panował wśród zgromadzonych, świadczył o sympatji, jaką cieszy się Prymicjant.

— \* **Szamotuły. (Flota Narodowa.)** Dla rozkrzewienia idei rozwoju floty polskiej, zawiązał się tutaj Komitet „Floty Narodowej” z burm. p. Schollem na czele. — Placówka ma obecnie 26 członków. Należy się spodziewać, że wzrastające zrozumienie dla sprawy przyczyni się do należytego rozwoju tej organizacji.

— (Z życia powstańców.) Ciężką sprawę ma do rozwiązania Tow. Powst. i Wojaków, które w ubiegłym roku wzniosło pomnik, ale dotychczas nie pokryło kosztów budowy Brak jeszcze 3000 zł. Aby w jakikolwiek sposób koszty pokryć, urządzono dnia 6 bm. zabawę latową, która przyniosła tylko około 260 zł dochodu. Trudno stwierdzić, czy obywatele szamotulscy niedostatecznie doceniają wysiłki tak pozytywnej placówki, czy też zbyt dotkliwie odczuwają ciężkie położenie gospodarce.

— (Kat. Tow. Robotników.) Bardzo ruchliwą organizacją katolicką jest Tow. Robotników katolickich, które urządziło dnia 6 bm. zabawę latową w ogrodzie p. Sundmannowej. Nie zapomniano i o naszych milusińskich, darząc ich cukierkami, zeszytami, ołówkami i innymi darami. (op)

— \* **Kościan. (Pożar.)** Z nieustalonej przyczyny wybuchł ogień w zabudowaniach p. Agnieszki Schmidowej przy ul. Naclawskiej. Spaliła się szopa oraz zapasy desek, wartości około 7 tys. zł. Dzięki wydatnej pomocy ochotniczej straży pożarnej, jak również straży pożarnej z Naclawia, Kielczewa, Bonikowa i Kobylnik ogień zlokalizowano i zdołano uratować drugą przyległą szopę, zapełnioną drzewem. (k)

### Chodzi o nasze zdrowie!

Z miasta piszą nam, co następuje:

Dużo się dziś mówi i pisze na temat higieny społecznej i zdrowotności społeczeństwa. Organizuje się wiele i różnego rodzaju przychodni i poradni przeciwchorobowych. Uświadamia się społeczeństwo, jak można najumiejtniej i najracjonalniej stanąć do walki z różnymi chorobami zakaźnymi, jak: gruźlica, dyfterja, szkarlatyna i najgroźniejszemi może dziś dla całego społeczeństwa chorobami wenerycznymi. Zapomina się jednak często i pomimo wszystko o najniezbędniejszych zasadach higieny, o źródłach, z których to właśnie wychodzą i biorą swój początek wyżej wspomniane choroby.

Jako przykład w tym wypadku niech nam posłuży Plac Sapieżyński ze swojemi ustępami, z których wypływają kałuże ekskrementów na kamienną posadzkę, a które następnie ludzie roznoszą po całym rynku pomiędzy produktami spożywczymi. Doprawdy ustępy przy Placu Sapieżyńskim to wylęgarnia i siewnia najzjadliwszych bakterij i zarazków chorobotwórczych.

Czas byłby wielki, aby odpowiednie i miarodajne czynniki sanitarne zajęły się tą sprawą i tak jak w innych częściach miasta, tak i tu postarały się o odpowiednio urządzone ustępy podziemne. Jest to sprawa bardzo ważna pod względem zdrowotnym; w takich warunkach, jak obecne, jest niemożliwym, stanąć do walki z chorobami zakaźnymi, nie uwzględniając najniezbędniejszych zasad hi-

gjeny społecznej. Na nic się nie przydadzą i nic nie pomogą wszelkie przychodnie i poradnie przeciwchorobowe, skoro przedtem nie staniemy do walki z niechlujstwem. T. R.

### SPORT

#### Pływanie

Pierwsze przedbiegi mistrzostw okręgowych odbyły się we wtorek przynosząc szereg następujących b. dobrych wyników (między nimi jeden rekord okręgowy). Panowie: 100 m. dow. kl. A. I przedbieg: 1. Grabiec (P. T. P.) 1:19, 2. Garncarz (Sokół) 1:27.4, 3. Gromadziński (P. T. P.) 1:28. II przedb.: 1. Kubiak (HCP) 1:30.2, 2. Wolkenstein (AZS) 1:30.3, 3. Szymański (Unj) 1:35.5, 4. Lewandowski (PTP) 1:31.8; III przedb.: 1. Pietrowiak (HCP) 1:25.6, 2. Cierpiński (ISV) 1:34; 200 m. klas. B. I. prz.: 1. Kubiak (U) 3:28, 2. Widermański (U) 3:34.8, 3. Niesiołowski (AZS) 3:47.4, 4. Filipowski (HCP) 3:47.7; II przedb.: 1. Kurnatowski (PTP) 3:38.2; 3X100 m. zmiennym: 1. Unja I. (Kubiak, Antoniewicz i Lisewski) 4:33 (rek. okr. o 4.3 pobity), 2. PTP I. 4:34, 3. Unja II 4:55, 4. I. S. V. 5:06. Panie: 1. Schulzówna (ISV) 1:49.4, 2. Antoniewiczówna (U) 1:55, 3. Luczakówna (AZS) 1:59.8. Pozostałe przedbiegi odbędą się dziś o godz. 18 na pływalni związkowej przy Drodze Dębińskiej. (wz)

#### Piłka nożna

Mecze marynarzy. Bawiące w Gdyni załogi floty duńskiej i angielskiej rozegrały mecze piłki nożnej, pomiędzy sobą i z gospodarzami. Pierwszy mecz marynarka polska z marynarką duńską wypadł na naszą korzyść, w stosunku 8:0. Drugi mecz: Danja — Anglja zakończył się znowu porażką Duńczyków w stosunku 1:5, zaś w trzeciej rozgrywce pomiędzy marynarzami polskimi i angielskimi zwyciężyli Anglicy wygrywając 1:0. Bramkę zdobyli Anglicy w ostatnich minutach. Polskę marynarze trzymali się bardzo dobrze. SB

#### Wioślarstwo

Na jeziorze Witobelskim pod Stęszewem odbędą się 20 bm. regaty międzyklubowe. Kom. Tow. Wioślarskich z powodu niskiego stanu wody na Warcie musiał urządzić te regaty na jednym z jezior w okolicy Poznania.

#### Wydawnictwa

„Wychowanie Fizyczne” miesięcznik poświęcony higienie szkolnej, kształceniu cielesnemu w domu, armii i stowarzyszeniach, red. nac. W. Sikorski Poznań, Chelmońskiego 8. Opuścił prasę nr. 7-8 roczn. XI, który zawiera m. in. artykuły: Dr. med. H. Szczodrowski, Wychowanie płciowe młodzieży. — Dr. K. Stojanowski. W sprawie selekcji kandydatów na wychowawców fizycznych. — Wychowanie fizyczne zagranicą. W. Sikorski, 25-lecie Zw. Tow. Gimn. i Międzynarodowy Kongres W. F. w Sztokholmie. Z organizacji i metodyki wychowawczej Zyg. Wyrobek. Wartość wychowawcza ćwiczeń cielesnych. — Ludmiła Tomkiewiczówna. Młynek. — Konstanty Pietkiewicz. Z metodyki pływania. — Wl. Czarniecki. Harcerstwo w szkole. — M. Dorywalski. Wodne tereny sportowo turystyczne w Polsce. — Oceny książek. (Grzelak). — Sreszczenia. (Babecki, Szulc). — Z towarzystw instytucyj i zjazdów. Protokół Walnego Zebrania Sekcji Autonomicznej Wych. Fiz. i Higij. Szk. w Gdańsku. Protokół posiedzenia połączonych Komisij Miernika i Minimum. Studium Wych. Fiz. przy Uniwersytecie Pozn. X-letni jubileusz wych. fiz. w Poznaniu. Zagadnienia higieny szkolnej, (c. d.) — Kronika. — Resumes. — Ogłoszenia.

### RADJO

Programy radjofoniczne  
Czwartek, dnia 10 lipca 1930 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien.; godzina 16.55 kącik krótkofalowy; godzina 17.10 odczyt p. t. „Legenda o Walkirjach” (wygl. dr. doc. Marjan Jedlicki); godzina 17.30 kwadrans literacki; godz. 17.45 do 18.00 rozrywki umysłowe p. t. Kto zgadnie?; godz. 18.00 koncert z Warszawy; godzina 19.15 feljton Stanisława Wasylewskiego; godz. 19.30 odczyt rolniczy; godz. 19.50 rolnicza skrzynka radjowa (wygl. p. Józef Rządowski); godz. 20.10 kurs elem. języka franc. (wykl. p. Omer Neveux); godzina 20.30 koncert solistów. Wykonawcy: prof. Zdzisław Jahnke (skrzypce), profesor Zygmunt Lisicki (fortepian); godz. 21.45 do 22.00 sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne.

Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.20 koncert gramofonowy; godz. 17.35 „Przechadzki artystyczne po Warszawie”; godz. 20.05 intermezzo muzyczne; godz. 20.15 koncert popularny z Doliny Szwajcarskiej w Warszawie; godzina 22.00 — 22.15 feljton p. t. „Mój przyjaciel Mansour Joachi”; godz. 23.00 muzyka taneczna.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 „O czym wiedzieć powinna dobra gospodyni” — „Co można latem ususzyc na zimę” — p. Elżbieta Kiewnarska; godz. 12.35 muzyka gramofonowa; godz. 15.50 odczyt Krajo-

znawczo-turystyczny; godzina 16.15 muzyka gramofonowa; godz. 18.00 koncert popołudniowy w wyk. solistów; godz. 19.20 płyty gramofonowe; godz. 19.45 giełda rolnicza; godz. 20.15 koncert popularny z Doliny Szwajcarskiej; godz. 23.00 muzyka taneczna z kawiarni „Gastronomia”.

### RUCH W TOWARZYSTWACH

— „Harmonja”. Próba wspólna pieśni na zjazd w Szamotułach odbędzie się dn. 9 bm. i 10 bm. o godz. 20 na sali Stow. Techników, św. Marcina nr. 21. Komplet konieczny.

— Zeński Sokół - Śródmieście, Gniazdo XII. Zebranie miesięczne odbędzie się w piątek 11 bm. o godz. 20 w salce „Restauracji Zamkowej” przy św. Marcynie 40. Zarząd.

— Zw. byłych Funkcj. Pol. Państw. — Zebranie plenarne odbędzie się dnia 12 bm. o godz. 19.30 w lokalu p. Pilińskiego przy ul. Wrocławskiej.

### Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

— Na pomnik Serca Jezusowego: Marjanostwo Gmurowski (I rzecznica 9) 200 zł; — M. S. S. z prośbą o wysłuchanie 6 zł; — Zofja Swiatogorowa 1 zł; — Kornelja Czacka i Marek Gniazdowski z prośbą o błogosławieństwo na niedalekie już ich wspólne pożycie 15 zł; — Kowalska z Poznania 20 zł; — N. N. 5 zł; — N. N. z prośbą o pomoc, 3 zł; — H. L. z podziękowaniem za odzyskanie zdrowie córki 20 zł; — P. K. U. Kościan 25.50 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 1112.60 zł.

Na Towarzystwo Opieki nad Inwalidami: 5 zł wypl. 30. 6. 30 r. Tow. Pomocy Inw. Wojennym.

Na taniec kuchnie dla biednych miasta Poznania: 10 zł przekazano 1. 7. 30 r. na konto P. K. O. 216183.

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: 403.50 zł wypłacono 1. 7. 30 r. S. S. Karmelitankom.

Na ubogich m. Poznania: 167.50 zł wypłacono 1. 7. 30 r. do Głównej Kasy Miejskiej.

Na kaplicę akademicką: 25 zł wypłacono 1. 7. 30 r. ks. kan. Prądyńskiego.

Na Dom Sierót na Śródcie: 50 zł wypłacono 28. 6. 30 r. S. Wincencie.

Na Tow. Caritas: 38 zł wypl. 30. 6. 30 Pozn. Okr. Caritas.

Na zakład św. Józefa: 50 zł wypłacono 30. 6. 30 r. S. Kromolickiej.

Na powozdian we Francji: 13 zł wypłacono 30. 6. 30 r. do kasy Kurji Arc.

Na zakład Księży Salezjanów: 30 zł wypłacono 30. 6. 30 r. ks. Hradzoli.

### TEATRY

— \* **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w środę „Kryśka Leśniczanka”. W czwartek, 10 bm. pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Casanova” z pp. Bojar-Przemieniecką, Fedyczkowską, Fontanówną, Kisielską, Drabikiem i Majem. W piątek, 11 bm. „Wesoła wdówka” z pp. Fontanówną, Majchrzakówną, Bratkiewiczem Folańskim i Wiśniewskim; kapelmistrz p. Eichstaedt. W sobotę, 12 bm. „Zydówka” z pp. Kisielską, Perkowiczem i Zathehem; kapelmistrz p. Leszczyński. W niedzielę, 13 bm. pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Straszny dwór” z pp. Fedyczkowską, Marynowicz, Roesslerówną, Drabikiem, Karpackim, Romanowiczem, Urbanowiczem i Wawrzynieckim.

Kasa zamawiań otwarta tylko w Teatrze Wielkim od godz. 10-17.

— \* **Z Teatru Nowego.** Dziś świetna komedia Flersa i Caillaveta p. t. „Osiołkowi w żłoby dano...” z gościnnym występem doskonałego artysty i reżysera scen stołecznych Aleksandra Węgielki w roli głównej. To prawdziwe arcydzieło dowcipu francuskiego, zaprawionego głęboką mądrością życiową, w mistrzowskim i do ostatnich granic wycienionem wykonaniu naszego gościa i całego zespołu ze świetną II. Cieszkowską na czele składa się na całość o niezwykle wysokim poziomie artystycznym.

Jutro najlepsza i najweselsza komedia St. Kiedrzyńskiego p. t. „Powrót do grzechu” z A. Węgielką w popisowej roli fotografa Borackiego, którą grał w Warszawie 120 razy z rzędu.

### Teatr Wielki

DZIŚ — „Kryśka Leśniczanka”.  
Czwartek, 10. 7. „Casanova”.  
Piątek, 11. 7. „Wesoła wdówka”.  
Sobota, 12. 7. „Zydówka”.  
Niedziela, 13. 7. „Straszny dwór”.  
Poniedziałek, 14. 7. „Frasquita”.  
Wtorek, 15. 7. „Lohengrin”.  
Początek o godzinie 8 wieczorem.  
Kasa zamawiań otwarta tylko w Teatrze Wielkim od 10 do 17.

### Teatr Nowy

DZIŚ — „Osiołkowi w żłoby dano...” — (Gość. występ Al. Węgielki).  
Czwartek, 10. 7. „Powrót do grzechu”. — Gościnnie występ Al. Węgielki.  
Piątek, 11. 7. „Osiołkowi w żłoby dano...” — Gościnnie występ Al. Węgielki.  
Początek o godzinie 8 wieczorem.  
Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygartowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

# DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

## DOROCZNE ŚWIĘTO NAUKI LWOWSKIEJ

Lwów ma także swój wielki dzień nauki — „Gwóźdź” uroczystości — „Przygodne słowa” i ich rola — Co mówił Oswald Balzer — Na przestrzeni pokolenia — Jubileusz — Z prac ostatnich.

Ma swe doroczne święto nauki Kraków, ma i Lwów. Kraków w postaci uroczystego publicznego posiedzenia Polskiej Akademii Umiejętności, Lwów w postaci uroczystego publicznego posiedzenia Towarzystwa Naukowego. Clou tego zebrania stanowi zawsze mowa prezesa Towarzystwa, profesora Oswalda Balzera. Nie jest to dziwne. Powiedziano wszak niegdyś o mowach tego uczonego zebranych w r. 1912 w tomiku pt. „Przygodne słowa”, że gdyby kiedyś szczegółem, a dla nauki polskiej oplakaniem, wręcz okropnym zrzuceniem zaginęły naukowe dzieła profesora Oswalda Balzera, — a ocalały tylko jego „Przygodne słowa”, wiedziano o tym uczynnym, że „nietylko zdobył olbrzymią wiedzę w zakresie faktów dziejowych, ale także głęboko rozumiał zarówno ich nierozdzielność, pragmatyczną łączność, jak życiową — polityczną czy kulturalną, narodową czy ogólnoludzką — wartość” (Chrzanowski).

Mowy Oswalda Balzera wygłaszane na dorocznym posiedzeniu Towarzystwa obok poświęcenia uwagi sprawom bieżącym, a więc zmarłym członkom, działalności Towarzystwa w roku sprawozdawczym, obok tego poruszały zawsze pewien motyw natury ogólniejszej. Niekiedy stanowiły zarazem świetną syntezę pewnych faktów, czy epoki, jak np. mowa w roku dziećsetlecia koronacji Chrobrego. Mowa obecna poruszyła problem inny, a mianowicie trzydziestolecie Towarzystwa Naukowego we Lwowie:

Od spraw i wypadków bieżących — mówił wielki uczyony — radosnych i smutnych, zwracamy się myślą ku przeszłości. Mija właśnie trzydzieści lat od czasu, kiedy powstało tu we Lwowie Towarzystwo dla popierania nauki polskiej; i dla równocześnie lat dziesięć od chwili, kiedy się ono przetrworzyło w dzisiejsze Towarzystwo Naukowe. W takim momencie rodzi się potrzeba: zdać sobie rachunek sumienia z działalności dotychczasowej, a na zewnątrz, wobec społeczeństwa: wyświadczyć się, czy ta działalność przybrała kierunek właściwy, czy jej napięcie było dostatecznie silne, czy i w jakiej zbliżyła się ona do wytkniętego celu? Trzeba o toż przypomnieć, że właściwy, główny cel, jaki sobie oba luzujące się po kolei Towarzystwa wytknęły, był w zasadzie taki sam: oba służyć miały potrzebom nauki. Tylko środki i sposoby, za pomocą których do tego celu zdążyć miano, były rozmaite. Dawniejsze Towarzystwo wytknęło sobie jako zadanie: gromadzić środki materialne, fundusze pieniężne, dla zaspokojenia potrzeb naukowych przede wszystkim przez ogłaszanie publikacji z rozmaitych dziedzin wiedzy; dla tego w skład jego, prócz przedstawicieli nauki, wchodzić mogły i rzeczywiście wchodziły w znacznym poście także osoby, zawodowo niezajmujące się badawczą pracą naukową. Dzisiejsze natomiast Towarzystwo Naukowe, poza tą akcją wydawniczą, ma ponadto pracować bezpośrednio dla postępu nauki, za pomocą badań swoich członków, przedstawianych w odczytach, referatach czy komunikatach i wiążących się z nimi dyskusjach na posiedzeniach poszczególnych Wydziałów i Sekcyj naukowych; dla tego uczestnictwo w Towarzystwie musiało tu już być zacieśnione wyłącznie tylko do przedstawicieli naukowej pracy badawczej.

Serdecznie wspomniawszy o długim szeregu ofiarodawców ze szczególnie tu zasłużonym śp. Orzechowiczem na czele i dawszy zarys działalności naukowej Towarzystwa („razem działalność obu po kolei Towarzystw wzbogaciła literaturę naszą o 177 rozpraw, a ponadto 21 tomów osobnych większych prac badawczych czy też wydawnictw źródłowych”) — kontynuował prof. Balzer:

Rozumiemy dobrze, że cyfry owe nie mogą przesądzać o samej wewnętrznej wartości naszej produkcji. Sąd pod tym względem nie do nas należy, i musi być wypowiedziany z innej strony, jak go zresztą już wypowiedziano co do wielu wspomnianych wydawnictw; zaznaczą tylko ogólnie, że w licznych wypadkach wyniki naszych prac spotkały się z uznaniem i aprobatą nauki, a jeśli nawet czasem

wywołały sprzeciw lub polemikę uzasadnioną, zasłużyły się przynajmniej samem poruszeniem sprawy, czy też nastreczeniem pobudek do gruntowniejszego jej rozpatrzenia. Same cyfry, jakie przytoczyłem, mają jednak znaczenie pod innym względem. Są one miernikiem napięcia podjętej pracy. W takim zaś ujęciu zaświadczą najpierw, że usiłowania nasze nie były jakimś tylko chwilowym podrywem, po którym przyszło osłabienie czy zastój, że owszem na długiej przestrzeni czasu całego jednego pokolenia ludzkiego prowadzone były wytrwale i konsekwentnie; a powtóre, że w kolei lat przybierały, i do ostatniej chwili przybierają coraz bardziej na sile i wydajności.

I teraz ze strony dostojnego mówcy padły mądre, szczególnie głębokie słowa:

Gdyby — czego nie mam zamiaru przesądzać — gdyby uznano z powołanej strony, że ta działalność nasza należy do wydatniejszych, znalazłoby się w tem świadectwo, że zrzeczenie naukowe, skoro tylko skupi potrzebny zespół członków, odpowiednio kwalifikowanych, owianych chęcią rzetelnej pracy badawczej, może zasłużyć się wobec nauki skutecznie, czy choćby najskuteczniej, niezależnie od jakichkolwiek innych momentów, które mogą tu mieć tylko znaczenie podrzędne i wtórne.

Życzeniem w kierunku dalszego pomyślnego rozwoju instytucji zakończył swe okłaskami przez zebranych przyjęte przemówienie prof. Balzer, poczem prof. Kostanecki w imieniu Akademii Umiejętności jako najwyższej polskiej instytucji naukowej i Uniwersytetu Jagiellońskiego, a prof. Czekanowski reprezentant Towarzystwa Naukowego warszawskiego złożyli jubilatowi zbiorowemu życzenia owocnej nadal pracy.

Po ich przemówieniach sekretarz gener. prof. Dąbkowski złożył sprawozdanie za ub. rok.

Szczególną uwagę zwraca sprawozdanie wydawnicze. Otóż w roku ubiegłym ogłoszono drukiem ogółem 14 wydawnictw. W szczególności w dziale I, filologicznym, wydrukowano zeszyt 4 tomu II Archiwum, obejmujący pracę Jana Lachsa, tudzież obszerną pracę Ludwika Rousseau, która tworzy tom IV Archiwum. W dziale II, historyczno-filozoficznym, wydrukowano zeszyty 1 i 2 tomu VI Archiwum, zawierające prace Tadeusza Sulimirskiego i Stanisława Zajaczkowskiego, tudzież zeszyt 1 tomu VII z pracą Leona Kozłowskiego. W dziale III, matematycznym — przyrodniczym, zeszyty od 12 do 16 włącznie tomu IV, tudzież zeszyt 1 tomu V Archiwum, zawierające prace Eustachego Żylińskiego, Mieczysława Szajny, Wiesława Hołobuta, Andrzeja Jana Klisiewskiego, Bronisława Mazura, Kazimierza Smulikowskiego.

W wydawnictwie: Studja nad historją prawa polskiego ogłoszono zeszyt 2 tomu XII zawierający pracę Ewy Małczyńskiej, tudzież zeszyt 1 tomu XIII z pracą Zygmunta Wojciechowskiego.

W roku ubiegłym kontynuowano też druk tomu XXIV wydawnictwa Aktów grodzkich i ziemskich, który jest na ukończeniu. Ogłoszono dalej zeszyt 1 tomu II pt. „Prace Sekcji historii sztuki i kultury”, zawierający pracę Tadeusza Mańkowskiego. Wreszcie zeszyty 1, 2, 3 Sprawozdań Towarzystwa za rok 1929, tudzież zeszyt 1 za rok 1930.

Posiedzenie zakończył referat profesora Bujaka o stosunkach monetarnych w Polsce średniowiecznej. A. K.

### Pisma nadesłane

„Tezca”, Zeszyt 27. Treść: Od Redakcji. — S. Ropp: „Idea komunikacji”. — S. Pawłowski: „O przyszłość turystyki w Polsce”. — J. Drobnik: „W słońcu poezji Kochanowskiego”. — J. K.: „Rocznica Kochanowskiego”. — W. Krygowski: „Lato czarnolesskie”. — J. Radziwiński: „Od rozstawnych sztafet do śmigła samolotu”. — M. Boberska: „Kolej na Jungfrau”. — J. Bereta: „Mowa miast”. — S. Miłkowska-Iwańska: „Dwie przystanie”. — W. Noskowski: „Życie teatralne”. — Z.: „Kronika muzyczna”. — Quis: „A czy znasz ty bracie młody? — Światłocienie. — Kronika. — Powieść i nowela.

## ŻYCIE KULTURALNE

### NAUKA

Wykłady matematyków polskich w Wiedniu. Między warszawską a wiedeńską Szkołą matematyczną istnieją od dłuższego czasu ożywione stosunki naukowe, wywołane zbliżeniami kierunkami zainteresowań. Wyrazem coraz silniejszego zacieśnienia się tych związków są wykłady gościnne docentów Uniwersytetu Warszawskiego pp. dr. Bronisława Knastra i dr. Alfreda Tarskiego wygłoszone b. r. w uniwersytecie i towarzystwach naukowych wiedeńskich. Dr. Tarski mówił o najnowszych wynikach Szkoły warszawskiej, na polu logiki matematycznej a dr. Knastra miał wykłady z zakresu topologii. Dodać należy, że odczyty te są pierwszym ogniwem dłuższego cyklu wykładów wymienionych w Warszawie i Wiedniu, projektowanych przez obie strony. (dr. W. Ś.)

### MUZYKA

Ustąpienie dyrektora Konserwatorium Państwowego w Poznaniu. Dyr. Eugeniusz Morawski, który przed niedawnym czasem objął dyrekcję Konserwatorium Państwowego w naszym mieście, ustępuje ze swego stanowiska. Jak się dowiadujemy, dyr. Morawski został mianowany w warszawskim Konserwatorium Państwowym dyrektorem średniej szkoły muzycznej. Na stanowisko opróżnione przez dyr. Morawskiego będzie rozpisany konkurs.

### PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Instytut propagandy Sztuki. Z Warszawy piszą nam: Odbyło się w Ministerstwie Oświecenia inauguracyjne zebranie pierwszej rady Instytutu Popierania Sztuki. Rada ta składa się z 24 członków, którzy wchodzi do niej częściowo z nominacji, częściowo z wyboru. Postępuje się przy tem podobnie, jak przy obsadzaniu stanowisk w konserwatorium warszawskim, gdzie 6 profesorów mianowanych wybiera przez głosowanie dalszych członków grona. Tutaj powołano trzech członków założycieli, a mianowicie pp.: W. Skoczylasa, J. Warchałowskiego i S. Woźnickiego, ci przedstawili do nominacji dalszych dziewięciu członków pp.: prof. J. Czajkowskiego, prof. K. Stryjeńskiego, M. Borucińskiego, W. Bowerskiego, H. Grombeckiego, A. Kędzierskiego, J. Szczepkowskiego, prof. E. Norwetha, i dr. M. Tretera. Utworzona w ten sposób rada na pierwszym posiedzeniu postanowiła zaprosić pp.: prof. W. Jastrzębowski, prof. E. Bartłomiejczyka, prof. Jarockiego, prof. L. Ślędziszskiego, prof. T. Pruszkowskiego, H. Kunę, Dr. L. Niemojowski, dr. A. Lauterbacha i W. Woydynę. Zadaniem nowej placówki jest propaganda sztuk plastycznych i szerzenie kultury artystycznej w kraju, a to przez organizowanie wystaw, odczytów, wydawnictw i t. d. Jeśli okaże się, że działalność tej instytucji wyda owoce, powstaną analogiczne placówki dla innych dziedzin sztuki. Najbliższem wystąpieniem Instytutu będzie zorganizowanie wczesną jesienią wielkiej wystawy sztuki ludowej.

### POLOINICA FRANCUSKIE

„Les Lionceaux”. Znana a tak sympatyczna książka p. A. Schroedera „Lwiątko”, traktująca o obronie Lwowa, ukazała się w przekładzie francuskim, nakładem paryskiego oddziału księgarski Gebethnera i Wolffa. Przekład dokonała p. Helena Broel-Plater, przedmowę napisał Paul Cazin. Książka jest ozdobiona ciekawymi, we współczesnym stylu utrzymanymi ilustracjami Michała Byliny. Dobrze iż młodzież francuska, dla której to dziełko w pierwszej linii jest przeznaczone, zapozna się z bohaterstwem swych polskich rówieśników. Dobra to będzie „propaganda”. (kl)

### OCHRONA ZABYTKÓW

Kradzież cennej pamiątki. Ze Lwowa piszą nam: Z muzeum X. X. Lubomirskich w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich zginął łańcuch kanonicki, połączony, pochodzący z końca XVIII wieku. Łańcuch kończy się krzyżem, na którym znajduje się emalowany Biały Orzeł. Muzea, antykwarze i zbieracze powinni uważać, czy im łańcucha tego nie zaofiaruje do kupna nieznanzy złoczyńca. (ol)

### VARIA

Amerikanie fotografują naszą etnografię. Z Krakowa piszą nam: Nasze Muzeum Etnograficzne doczekało się rzadkich gości. Grono Amerykanów przybyło z Waszyngtonu fotografować nasze ludowe stroje i sprzęty dla wydawnictwa „The National Geographic Magazine”. Zdjęcia były dokonywane na płytach barwnoczułych Lumiera, powstaną z nich fotografie kolorowe. W tym celu Muzeum Etnograficzne zorganizowało jakby rewję typów ludowych. Przybyłszy „pstrykali” z zapałem naszych Krakowiaków, Sądceczan, Powiślan itd., zdjęli też wnętrza chaty krakowskiej, pochodzącej Lajkonika i bawiące właśnie w Krakowie dzieci góralskie z Poronina, poczem udali się do Bronowic, a stamtąd na Podhale. Fotografje będą zreprodukowane w wspomnianem piśmie. (pk)

## U SŁOWIAN

### PRZEKLAD „PIEŚNI NIEWOLNIKA”

Ukazało się tłumaczenie z czeskiego na polskie, zasługujące na uwagę. P. Maciej Szukiewicz przełożył Świętopelka Czecha „Pieśni niewolnika”, najpopularniejszej poezje politycznej, jakie kiedykolwiek w Czechach się ukazały.

Kiedy w r. 1895 pojawiły się one w druku, napisane przez wpływowego już wówczas 49-letniego lidera poezji czeskiej, człowieka duchowo dojrzałego i literacko renomowanego, nikt nie spodziewał się, że do r. 1929 książka ta wyjdzie w 36 wydaniach. Jest to też aż do dziś dnia odosobniony objaw tego rodzaju w nowoczesnej poezji czeskiej. Tytuł wydań nie osiągnęła dotąd żadna edycja oryginalnych wierszy w Czechach ani na Słowaczynie, o powieściach lub dramatach nawet nie mówiąc. Czemu autor i dzieło jego zawdzięczają to niebywałe powodzenie?

Przedewszystkiem tej szczęśliwej okoliczności, że poeta ze swym niedużym tomikiem przyszedł na właściwą chwilę. Społeczeństwo czeskie przeżywało okres rewolucyjnych nastrojów, spowodowanych uciskiem Wiednia i bezwzględnym tępieniem przez władze austriackie ruchu wolnościowego w Pradze. Atmosfera polityczna była nabrzmiała elektrycznością, opinia publiczna przy lada okazji dawała się pociągnąć do demonstracji, a uświadomienie narodowe, pomimo persekucyj wiedeńskich, postępowało naprzód.

Nie dziw, że barwny opis narodowej i socjalnej rewolty uciskanych niewolników, którzy mieli symbolizować cały naród czeski i tak też zostali zrozumiani, odrazu rozentuzjuszował czytelników nie tylko wśród inteligencji, lecz także i ludu. Ogół poznał się na przejrzystej symbolice poety, któremu nie wolno było nazwać rzeczy po imieniu i który sięgnął zatem po alegorię. Lecz ta była tak jasna i przy tem podana z takim patosem uczuciowym, na tle tak emocjonujących szczegółów, z takim żywiołowym oburzeniem moralnym i z taką siłą protestu, że społeczeństwo musiało uleść jej sugestji. Książka dziś posiada znaczenie dokumentu chwili, ale pod koniec wieku dziewiętnastego rozchwytywano ją jako narodową ewangelję. Droższej sercu czeskiemu książki Praga nie miała. I popularniejszych wierszy nie wytworzyła, w przeciągu tych 34 lat, które upłynęły od pierwszego wydania „Pieśni niewolnika”.

Poezja polityczna nie miała przed wystąpieniem Świętopelka Czecha w Czechach takiej tradycji, jaką mogła się poszczycić np. w Polsce. Obok Czecha samego byli to z jego wybitniejszych poprzedników chyba tylko Karol Havliczek Borowski, Fricz, Sabina, w skromniejszej mierze Czela-kowski lub Langer, zaś z rówieśników Neruda i poniekąd Sladek, którzy improwizację polityczną czynili przedmiotem swej twórczości poetycznej. Następna generacja literacka miała już więcej możliwości pisania wierszy wybitnie politycznych. Widać to na działalności J. S. Machara, Viktora Dyka, K. St. Neumanna, Piotra Bezrucza, Josefa Holecgo, P. Szramka, Ilowego, Hory itp. Dziś już zastęp poetów i piewców politycznej nuty jest w Czechach dość spory. Wszyscy oni jednak zwracają się do autora „Pieśni niewolnika” jako do swego żywego wzoru i duchowego ojca. W tem leży też literacko-historyczne i kulturalne znaczenie dzieła, które go polskie wydanie p. Macieja Szukiewicza przyniosło, z radością, z miejscowego tłumaczenia jest najwłaściwiejszym i wierne.

### Książki nadesłane

Tadeusz Łopalewski: „Nierozsądny kochanek”. Powieść. Wilno 1930. Nakł. Marka Latoura.  
Marja Buyno - Arctowa: „Wyspa mędrów”. Powieść. Cz. II. Warszawa 1930. Wyd. M. Arcta.  
Edwin Eryk Dwinger: „Armja za drutem kolczystym”. Pamiętnik z Sybiru. Kraków - Warszawa 1930. Wyd. „Panteon”.  
„Sztuka polska wśród obcych”. Sprawozdanie Tow. Szerzenia Sztuki Polskiej wśród obcych za rok 1927/8 i 1928/9. Warszawa 1930.



# Jak Pomorze powróciło do Polski

W 11 rocznicę manifestacji polskiej w Kartuzach

W dniu 28 czerwca 1919 podpisano Traktat Wersalski. Wieść o przyznaniu Polsce Pomorza rozszła się po Kaszubach lotem błyskawicy. W Kartuzach, gdzie od listopada 1918 roku urzędowała Powiatowa Rada Ludowa, zrazu pod przewodnictwem mecenasa Sobieckiego, później p. Maciejewskiego, powstała myśl, żeby zapowiedź połączenia Pomorza z Polską uczcić wielkim świętem.

Powiat kartuski posiadał zawsze znaczną większość ludności polskiej. Razem z powiatem wejherowskim przeprowadzał zawsze po jednym posiedzeniu polskim do pruskiego sejmiku i do parlamentu. Na terenie powiatu kartuskiego było około 35 towarzystw polskich, jak chórów, organizacje rolnicze i towarzystwa ludowe. Choć w samych Kartuzach było niemieckie duchowieństwo, to po wsiach i miasteczkach pracowali polscy duszpasterze. W Sierakowicach był ks. poseł Łosiński, w Chmielnie ks. dziekan Hoffmann, w Przodkowie ks. Karpiński, w Wygodzie ks. Sadowski i w Sulenczynie ks. Rutz. Księża proboszczowie brali czynny udział w pracach Powiatowej Rady Ludowej i poparli gorąco inicjatywę zwolnienia do Kartuz wszystkich Polaków z całego powiatu celem objawienia swojej radości z odzyskania wolności i ojczyzny.

Na manifestację w Kartuzach wybrano dzień 9 lipca 1919 roku. Miejscowy landrat, dr. Simon z Królewca, zgodził się na urządzenie zebrania pod gołym niebem, ale żądał zgody „Armeoberkommando”, urzędującego w Gdańsku. Przewodniczący rady powiatowej p. Maciejewski jeździł tam dwukrotnie i wreszcie otrzymał ze-

zwolenie niemieckich władz wojskowych. Zmuszony był do gwarantowania swoją osobą i swoim majątkiem za ewentualne wykroczenia. Nie dość tego, przystano z Gdańska do Kartuz, na dzień 9 lipca, 60 żołnierzy, uzbrojonych od stóp do głów. Żołnierze, umieszczeni w budynku landratury, mieli rozkaz interwenjowania, jeżeli manifestacja nie ograniczyłaby się do przemówień i śpiewów.

W dniu 9 lipca ciche zazwyczaj Kartuzy zatętniały życiem. Od samego rana zjeżdżali się Polacy z powiatu pociągami, powózkami i drabiniastymi wozami. W samym mieście wywieszono bardzo wiele chorągwi biało-czerwonych i transparentów z napisem „Niech żyje Polska!” Uformowany pochód przeszedł ulicami miasta, poczem zebrał się na rynku, gdzie wobec tłumów, obliczonych na 30,000 głów, mecenas Sobiecki wygłosił patryjotyczne przemówienie. Wspólnie odśpiewano „Boże, coś Polskę” i „Nie rzucim ziemi”, poczem bez żadnego incydentu wszyscy się rozeszli, podniośle nastroszeni.

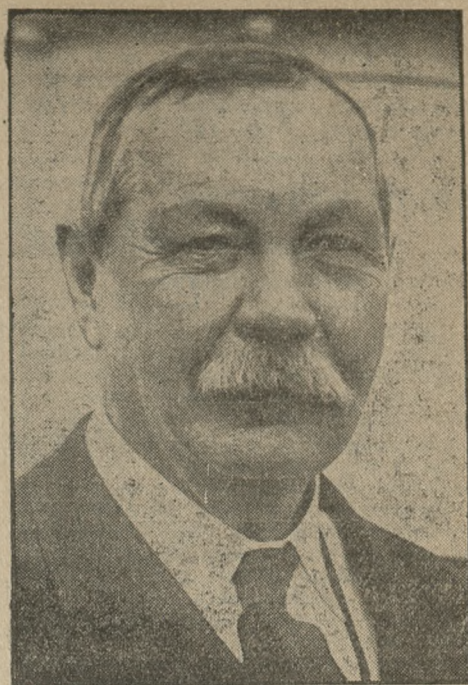
W jesieni stacjonowano w Kartuzach bataljon „grenszucu”, zaś w dniu 5 lutego 1920 wkroczyły do Kartuz wojska polskie. Niemcy, nieżegnani przez nikogo, opuszczając miasto nadrabiali minami i krzyczeli: „Wir kommen wieder!” Nie zwracano na nich uwagi.

Kaszubskie Kartuzy, otoczone wieńcem jezior, lasów i wzgórz, obchodzą dzisiaj rocznicę manifestacji ludności polskiej całego powiatu, dzielnej ludności, która nie bacząc na władze i wojsko niemieckie, dała śmiało wyraz swoim uczuciom. S. B.

kowski miał być właśnie tym, który z polecenia swych szefów Hartmanna i Albrechta, przy ewentualnej pomocy kom. Dreschera z Królewca, zadania tego miał się podjąć. Jako skruszony grzesznik, jako nawrócona zbiłkana owieczka, która ciężko za popełnione grzechy żałuje i za każdą cenę, nawet cenę własnego życia, pragnie je naprawić, miał on się zgłosić w biurze p. rotm. D., a na dowód prawdziwości okazywanej skruchy zaoferować mu cenny materiał wojskowo-polityczny, który na razie wprawdzie nie w jego znajduje się posiadaniu, lecz pewnej zaufanej osoby, która przebywa po tamtej stronie granicy. A ponieważ osobie do Gdańska nie może przyjechać, więc trzeba pojechać do niej. Zaufana ta osoba stoi na kierowniczym stanowisku niemieckiego biura szpiegowskiego w Pile, i pod Pila, w pewnym oznaczonym miejscu w lesie ma nastąpić spotkanie.

Tak dalece mógłby Kowalkowski wykonać swoje zadanie, narazie nie mu nie groziło. Lecz, niestety, nie na samym przedstawieniu plan cały się wyzerpywał, trzeba go było jeszcze wykonać. A wykonanie było połączone z wielkim dla Kowalkowskiego ryzykiem. Prawdziwość bowiem całego planu miał Kowalkowski poprzeć ryzykiem osobistego bezpieczeństwa i zaproponować rotm. D. wspólne udanie się samochodem na oznaczone miejsce pod Pila. Ponieważ w danym razie koniecznym był przejazd przez teren polski, dlatego Kowalkowski doskonale zdawał sobie sprawę, że najmniejsza niezręczność z jego strony naraziłoby go może na wielkie niebezpieczeństwo. Projekt jego przecież mógłby być akceptowany nie dlatego by pod Pila się udać, tylko, by go dostać na teren polski celem aresztowania.

Cały ten plan, którego prawdziwość najmniejszej nie budzi wątpliwości, nasuwa jedno jeszcze pytanie: czy panowie Albrecht i Hartmann, powierzając Kowalkowskiemu powyższy plan, przekonani byli o jego powodzeniu w myśl ich koncepcji?... Można to było uważać za możliwe. Natomiast możliwość aresztowania Kowalkowskiego na terenie Polski prawie żadnej nie ulegała wątpliwości. Konkluzja więc byłaby dwójaka: albo panowie Hartmann i Albrecht tak niezłomnie byli przekonani o zdolnościach Kowalkowskiego, że sprowokowanie rotm. D. przy jego pomocy na teren niemiecki bezwzględnie się powieść musi, albo też Kowalkowski był już dla nich obecnie mniej pożytecznym niż szkodliwym. O nieuniknionej konieczności aresztowania go w Niemczech wiedzieli dobrze, zatem liczyć się musieli z tem, że opuszczony i uwięziony przez swych przyjaciół Kowalkowski może zmienić swój do nich stosunek i wystąpić przed sądem ze zgola niepożądanych rewelacji, Kowalkowski za wiele wiedział o prowokatorskich metodach swych szefów: inspirowany przez nich nieudany zamach morderczy na kapt. Dittworta, który później miał być przypisany Polakom, sposób dostarczania aresztowanym materiału



Conan Doyle

znany powieściopisarz angielski, twórca najpopularniejszego Sherlock Holmesa, zmarł w Londynie w 71 roku życia

obciążającego — wszystko to są sprawy, którym, być może, sąd uwagi swej by nie odmówił.

Pomijamy jednakże dalsze na ten temat rozważania.

Kowalkowski albo mniej ufał swym zdolnościom, niż jego szefowie, albo też wykonanie planu odkładał na później. Faktem w każdym razie jest, że nietylko zbyt w tym kierunku postępowaniu nie okazywał, ale nawet żadnej do wykonania zadania swego nie zdradzał chęci. Na terenie gdańskim dostał się on już dnia następnego w ręce swych byłych znajomych z wojska, którzy natychmiast rozpoczęli na ciele jego kurację — która niechybnie skończyłaby się na przedostaniu go na teren polski, gdyby nie lekkomyślne potraktowanie sprawy przez pewne czynniki polskie, wskutek czego skończyło się wszystko fiaskiem.

Kowalkowski wrócił, względnie uciekł do Niemiec, lecz do Wrocławia już nie dotarł. Aresztowano go w pierwszej połowie maja w Berlinie i osadzono w więzieniu śledczym. Aresztowanie zarządził komisarz Albrecht, będąc przekonany, że „wyższe względy”, którym Kowalkowski dotychczas zawdzięczał swą wolność w Niemczech, na przeszkodzie już więcej nie są.

Powyżej scharakteryzowane wypadki leżą wprawdzie już 8—9 lat wstecz. Lecz analogia ich z wypadkami z dnia 14 maja b. r. pod Opaleniem jest za jasna, by im dzisiaj, po upływie kilku lat, nie poświęcić uwagi. Wypadki powyższe świadczą dobitnie, że metody nikczemnej prowokacji, które Niemcy posługiwali się pod Opaleniem, nie są bynajmniej nowe, tylko oddawna już wypróbowane i praktykowane. M. a. k.

## Walka z niemoralnością we Francji

Mało znany okólnik min. spr. wewn.

(KAP) Minister spraw wewnętrznych Francji, Tardieu, wydał 5 lipca 1929 r. okólnik, który obecnie przypomina katolickie pisma francuskie, by się na nim opierać w walce z niemoralnością. Treść okólnika do merów i prefektów brzmi:

„Poprzednicy moi okólnikami z 22 listopada 1912 r. i z 2 czerwca 1920 r. polecił przypomnieć merom władzę, którą posiadają na mocy art. 91 i 97 par. 3 prawa z dnia 5 kwietnia 1884 w sprawie utrzymania porządku publicznego i moralności w teatrach, kawiarniach i innych miejscach publicznych i polecił w razie niedbalstwa z ich strony na tym punkcie stosowanie do nich art. 99 tego samego prawa.

Polecenia te były dotychczas mało stosowane. Jednocześnie zaś uwaga moja zwrócona została w szczególności sposobem na rozwiązłość pewnych sztuk teatralnych i niemoralność a nawet pornografię afiszów i ogłoszeń scenicznych.

Kładę więc znowu nacisk, by wszelkie tego rodzaju wykroczenia były natychmiast przekazywane sądom celem surowego ich ukarania.

Polecam również nakazanie merom, by w jak najkrótszym czasie i za pomocą wszelkich możliwych środków usunęli z oczu publiczności wszelkie afisze, pisma ilustrowane, obrazy itp. o charakterze brudnym i pornograficznym, nie przesadzając późniejszego wyroku sądów. (—) Andrzej Tardieu, min. spr. wewn.

## Wywiad niemiecki i jego prowokacyjne metody

Na marginesie napadów pogranicznych pod Opaleniem itd.

(Dokończenie).

Nowe próby prowokacyjne pp. Albrechta i Hartmanna na terenie gdańskim

W wielki tydzień, w czwartek dnia 14 kwietnia 22 r., przybył do Gdańska i zamieszkał w Hotel Garni przy Holzmarkt „zurnalista” niemieckich pism sportowych, Josef Berger z Wien-Neustadt, alias Józef Kowalkowski z Wrocławia. Kowalkowski, mimo całej nikczemności swego charakteru, był wielkim tchórzem i nie omieszkał natychmiast o swym przybyciu do Gdańska uwiadomić miejscowych władz policyjnych, prosząc o otoczenie go opieką przed ewentualnym zamachem ze strony polskiej. O przybyciu swego konfidenta do Gdańska uwiadomił już kom.

Albrecht kolegę swego, kom. Pokrzywnickiego z Sopot, kierownika niemieckiego biura szpiegowskiego w Gdańsku, prosząc również o otoczenie go opieką.

Poco przybył Kowalkowski do Gdańska?

Solą w oku i objektem nieprzewidywanej nienawiści dla Niemców biur szpiegowskich był przydzielony do komisarjatu Rządu Rzplitej w Gdańsku, oficer sztabu gen. W. P., rotm. D. Niemcy starali się go za wszelką cenę nieszkodliwić. W gruncie rzeczy nie byłoby to zadanie trudne. Kilku zbirów, którzy za pieniądze do każdego czynu są gotowi, zawsze się znajdzie. Niemcom jednakże zależało na dostaniu rotm. D. żywego w swe ręce. Kowal-



Manifestacja polska w Kartuzach w dniu 9 lipca 1919

W Polsce wprawdzie wydano analogiczny okólnik, ale cóż z tego, kiedy w praktyce nie jest on wykonywany? Jako najlepszy przykład jest wystawienie sztuki „Cjankali”.

## Jak się wytwarza „męty społeczne” na użytek turystów.

Paryż, w nocy. „Lwica z Mouffetard” jedna z kobiet należąca rzekomo do paryskiej „Ochłani zyciowej” — która każdej nocy ukazywała się wystraszoną lecz ciekawym oczom cudzoziemców, oprowadzanych po paryskich zaułkach po 12-ej w nocy przez pewną turystyczną agencję podróży, stanie niebawem przed sądem. Nie jako oskarżona wprawdzie, gdyż „Lwica” właśnie wystąpi w roli oskarżycielki. Prawdziwe jej nazwisko brzmi p. Ixo, artystka liryczna paryskiej „Opera Comique” a nawet — jak twierdzi — medjołańskiej „Scali”.

W oczekiwaniu sensacyjnego wyjaśnienia całokształtu tej ciekawej afery przed forum sędziowskim, panna Ixo opowiedziała kilku dziennikarzom sposoby, jakimi się „wytwarza” w Paryżu ponure środowisko mętów społecznych, dla wyłączonego nabierania naiwnych cudzoziemców. — W jednej z dzielnic, położonych na lewym brzegu Sekwany, pewna znana turystyczna agencja podróży wynajęła obszerną piwnicę, którą przerobiono na apaszkową knajpę i przytułek nocny. Lokal składał się z dwóch części: w tej, przeznaczony na knajpę, umieszczono kilka polamanych ławek, i stołów, na których odpowiednio rozczochrani mężczyźni i kobiety z czerwoną chustą na szyi poukładali naczynia. Po zajęciu miejsca przez przyprawionych przez „agencję” turystów, gospodarz zapraszał siedzącego na uboczu starca... do śpiewu. Liczy 92 lat — tłumaczono cudzoziemcom, to dawny drwal, sławny z popielonej w młodości ohydnej zbrodni. Spędził 60 lat na Guyjanie, wypuszczony na wolność powrócił tajemnie do stolicy. Zaśpiewa państwu kilka wieziennych pieśni.

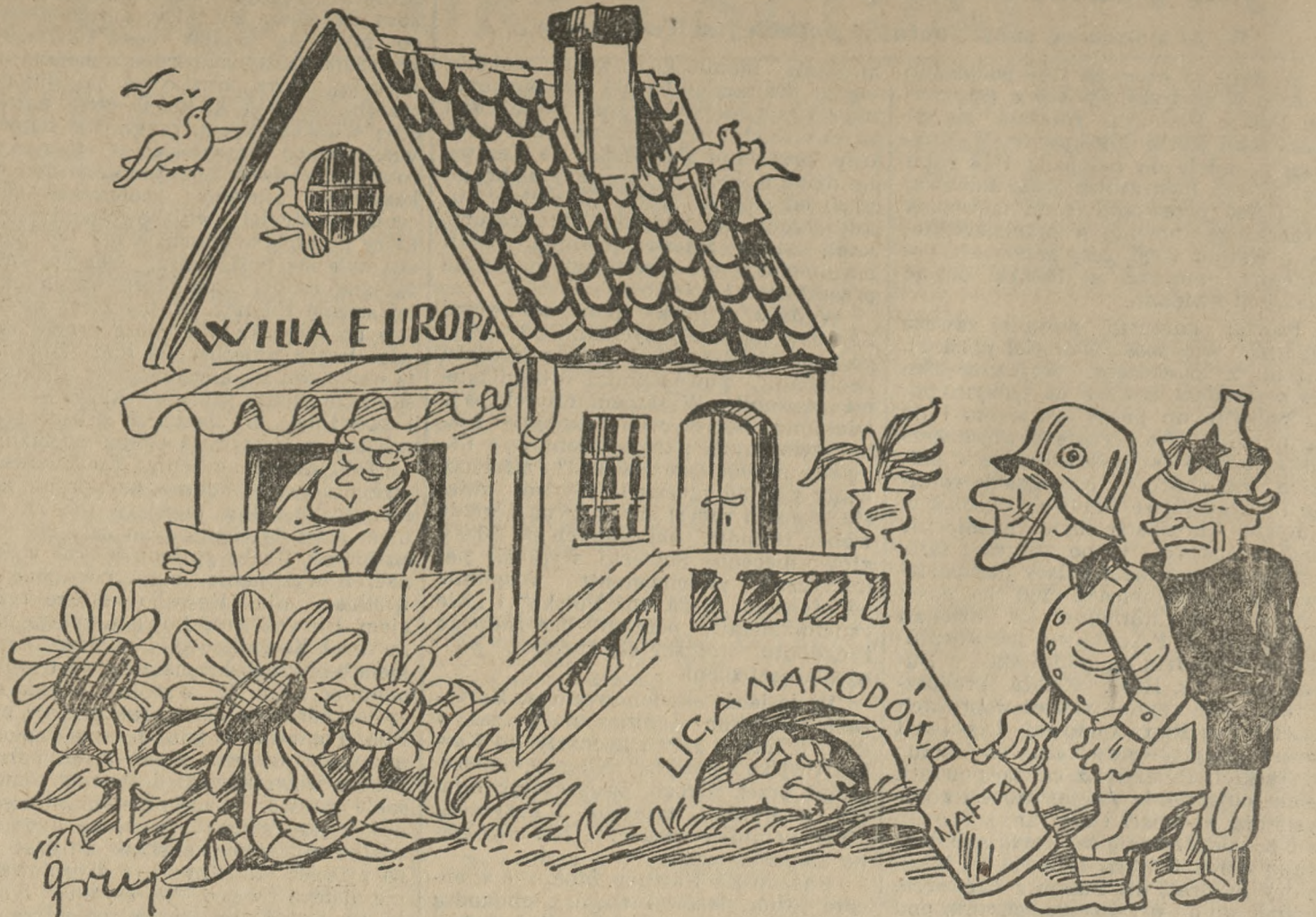
I starzec śpiewał... posiadał dość miły głos, czemu nie należy się jednak dziwić, gdyż „morderca” był dawny śpiewak Opery w Nicei, p. Meurisse, który z powodu podeszłego wieku nie występował już w teatrze. Przed zakończeniem ostatniego refrenu, otwierało się sekretne przejście w ścianie i wpadała na salę rozczochrana niewiasta, o ponurem spojrzeniu, przewracając co tylko napotykała po drodze. Wzruszone poruszenie wśród cudzoziemców... To „Lwica” z Mouffetard, poszukiwana przez policję, objaśniał uprzejmy gospodarz. Nie chce opuścić Paryża, nie pożegnawszy się ze starym galernikiem. Dwóch młodych „apaszków” którzy w rzeczywistości byli tylko tancerzami znanego kabaretu, szli z okrutnym wyrazem oblicza za kobietą. Wówczas „męty społeczne” znajdujące się tu i tam na sali, — a byli to statysty, którym płacono po 10 franków za „występ” otaczali przybyłą. „Zaśpiewaj nam coś, Lwico, błagali wspólnie w właściwym momencie. I ulegając prośbom, p. Ixo śpiewała „pieśń szumowin paryskich”. Następnie przez ukryte w ścianie drzwi Lwica i jej towarzysze opuszczali spelunkę... w obawie przed obławą policyjną. Przewodnik ostrzegł, iż trzeba już lokal opuścić, a wówczas właściciel — za osobną dopłatą — pokazywał drugą część „przedsiębiorstwa”, oddzielną od spelunki brudnym lachmanem. Na słowie leżały nieruchome śpiące postacie ludzkie, wszyscy — poszukiwani za liczne zbrodnie przez policję.

Turystom nie pozwalano przystępować zbyt blisko do leżących — spostrzegliby bowiem, że to... zwykłe manekiny. Dla ożywienia ponurej sceny, dwóch żywych „apaszków” grało w karcie, przy świetle świeczki, w karty. Po tej ostatniej wizji, turyści oddalali się, zadowoleni i mocno zgorzsnieni „niemoralnością” francuską. Pomysłowa turystyczna agencja otworzyła obecnie nowy podobny lokal na Montmartrę, zamykając podwoje spelunki przytułku — ze względów... konkurencyjnych. „Lwicę” zwolniono, stąd zaś proces o odszkodowanie w wysokości 25 tys. ranków. S. F.

## Jak się zdobywa majątek w więzieniu

Dojście do majątku w więzieniu nie jest utopią. Potrzeba do tego tylko pomysłowości i szczypty szczęścia. Kilka takich wypadków opisują pisma amerykańskie. W słynnym amerykańskim więzieniu Sing-Sing odsiadywał karę sześciolatnią więźnia za napad rabunkowy niejaki Hektor Rollins. Rollins sprawował się bardzo dobrze, po pewnym więc czasie powierzono mu pieczę nad magazynem więziennym. Największą plagą magazynu były, jak zawsze szczury, które omijały wszelkie zastawione na nie pułapki, szerząc niebawale spustoszenia. Rollins prowadził z nimi długi czas bezskuteczną walkę, aż wreszcie wpadł na pomysł skonstruowania nowego typu łapki z przepływającym przez nią prądem elektrycznym. Nowa łapka miała wygląd beczulki ze smalcem i ukazywała się niebawem skuteczną, tak, że wkrótce wszystkie szkodniki zostały wyteplone. O wynalazku tym dowiedział się dyrektor więzienia i za jego staraniem różne przedsiębiorstwa transportowe wykupiły od Rollinsa jego

## Podpalacze pokoju



Niemiec i bolszewik; Babcia Europa zaraz się skiwnie, możnaby wilkę podpałić

wynalazek za grube pieniądze. Rollins opuścił więzienie jako bogaty człowiek. Inny więzień, maszynista kolejowy William Langfils, spowodował wskutek nieudalstwa ciężką katastrofę, za co został skazany na kilkuletnie więzienie. Jako fachowca zatrudniono go w oddziale maszynowym więzienia w Omaha. W kotłowni więziennej znajdowały się młode kotły, z którymi Langfils zawarł wielką przyjaźń i z nudów począł uczyć je różnych sztuk cyrkowych. Widocznie dręmały w nim jakieś ukryte zdolności w tym kierunku, bo w krótkim czasie wyretrował sobie trupe 12 kotłów. W trzy tygodnie po opuszczeniu więzienia Langfils, został zaangażowany do jednego z największych warietów w St. Louis. Udatne produkcje kotłów przyniosły byłemu maszyniście ogólne uznanie i tak znaczny zarobek, że wkrótce doszedł do poważnego majątku. (w)

## Lampy u krowich ogonów

W północno amerykańskim Stanie Connecticut, który słynie z olbrzymich hodowli bydła, jeden z farmerów prowadził drogę o nocej porze piękną krowę. Było ciemno, że oko wykol, ale farmer znalazł drogę do domu doskonale i szedł śmiało ścieżką na brzegu, rzucając fajkę, podczas gdy krowa, również obeznana z kierunkiem, szła środkiem drogi. Nagle huk, trzask, bolesny ryk krowy i krzyk ludzki... Katastrofa. Auto wpadło na krowę z szybkością 90 klm. i rozbiło się o drzewo. Krowę zabito, szofer został ranny. Posypał się grad wzywków i pogroźek. Farmer lamentował nad krową, a szofer nad zbitymi kośćmi. Farmer żądał odszkodowania za krowę, szofer za nadwyróżoną maszynę. Sprawa oparła się o sąd. Sędzia wydał wyrok, skazując farmera na karę z tem umotywowaniem, że farmer powinien był przymocować krowie lampę do ogona, kiedy ją pędził nocą traktem. Jeśli auto muszą mieć światła, to tem więcej powinna być krowa oświetlona.

Salomonowy wyrok znalazł poklask u wszystkich rolników w okolicy, mimo, że kara dotyczyła jednego z ich towarzyszy. A stało się to stąd, że prawie wszyscy rolnicy posługują się autem, uważając je za rzecz nie luksusową, ale za niezbędny środek lokomocji. Myśleli w tym wypadku o własnej skórze, która by również ucierpieć mogła, gdyby krowa, idąca drogą, nie miała światła przy ogonie. Czemu właśnie tam, a nie gdzieś indziej, chciano widzieć lampę u krowy, trudno dociec. Przepisy amerykańskie są przecież bardzo często zagadką, nieodgadnioną dla nas Europejczyków. (alka)

## Handel dziećmi w Chinach

Ciekawym przyczynkiem do umysłowości chińskiej jest walka, jaką już od dłuższego czasu prowadzi rząd angielski kolonji Hong - Kongu w Chinach z t. zw. „Mui Tsai” to jest panującym od wieków w Chinach zwyczajem wynajmowania lub sprzedawania przez warty uboższe ludności ludziom zamożnym swych córek od 4-go do 14-go roku życia. Niedawno — jak donosi „Corriere della Sera” — władze Hong - Kongu, chcąc zwalczyć ten barbarzyński zwyczaj, wydały rozporządzenie, zakazujące transakcji kupna — sprzedaży dziewcząt. Rozporządzenie to jednak wywołało taki efekt ze strony społeczeństwa

chińskiego, że musiano zawiesić ustęp przewiduje rejestrację transakcji handlowych „Mui Tsai” i kontrolę warunków pracy tego typu służby. Wobec tego angielski minister kolonji zawiadomił gubernatora Hong - Kongu że opinia publiczna w Anglii jak również izba gmin nie pogodzi się z myślą bezterminowego trwania tego rodzaju stosunków. Minister rozporządził, aby część trzecia rozporządzenia utrzymana była w mocy na terytorjum posiadłości brytyjskiej, a część druga uzupełniona w ten sposób, że służba domowa kategorii Mui Tsai będzie miała wzmocniony wstęp na obszar dzielnic europejskiej Hong - Kongu. Minister zapewnia, że w czasie odpowiednim rozporządzenie rządu wejdzie w życie w całości i że na podstawie ustawy, handlującej dziewczętami w Hong - Kongu będą pociągani do surowej odpowiedzialności. S. F.

## Sondy radiowe

Dzięki „sondom radiowym” udało się w ciągu paru ostatnich lat zażegnać wiele niebezpieczeństw, grozących statkom ze strony mielizn oraz uniknąć wielu zderzeń, spowodowanych przez mgłę. Aparaty te ustawią się na najłagodniejszych miejscach, wzdłuż wybrzeży. Składają się one z radiowego aparatu nadawczego i z podwodnego sygnału dzwonkowego. Sygnały radiowe dochodzą do aparatu odbiorczego w chwili ich wysłania, podczas gdy dźwięk rozchodzi się w wodzie z szybkością 0,8 mili morskiej na sekundę. Przy równoczesnym nadejściu sygnału radiowego i dzwonkowego, można ustalić różnicę czasu między otrzymaniem tych obu sygnałów i na tej podstawie ustalić odległość stacji nadawczej. Aby ułatwić obliczenie odległości, wprowadzono specjalny system. Równocześnie z sygnałem podwodnym stacja nadawcza wysyła jedną kreskę, po której w odstępach 1,25 sek. następuje szereg punktów aż do chwili, gdy do stacji odbiorczej statku dojdzie głos dzwonu. Głos podwodnego dzwonu odbiera mikrofon, umieszczony na dnie statku i przekazuje go po odpowiednim wzmocnieniu do jednej ze słuchawek aparatu odbiorczego, podczas gdy druga słuchawka połączona jest ze stacją nadawczą i odbiera sygnały radiowe. W ten sposób telegrafista słyszy zarówno sygnały radiowe jak i głos podwodnego dzwonu i orientuje się w odległości, licząc punkty, nadawane drogą radiotelegraficzną. Kierunek, w którym znajdują się stacja nadawcza, ustala się zapomocą anteny ramowej. Długość fali „sond radiowych” wynosi około 1000 mtr. Przy normalnych warunkach atmosferycznych i dobrym stanie aparatu można się w ten sposób porozumiewać na odległość około 100 mil morskich. S. F.

## Z walnego zebrania Komitetu Tanich Kuchen

Na odbytem walnym zebraniu Komitetu Tanich Kuchen, na którym obecny był ks. biskup Dymek, przedłożyła sprawozdanie m. i. pani prof. Niklewska, z którego podajemy poniżej niektóre wyjątki: Ubiegłej zimy wydawano w kuchniach kotłowych miesięcznie 5—7000 porcji, to znaczy dziennie około 160 do 250 obiadów. Oprócz trzech kuchni kotłowych Komitet

utrzymuje kuchnię dla uboższej inteligencji i biednej kształcącej się młodzieży, wydając dziennie do 160 obiadów. W trzech stałych czynnych kuchniach kotłowych, a mianowicie w zakładzie SS. Elżbietanek na Jeżycach, u SS. Szarytek na Zagórze, i w zakładzie Sw. Józefa, wydano w okresie sprawozdawczym 150 477 obiadów. Pożywienie składało się z zupy dobrze okraszonej z kawałkiem chleba a w niedzielę i święta dodawano 100 g. mięsa na porcję, która wynosi ¼ f. W kuchni dla inteligencji przy ul. Ratajczaka 31 wydano w okresie sprawozdawczym 61 167 obiadów, z których 34 661 były płatne, a 26 506 było bezpłatnych. Obiady w kuchni dla inteligencji wydawano za 60 gr., a obiad kotłowy Magistrat i Caritas opłacał 35 gr.

Oprócz podstawowej akcji obiadowej Komitet objął opieką drobne dzieci w ochronkach. I tak w ochronce farnej, do której uczęszczają dzieci z ul. Łaziennej, wydaje 500 do 1000 porcji miesięcznie, opłacanych przez klub Młodych Ziemianek, a ochronkę na Winiarach i przy parafji Sw. Jana wspiera żywnością.

Komitet udzielał doraźnej pomocy w wypadkach skrytej choroby, ratując żywnością w ciężkiej chorobie, a ubogim, pomniejszonym przez Magistrat w domach dawniejszej fabryki przy drodze Urbanowskiej dostarczał żywności na gwiazdkę i święceno w cenie około 800 zł.

W Wilje Bożego Narodzenia urządzono tak jak w poprzednich latach w lokalu przy ul. Ratajczaka 31 uroczystą wieczerzę dla uboższej inteligencji i uczącej się młodzieży różnych uczelni.

Akcję Tanich Kuchen finansują w znacznym stopniu Województwo, którego subwencja wynosi 18 500 zł. i Magistrat sumą 7 000 zł. Osoby prywatne i instytucje prywatne złożyły 7887,66 zł. w gotówce i w naturaljach wartości 5533,10 zł. — razem 13 420,76 zł.

Zadanie dokarmiania licznych rzesz umożliwia ofiarna praca SS. Szarytek i SS. Elżbietanek, którym należy się głęboka podzięką, jako też sumiennosc w wypełnianiu obowiązków dwu pań urzędniczek: j. książkowej i kierowniczką kuchni przy ul. Ratajczaka 31.

Sprawną działalność Komitetu Tanich Kuchen opiera się przede wszystkim na ofiarnej pomocy społeczeństwa, jakoteż na troskliwej opiece J. E. Ks. Prymasa, Najprzewielebniejszego Ks. Biskupa Dymka, najgorliwszego opiekuna akcji charytatywnej, oraz ks. prob. Putza, delegata J. Eminencji, który przy swej bardzo wielkiej pracy duszpasterskiej nie szczędził nigdy na ten cel czasu i trudu. (z)

## Wielki pożar w Sadach

W Sadach w powiecie poznańskim, własność prezesa Wielkop. Tow. Kolek Roln. Leona Plucińskiego ze Swadzimia wybuchł wczoraj w południe groźny pożar, zagrażający całej wsi.

Splonęły też prawie całkowicie zabudowania rolnika Wincentego Gryski, składające się z zabudowań gospodarskich i domu mieszkalnego.

Ponieważ pomoc miejscowa nie była wystarczająca, przywołano miejską straż pożarną, która pracowała do wieczora.

Straty, wyrządzone przez pożar, są bardzo poważne. (k)

# DZIAŁ GOSPODARCZY

## Z churli

### Czerwoni piraci

Trudno było spodziewać się po Sowietach stosowania w dziedzinie handlu zagranicznego zasad mniej „oryginalnych” od tych, na których opiera się sowiecka polityka wewnętrzna i zagraniczna. Jednak można było przypuszczać, że Z. S. S. R. z mniejszą aktywnością uprawiać będzie wywóz swoich towarów, niż wywóz bibuły komunistycznej i funduszy na cele przewrotne. Tymczasem, właśnie w ostatnich tygodniach i miesiącach, okazało się, że Sowdepja z niemiejszą perfidją i przewrotnością pragnie zdeorganizować rynek światowy, z jaką usiłuje skruszyć podstawy kapitalistyczne i ideowe świata burżuazji.

Zjawisko dumpingu sowieckiego, tak jaskrawo widoczne w ostatnich czasach, otworzyło oczy całemu światu i zwróciło jego uwagę na ten nowy wynalazek czerwonego Kremlu, mający mu posłużyć do podboju kuli ziemskiej.

Jest faktem od dawna znanym, że Sowjety wpuszczają do siebie jedynie artykuły, których same wyprodukować nie mogą, stosując jaknajostrożniejsze restrykcje przywózowe wobec zbytecznego importu. Równocześnie jednak zalewają inne kraje, zwłaszcza Polskę, swoimi najcięższymi bardzo lichymi produktami, uprawiając dumping w formie najzupełniej bezwzględnej, a więc nie licząc się ani z kosztami własnymi, ani z kosztami transportu, ani ze zwyczajami handlu międzynarodowego, ani wogóle z żadnymi względami, z jakimi liczą się przemysł i handel państw cywilizowanych.

Dumping sowiecki ma zupełnie odrębny charakter, wyróżniający go od dumpingu kapitalistycznego, gdyż oparty jest nie na rezerwie kapitału jednego lub kilku przedsiębiorstw, lecz na zasobach materialnych całego państwa, przez co posiada większą siłę rozpędu i wytrwałości.

Dalej jest on wynikiem nie motywów gospodarczych (walka o możność zatrudnienia robotnika, walka o aktywizację bilansu płatniczego itp.) lecz motywów politycznych, mianowicie chęci zdeorganizowania rynku światowego i, wskutek tego, stworzenia dodatniego pokładu pod rozwój komunizmu.

Bezpośrednio, na własnej skórze, odczuliśmy dumping na rynku polskim w zakresie: kleju, kaloszy, ziół leczniczych, grzybów, przemysłu włókienniczego i ostatnio: zboża oraz benzyny. Ale — dzięki szybkiemu zastosowaniu zakazów przywózowych, dzięki ufortyfikowaniu wschodnich barier celnich — usunęliśmy z łatwością groźną nam niebezpieczeństwo.

O wiele groźniej przedstawia się dumping sowiecki wówczas, gdy występuje przeciwko naszemu eksportowi na rynkach zagranicznych. Przypominamy sobie niedawną walkę zboża polskiego z rosyjskim na rynkach skandynawskich; atoli mało kto uświadamia sobie szkody, jakich przysparza dumping sowiecki naszemu wywozowi drzewnemu na rynku angielskim. Można śmiało powiedzieć, że Rosja sowiecka wyparła nas z tego rynku, gdyż udział nasz w ogólnym imporcie drzewa do Anglii spadł od r. 1927 do 1930 siedmiokrotnie z 20 na 3 procent. Jednocześnie Sowjety wywóz swój na rynek angielski potroili, zajmując na nim miejsce zdobyte w swoim czasie z takim trudem przez drzewny przemysł polski.

Mniej widoczny, ale niemniej dokuczliwy jest dumping sowiecki dla naszego wywozu: lnu, wytworów hutniczych, terpentyny, jaj, szczeciny, zboża, bekonów, masła, mięsa, pierza i drobiu białego oraz gęsi.

Nielojalna konkurencja sowiecka staje się coraz dokuczliwsza. Czas pomyśleć nad środkami jej usunięcia. Czas stworzyć z innymi państwami wspólny front przeciwko oszukańczym metodom czerwonych piratów.

## Krótkie informacje gospodarcze

— Rządy budapeszteński i praski porozumiały się w sprawie wznowienia rokowań o zawarcie traktatu handlowego w końcu września rb.

— Centralny Urząd Pracy w Paryżu ogłasza, że w końcu czerwca było we Francji 1019 zarejestrowanych bezrobotnych.

— Większość sowieckich fabryk włókienniczych z powodu braku surowców przeraża prac

## Inwazja pszenicy zagranicznej

Ministerjum rolnictwa przez usta p. min. Janty-Polczyńskiego i dyr. Rogo zapowiedziało daleko idącą ochronę produkcji rolnej, którą realizuje się częściowo drogą udzielania premij wywozowych oraz przez odpowiednią politykę celną, kredytową i podatkową. Zarządzenia wprowadzone dotąd w życie, jakkolwiek przynoszą pewną ulgę rolnikom, nie rozwiązują przecież w pełni istniejących postulatów.

Pragniemy zwrócić uwagę na zjawisko, które dowodzi niedostateczności obecnej ochrony celnej produkcji rolniczej. Mianowicie wskutek poważnej wyższości cen pszenicy na giełdach polskich oplaca się eksporterom zagranicznym przywóz pszenicy do Polski. W Krakowie zaznaczyła się inwazja pszenicy węgierskiej, u nas w Poznańskim rozwija się zaczyna import pszenicy amerykańskiej a nawet francuskiej. Gatunek amerykański „Manitoba” ofiaruje się loco Poznań łącznie z wszystkimi kosztami po zł 49,21 za kwintal, zaś gatunek lepszy „Baroussa” po zł 52,81 za kw. Francuskie oferty opiewają podobno na 9,65 florenów holenderskich.

Inwazja pszenicy zagranicznej jest dla producentów polskich tem niebezpieczniejsza, że importerzy zagraniczni udzielają młynom 3- a nawet 6-miesięcznych kredytów, na co oczywiście producent polski, gniebiony podatkami i koniecznością regulowania własnych zobowiązań kredytowych pozwolić sobie nie może. Pszenica amerykańska jest pozatem chętnie nabywana ze względu na wysoką wartość przemiałową.

Do licznych innych kłopotów rolnictwa polskiego dochodzi zatem jeszcze jeden nowy w postaci konkurencji obcej pszenicy. Należy wyrazić życzenie, aby zapowiedzi obrony interesów naszej produkcji rolniczej i w tym wypadku były urzeczywistniane, aby między słowami i czynami nie było rozdziwku.

Ufamy że czynniki odpowiedzialne za politykę rolną zwrócą należytą uwagę na niebezpieczeństwo inwazji obcej pszenicy i strat wynikających stąd dla interesów rolnictwa i naszego bilansu handlowego i przedsięwzięmy odpowiednie kroki zaradcze.

## Konjunktury Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ubiegłym tygodniu następująco:

	30. 6.	1 7	2 7	3 7	4 7.	5 7
<b>Pszenica</b>						
Warszawa	51,00	51,00	—	51,00	52,00	—
Poznań	46,50	—	47,50	—	48,00	—
Lwów	50,00	48,00	—	47,00	—	—
Lublin	47,00	—	47,75	—	—	—
<b>Zyto</b>						
Warszawa	20,50	20,25	—	19,75	19,00	—
Poznań	17,25	—	17,25	—	17,25	—
Lwów	20,50	21,00	—	19,50	—	—
Lublin	17,50	—	17,00	—	—	—
<b>Jęczmień</b>						
Warszawa	23,00	23,00	—	23,00	23,50	—
Poznań	20,00	—	20,50	—	20,00	—
Lwów	20,25	19,75	—	19,25	—	—
Lublin	16,00	—	18,00	—	—	—
<b>Owies</b>						
Warszawa	23,00	24,00	—	24,00	24,00	—
Poznań	18,00	—	18,00	—	18,50	—
Lwów	20,00	—	—	—	—	—
Lublin	18,00	—	20,00	—	—	—

Cedule giełdowe przedstawiają za ub. tydzień obraz dość niejednorodny. Gdy przed dwoma tygodniami zaczął się ruch zwykły, daliśmy wyraz obawie, że nie będzie on trwały, jeśli chodzi o najważniejszy gatunek zboża, t. j. zyto. Zwrócić należy uwagę na spekulacyjny charakter wyższości cen zyto, nieuzasadnionej rzeczowemi przesłankami. Przypuszczenia nasze sprawdziły się, bowiem na wszystkich giełdach — poza poznańską, która jednak nie poddała się ruchowi zwykłemu w tej mierze, co inne giełdy — obserwujemy w ub. tygodniu spadek cen zyto (w Warszawie o zł 1,50). Zwyżkuje natomiast w dalszym ciągu pszenica (w Warszawie o 1 zł, w Poznaniu o 1,50 zł) i również na jęczmień i owies tendencja jest raczej mocna. Przypuszczać należy, że giełdy zareagowałyby silnie jeszcze na trwającą od

kilku tygodni posuchę i pogorszenie się widoków na dobre sprzęty, gdyby nie słabość finansowa handlu zbożowego, który ociąga się z zakupami.

Umowa polsko - niemiecka w sprawie eksportu żyta wygasła z dniem 1 lipca rb. Rokowania, które w parę dni przed tem toczyły się w Warszawie, nie doprowadziły do porozumienia, wobec czego przedłożono dotychczasową umowę o 14 dni. Wobec słabych widoków na zadawalające uzgodnienie postulatów, czynniki polskie postanowiły utworzyć w Gdańsku biuro komisowe dla sprzedaży eksportowej żyta polskiego, z czego by wynikało, że wspólna akcja eksportowa polsko - niemiecka dała nam rezultaty ujemne.

W Lublinie tamtejsza Izba przemysłowa - handlowa zainicjowała utworzenie giełdy zbożowej i towarowej, na co istnieje już zgoda ministerjum przemysłu i handlu.

## Przetwory ziemniaczane

Od marca sytuacja na rynku przetworów ziemniaczanych uległa dalszemu pogorszeniu. Pod naporem nadmiernych zapasów zredukowały fabryki holenderskie swoje ceny do hfl. 10,10 za 100 kg. maki ziemniaczanej fob. Amsterdam, która to cena oznacza wyraźną stratę dla fabryk. Jest przeto zrozumiałe, że na dalsze koncesje już pójść się nie chce, ani też nie można, raczej woli się doczekać dalszego ukształtowania sytuacji. Również polskie fabryki nie były w stanie robić dalszych koncesyj, gdyż przy powyższych cenach tracą po 6 - 8 zł na worku z tego położenia ciągnęły zyski jedynie Niemcy, których fabryki w istotnym czasie opanowały rynek zbytu i mogły, dzięki premii eksportowej w wysokości 10 mk. niem. na 100 kg. skutecznie odzyskać znowu dawniajsze stosunki eksportowe. Ze zrozumiałą troską widzi polski przemysł ziemniaczany, że wyprze go się całkiem z rynków zbytu, tak ciężko i wielkimi ofiarami zdobytych, jeżeli u rządu poczynione zabiegi o poparcie eksportu pozostaną bez skutku. Na rynku krajowym jest nadal spokojnie, jakkolwiek odpowiednio do sezonu ogólna konsumpcja doznała polepszenia.

Również syrop i glukoza napotykają na rynkach zagranicznych na wzmoczoną konkurencję i osiągnęły ceny b. niskie, zaś w płatkach ziemniaczanych eksport jest całkowicie uniemożliwiony, gdyż ceny, które można uzyskać, nie pokrywają nawet kosztów surowca.

## Towary kolonialne

Kakao zarówno na rynku krajowym jak i zagranicznym nie wykazuje specjalnych zmian. Ceny naogół bez zmiany, jeżeli zaś są pewne wahania w cenie to nieznaczne. Tendencję można scharakteryzować jako nieco zniżkową przy małym popycie. Herbata — nie wykazała w ostatnim tygodniu dużych zmian, jednakże tendencja zaznaczyła się nieco zwyżkowa. I tak indyjska w gatunkach ponad 10 persów podrożała, natomiast w niższych gatunkach nieregularna tendencja. Ceylonska podrożała — dobre — średnie od ¼ — ½ pensa na funcie angielskim, inne gatunki ceylonskiej mają tylko tendencję mocniejszą. Ziele angielskie wykazało tendencję zwyżkową, ceny poszły w górę. Przy dużej podaży notujemy małe obroty. Gwoździki, imbir i cynamon w cenie nie wykazują.

## Manufaktura

Sytuacja przemysłu bawełnianego w Łodzi uległa ponownemu pogorszeniu, po przejściowej poprawie. Zapotrzebowanie bowiem na większość towarów letnich zmniejszyło się poważnie; wyjątek stanowi pewne gatunki towarów ze sztucznego jedwabiu. Przy zawieraniu transakcyj domagano się w dalszym ciągu conajmniej połowy należności w gotówce, co wpływało bardzo deprymująco na rozwój stosunków handlowych w tej gałęzi przemysłu. Naogół przewiduje się, że ceny w sezonie zimowym ulegną pewnej redukcji wobec tego, że nie zanosi się na poprawę konjunktury. Wyplacalność klienteli jest w dalszym ciągu nieszczerólna i protesty wekslowe napływają w dużych ilościach.

Na rynku tkanin wełnianych panuje w dalszym ciągu cisza międzysezonowa. Fabryki przygotowują się już do sezonu zimowego. Zainteresowanie kupiectwa jest narazie bardzo słabe. Cenniki prawdopodobnie ulegną zniżce. Wyplacalność klienteli jest nadal słaba. Obroty minimalne, gdyż ludność wiejska nie ma za co kupować.

## KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Koncentracja w produkcji wyrobów lanych.** W dziedzinie ważnych poczyniła w organizacji produkcji wyrobów lanych zaliczyć należy zorganizowanie Syndykatu Odlewni. Powstała ostatnio Centrala Handlowa Odlewni obejmuje rejestrację handlu rur kanalizacyjnych, sanitaryj, garnków, odlewów kuchennych, okuć piecowych itp., obejmująca około 90% całej produkcji odlewni handlowych. Ogólna wartość produkcji odlewni handlowych wynosi około 100 milj. zł rocznie. Poza ukrojeniem niezdrowej konkurencji odlewni, Syndykat ma na celu rozszerzenie eksportu, jak również podniesienie gatunku od-

lewów. W związku z możliwościami eksportowymi została w łonie Centrali Handlowej Odlewni Żelaza powołana do życia specjalna komisja, która opracowała wspólne zasady organizacji eksportu odlewów żelaznych w porozumieniu ze Związkiem Eksportowym Przemysłu Metalowego Przetwórczego. Członkowie Centrali Handlowej Odlewni Żelaza postanowili opodatkować się w stosunku 1% wartości produkcji na rzecz propagandy eksportu odlewów zagranicę.

(k) **Organizacja sprzedaży rur izolacyjnych.** W związku z organizacją Syndykatu Rur Izolacyjnych z Centralnym Biurem Sprzedaży na czele, 4 fabryki wchodzące w skład tego Syndykatu, które pokrywały dotąd głównie zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, obecnie noszą się również z zamiarem wzmocnienia wywozu swych wyrobów zagranicę. Transakcje sprzedaży polskich fabryk rur izolacyjnych dokonywane są za pośrednictwem Centralnego Biura Sprzedaży, które rozdziela je między członków Syndykatu według specjalnego klucza.

(k) **Dział jajczarstwa na Targach Wschodnich.** W związku z wejściem w życie od dnia 1 lipca rb. nowych przepisów, warunkujących zwolnienie od cła przy wywozie jaj, urządzają Targi Wschodnie wspólnie z komitetem, wyłonionym przez wschodnio - małopolski związek eksporterów jaj, specjalny dział jajczarstwa o szeroko zakreślonym programie. Zadaniem tego działu będzie zobrazowanie obecnego stanu tej gałęzi polskiej produkcji wraz ze wszystkimi urządzeniami, związanymi z nią samą, jak również z handlem jajami. Wystawa jajczarska zastąpi przedewszystkiem poszczególne odpowiednio dobrane typy produkcji jaj według największych ośrodków w Polsce, przedstawi dotychczasowe wyniki państwowych przepisów standaryzacji, odnośnie do podziału wysyłanych zagranicę jaj na poszczególne kategorie, i zobrazuje w tablicach statystycznych kierunki polskiego eksportu jaj. Z wystawą związaną będzie targ wszelkiego rodzaju maszyn, aparatów oraz środków opakunkowych.

## Z ZAGRANICY

(z) **Nie będzie monopolu zbożowego w Rumunii.** Wobec krążących pogłosek o zamierzeniu jakoby przez rząd rumuński wprowadzeniu monopolu handlu zbożem wydany został komunikat urzędowy, zaprzeczający kategorycznie tym pogłoskom. Rząd rumuński ma zamiar wydać tylko specjalne przepisy, na których podstawie handel zagraniczny zbożem znajdowałby się pod stałą kontrolą rządu.

(z) **Funt szterling i frank francuski.** Wedle doniesień czasopisma „Statist” wzajemian za odpływ wolnych kapitałów z Londynu do Paryża Ameryka przekazuje do Anglii znaczne sumy, które przyczyniają się do wzmocnienia funta szterlinga. O ile, pisze „Statist”, ten ruch kapitałów utrzyma się, Francja będzie w stanie wkrótce poczynić znaczne zakupy złota w Ameryce.

## Zjazd Izb przemysłowo-handlowych

Dnia 7 lipca z okazji Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki odbył się w Poznaniu zjazd Związku izb przemysłowo - handlowych Rzeczypospolitej obelany licznym przez wszystkie izby.

Obrodam przewodniczył prezes izby poznańskiej p. Samulski. Program obrad obfitował w szereg spraw doniosłych dla życia gospodarczego znaczenia. Przedewszystkiem rozpatrywano projekt ustawy wyłączeniowej, następnie zaś sprawy związane z reglamentacją wywozu masła i jaj, w których to sprawach powzięto szereg uchwał w szczególności co do urzędzenia wystawy jajczarskiej podczas Targów Wschodnich we Lwowie.

W tymże celu postanowiono odbyć we Lwowie wielki zjazd izb przemysłowo - handlowych z udziałem radców izb. Wybrano komisje, mające na celu przygotowanie tego zjazdu, następnie powzięto uchwałę zmierzającą ku jak najogłośniejszemu udziałowi nadzorów sądowych.

Postanowiono przystąpić do usunięcia niedomagań naszego hotelarstwa w interesie ruchu turystycznego.

W dalszym ciągu obradowano nad projektem ordynacji pocztowej oraz rozbudowy samorządu gospodarczego na terenie izb przemysłowo - handlowych jako też nad ujednoczeniem handlu zboża w Polsce.

Na koniec postanowiono domagać się wprowadzenia w życie zawartych traktatów handlowych z Egiptem, Francją, Grecją, Hiszpanją, Portugalją i Rumunią, wreszcie jednogłośnie powzięto rezolucję stwierdzającą zupełną bezpodstawność skarg wolnego miasta Gdańska w kwestji budowy portu w Gdyni.

**SKRZYŃKA DO LISTÓW**

— **Helena P. Blagier**, komediant. (aK)  
 — **Abonent z Targoszyca**. Jest obojętne, czy umowa była ustna, czy piśmienna. Ustna umowa ma w danym wypadku takie samo znaczenie. Wypowiedzenie najprawdopodobniej trzymiesięczne. Z całą pewnością odpowiedzieć nie możemy, gdyż nie podał nam Pan funkcji, jakie Pan pełni. Mogłoby być ewentualnie wypowiedzenie sześciotygodniowe na koniec kwartału. Co do pobytu na wsi rodzinnej, to rzecz oczywista, że umowy tej bez zgody Pana nie można zmienić. O ile Panu nie zależy na posiadaniu, może Pan z tego powodu żądać odszkodowania drogą procesu. (aK)  
 — **Wielebiński — Nakło**. Należy odbierać zasadniczo w właściwej kasie (Kasa Skarbowa, Połtwa). W razie nieobecności w kraju należy innej osobie dać upoważnienie w specjalnej formie, przy czym na upoważnienie to specjalne czynności posiadają odpowiednie formularze. (aK)  
 — „**K 100**”. Nie jest to wypadek osobnoiony. Narazie niech Pani zgłosi zażalenie do Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń w Poznaniu, a następnie w toku postępowania administracyjnego. Kilka takich spraw jest właśnie w toku. W ostatecznym razie pozostanie Pani zawsze skargą odszkodowawczą przeciw firmie. Prosimy poinformować nas o wyniku. (aK)  
 — **P. Smyczyński — Wejherowo**. Zbyt

skape informacje. Nie wiemy, kto ponosi winę wypadku samochodowego. W danym razie odpowiada właściciel samochodu, który wypadek spowodował. Na wszelki wypadek, aby zastrzec sobie prawa, niech Pan stwierdzi nazwiska wszystkich biernie zainteresowanych, a więc o ile nastąpiło zderzenie dwóch samochodów, nazwiska obydwu właścicieli, o ile natomiast nastąpiło zderzenie z wozem, właściciela wozu i zawiadomi, że zamierza Pan żądać od nich odszkodowania. — Jeżeli samochód był własnością starostwa, trzeba pismo to skierować do starosty względnie do Wydziału Powiatowego. Następnie niech Pan postara się o stwierdzenie szczegółowe przebiegu wypadku ewentualnie kwestii winy, i z opisem tym zwróci się o poradę do naszego wydawnictwa fachowego, tygodnika ilustrowanego „Samochód” — Poznań, św. Marcin nr. 70. (aK)  
 — **U. R. 81**. Skarga ta jest jeszcze dotychczas sporna w sądach samych, gdyż postanowieniami ustawy co do tego niema. Naogół sądy stają na stanowisku, że ustalenie obowiązuje z dniem ogłoszenia orzeczenia urzędu rozjemczego. Jesteśmy przekonani, że z tego powodu eksmisja nie będzie orzeczona. W każdym razie radzimy postarać się o ugodowe załatwienie tej sprawy. (aK)  
 — **E. S.** Należy się 1171.87 zł i odsetki za cztery lata. Niech Pani zażąda tego najpierw listem poleconym od dłużnika, ewentualnie, o ile to będzie bezskuteczne,

złoży do sądu wnioski o przerachowanie wiarygodności w tej kwocie. O ile jednak można, niech Pani sprawę załatwi ugodowo bez sądu, godząc się na kwotę około 1000 zł, gdyż będzie to prędzej i bez kosztów sądowych, które w takim wypadku przeważnie nakłada się na obie strony po połowie. (aK)  
 — **Jadwiga Gramlewicz — Poznań**. — Zbyt skape informacje. Nie możemy udzielić porady, gdyż nie wiemy, kim był p. J. i jakie stanowisko zajmował we wspomnianym sanatorium, następnie o jakie chodziło udziały (czy może T. z o. p.) ewentualnie czy chodziło o konsorcjum założycielskie, czy o subskrypcję udziału. O ile Pani sądzi, że dane przez Panią wiadomości do odnośnej instytucji wogóle nie wpłynęły, może Pani żądać ich od p. J. z powrotem, ewentualnie nawet w drodze postępowania karnego. W innym razie natomiast trzeba by najpierw szczegółowo rozpatrzyć sytuację prawną. (aK)  
 — **Wilda 500**. Musi Pani płacić 15,50 zł oraz dodatki, według ustawy o ochronie lokatorów. Córka za sublokatorkę uchodzić nie może, chyba że płaci Pani osobny czynsz. Remont zasadniczy winien według ustawy dokonywać właściciel domu, w praktyce jednak ze względów słuszności lokatorzy porozumiewają się w tej sprawie z gospodarzem, a drobniejsze prace, spowodowane zużyciem poszczególnych urządzeń, często wykonują sami, z uwagi na to, że lepiej żyć z gospodarzem dobrze, niż źle. (aK)

**KSIĘGI STANU CYWILNEGO**

Zgony:  
 Dnia 8. 7. 30 r. zgłoszono: Stefan Pięta, robotnik, 62 l. Izabela Studniarska, z d. Witkowska, 26 l. Franciszek Barański, emeryt kolejowy, 86 l. Anna Bobeńska 3 m. 19 d. Agnieszka Michalska z d. Gajewa, 72 l. Piotr Sroczyński, st. ogniomistrz zawodowy, 56 l. Krystyna Sikorska 5 l. 11 m. 18 d. Balbina Walczakówna, służąca, 45 l. Czesław Jakubowski, czeladnik murarski, 17 l. Nieznany topielec płci męskiej w wieku około 16 l.

**KUPOJMY CEGIELKI NA BURSE RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)**

**AMAT**  
 płatki mydlane  
 są o połowę tańsze, ale tak samo dobre jak wszystkie inne zagraniczne płatki mydlane

**Młody**

inteligentny kawaler poszukuje zajęcia

**doradcy - guwenera**

i zarazem może służyć towarzystwem w podróży i wyjeżdżających. Oferty do Kurjera pod zw 24443

**Lakiernik**

wykwalifikowany do lakierowania kolorowych rowerów potrzebny Oferty nadsyłać do Fabryki Broni w Radomiu zw 24419

**ANTICHWAST!**  
 usuwa niepożądane chwasty na chodnikach, gankach, ulicach etc. Wygodny i nieszkodliwy. Fabryka środków zwalczania szkodników. **UNIVERSUM** Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 38. Pw 11 214-18.4



We wtorek, 8 lipca, powołał Pan Bóg do grona Swych aniołków, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach (w 15 mies. po śmierci swego tatusia) moją najdroższą, najukochańszą, jedyną, nigdy niezapomnianą córeczkę, wnuczkę i bratanek, s. p.

**Krysinę Sikorską**

w 6 wiosnie życia. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 11 b. m., po poł. o godz. 5, z zakładu św. Józefa na stary cmentarz św. Wojciecha.

W ciężkim, nieutulonym smutku pogrążeni **mamusia, babcia i ciocie.**

Poznań, ul. Kręta 24, — 9. VII. 1930. dw 1078  
 Kalisz, Gdynia, Wilno.  
 Zakł. pogrz. Bracia Nowak Plac Nowomiejsk. 10 tel. 1046.



We wtorek, 8. VII. 1930 r., zasnął w Bogu, po krótkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najukochańszy mąż, najdroższy ojciec, brat, szwagier i stryj, s. p.

**Marjan Swornowski**

przeżywszy lat 40. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dn. 11-go b. m., o godz. 6 po poł., z przytuliska na Śródcie na stary cmentarz św. Małgorzaty. O czym zawiadamiają Krewnych i Znajomych

zw 24 450

w ciężkim smutku pogrążeni **mąż z córką i rodzina.**



Dnia 8 lipca 1930 r., o godzinie 2.35 w nocy, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, zięć, szwagier i wujek s. p.

**Piotr Sroczyński**

str. ogniomistrz

przeżywszy lat 56. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 11 lipca b. r., o godz. 5-ej, z kaplicy Szpitala Okręgowego, Wały Jana III.

W ciężkim smutku pogrążona **rodzina.**

zw 24 449  
 Msza św. odbędzie się w piątek, 11 b. m., rano o godz. 8, w kaplicy Szpitala Okręgowego.



Dnia 7. VII. 1930 roku, o godz. 9 wiecz., zasnąła w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, s. p.

**z Witkowskich  
 Izabela Studniarska**

przeżywszy lat 27. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 10 b. m., o godz. 6 po południu, z kaplicy św. Józefa na cmentarz św. Wojciecha.

W ciężkim smutku pogrążeni **mąż z córeczką i rodzina.**

zw 24 447

Za liczne dowody współczucia oraz odebrane wieńce z powodu zgonu mego męża, s. p.

**Jana Stranza**

składam Wszystkim moje najserdeczniejsze

**podziękowanie.**

**D. Stranz z dziećmi.**  
 Duszynki, 8. 7. 1930.



**Stanisława Łysiaka**  
 destylatora

tragicznie zmarłego przy ul. Mylnej 17, odbędzie się dnia 10 lipca 1930 r. o godz. 15 od bramy cmentarza Jeżyckiego.  
 zw 24 453

Koleczy.

**Sport a cera.**

Uprawianie sportów na wolnym powietrzu i w słońcu jest już dziś potrzebą wszystkich nowoczesnych kobiet. Lecz jakże często cierpi na tem cera! Każda kobieta powinna pamiętać o tem, że Krem Matowy "4711" używany stale zachowuje czystość cery, mimo złych wpływów słońca, kurzu czy wiatru. Wieczorny masaż Cold-Creamem "4711" zaopatruje skórę w najpotrzebniejsze środki odświeżające oczyszczają i wzmacniają tkanki.

Przy kupnie należy baczenie zwracać uwagę na prawnie zastrzeż. "4711" oraz na Niebiesko-Złotą Etykiętę.



Wytwarzane całkowicie w kraju przez generalnego zastępcę firmę: Z. Bochner i S-ka, Dziedzice.

**Przeniosłem**  
 praktykę dentystyczną z ul. Fredry 3  
 na ul. Sw. Marcin 52/53  
 drugi dom od Kantaka, tel. 5941  
**Ludwik Oppeln-Bronikowski, dentysta.**  
 zw 21 23

**Przeniosłem praktykę dentystyczną**  
 na **Al. Marcinkowskiego 13**  
 dom Banku Ziemiań (daw. Hotel Francuski)  
 dw 1024 **Dentysta Jan Koch.**

Na rozpoczynający się 4 sierpnia **roczny kurs gospodarstwa domowego** przyjmujemy jeszcze pewną liczbę uczennic do internatu. Zgłoszenia skierowywać pod adresem: **Siostry Służebniczki Marji Zakład św. Józefa w Pleszewie.**  
 zw 24182

**Dzielni podróżujący**

na maszyny do pisania i artykuły biurowe mogą się natychmiast zgłosić. Zarobek wysoki i stały. Zgłoszenia „Par“, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 28.30.  
 Pw 3377-28.30

# SOLE POTASOWE, KAŁUSKIE i KAINITY STEBNICKIE

obecnie najtaniejsze nawozy potasowe mogą być w terminie dostarczone tylko wten-  
czas, jeżeli zamówienia wpłyną niezwłocznie. — Długoterminowy, bezprocentowy kredyt.

Dostawa franco każda stacja odbiorcza kolei państwowych.

## Spółka Akcyjna Eksploatacji Soli Potasowych

Przedstawicielstwo w Poznaniu, pl. Wolności 18.

zw 24 448

### Nowe siły dla mężczyzny

przy używaniu YOPUHAMIN najlepszego środka  
wzmacniającego — 50 porcyj zł 12,—

Dr. GEBHARD i S-ka — GDAŃSK. Nr. 108

Pw 8370 27 84

### Poleca Piwo

## Bernardyńskie Słodowe

Browar Parowy J. Korab-Kowańskiego  
w Koninie.

### HURTOWY SKŁAD:

Marsz. Focha 31 w Poznaniu, Telefon 72-92.

Pw 8105-14, 59

# DOM

w rodzaju willi, bez długu, o 5 pokojach oraz ogród owo-  
cowy z przylegającej około 3 mórg dobrej ziemi w Cho-  
dzieży przy ul. Szopena 23, zaraz do sprzedania. Posia-  
dłość wymieniona nadaje się przedewszystkiem dla ogro-  
dowego, lecz i każdy inny zdobędzie w tej uroczu położo-  
nej posiadłości chleb dla siebie. — Cena kupna 15 000 zł.  
Kozak, Redakcja „Nasza Chodzież”. zw 24 139

## Majątek na sprzedaż

332 morgi, konna kolejka, gorzelnia, cukrownia, młeczarnia  
w miejscu. Dom mieszkalny o 11 pokojach, 3 domy  
dla deputatu, budynki dobre. Koni 11, krów 15, młodocia-  
nego 10 sztuk, świń 15. Pszenicy 55 mórg, żyta 95, jęcz-  
mienia 30, owsa 13, mieszanki 16, buraków cukrowych 25,  
ziemniaków 45, łąk dobrych 20 mórg, koniczyny i lucerny  
22 morgi, reszta ogrody, wody z rybami. Zgłoszenia do Ku-  
rjera Poznańskiego pod nw 2329. Pośrednicy wykluczeni.

## 2000 beczek

drewnianych 200 litr., raz używanych, w bardzo dobrym  
stanie, w całości lub partjami korzystnie sprzedam. Zgło-  
szenia Kurjer zw 24 442

## 2 kompl. garnitury par. młocarń

Lokomobila Lanz, rok 1908, o pow. ogrzew. 20 kwmtr., ef.  
25 P. S.

Młocarnia fabr. węgierskiego, 66 cali, rok 1925, na łoży-  
skach kulkowych.

Lokomobila — Flother, rok 1912, o pow. ogrzew. 9,5 kwmtr.,  
ef. 16 P. S.

Młocarnia Rusthon-Proktor, 54 cali na łożyskach kulko-  
wych.

Oba garnitury w dobr. stanie bardzo korzystnie do oddania  
Zgł. St. Kaźmierski i S-ka, Leszno. Tel. 241. nw 2330

# Wyżel

suka, wszechstronna, 3 pole, wyso-  
kie nagrody do sprzedania. Cena  
wedle umowy. Oferty „Par”, Aleje  
Marcinkowskiego 11 pod nr. 28,10  
Pw 3302-28,11

Od dnia 10 lipca 1930 r.

## WIELKA OKAZYJNA SPRZEDAŻ

### POŃCZOCH i SKARPETEK

fabryki

# ZYRARDÓW

TOWARZYSTWO  
ZAKŁADÓW ZYRARDOWSKICH  
SPÓŁKA AKCYJNA

po cenach wyjątkowo niskich!!!

Sprzedaż wyłącznie detaliczna, niemniej jednak jak 3 pary  
SKŁAD FABRYCZNY: Poznań, Plac Wolności 4.

Pw 8375-28,28



### Zywa reklama!

niezawodny środek. Na P.W.K.  
w Poznaniu demonstrował się  
ten chłopiec u którego pół twa-  
rzy w piegach, wargach i t. p.  
zaś druga połowa odświeżona  
kremem „Halina” i zupełnie czy-  
sta. Zadać w aptekach i dro-  
geriach perf. W razie braku  
„Pharmachemia”. Bydgoszcz,  
wskaże adres lub wysła pocztą  
za 250, póżny 100 złotych.

Pw 13 080-63 839

Powazna instytucja społeczna  
poszukuje od 15 lipca do  
15 sierpnia szybko i biegle  
piszącej na Remingtonie

### maszynistki

Zgłoszenia szczegółowe z  
referencjami (odpisy świadectw)  
i życiorysem do Kurjera pod  
zw 24444

**Drabiny,  
tablety, przybory  
kuchenne, siedze-  
nia do krzesel,  
prężniki do firan,  
drążki do szcotek  
i szczotki w wiel-  
kim wyborze poleca  
A. KOSZEWSKI  
Poznań, St. Rynek 61.  
Hurt. Detal.**

Pw 3268 26 196

### Salon mód damskich „HELA”

wykonuje garderobę damską, dzie-  
ciecien szybko i gustownie. Oprócz  
tego wykonuje wszelkie kroje gar-  
deroby damskiej dziecięcej, ubra-  
nek dla chłopców, lub przykra-  
wam fason na materiale według  
miary. Za krój gwarantuje bez  
poprawek. Panie do nauki będą  
przyjęte. Mistrzyni krawiecka,  
dyplomowana była kierowniczką  
berlińskiej Akademii kroju, ul.  
Seweryna Mielżyńskiego 1. III.  
pietro prawo. zw 24 445

### Z powodu

starości sprzedam lub zamienię na  
dom w Poznaniu, moją posiadłość  
składającą się z młyna wodno-  
motorowego, przemiał 120 ctr.,  
najnowsze urządzenie automatycz-  
ne własne światło elektryczne, do  
tego gospodarstwo 100 morgowe,  
ziemia pszenna, masywny dom  
mieszkalny 6 pokoi i kuchnia, dru-  
gi dom 2 pokoje i kuchnia zabudo-  
wanie masywne, nadkompletny  
żywy i martwy inwentarz, posia-  
dłość położona blisko Poznania.  
Bliższych informacji udzieli  
Stanisław Cyranik, Poznań, Wroc-  
ławska 22, I p., tel. 50-14. zw 24446

## Samochody

Okazyjna sprzedaż nowych i uży-  
wanych samo-  
hodów, cztero-  
drzwiowych karetek „Ford” no-  
wego typu A. Miejsce szoferskie  
oddzielone oszkloną przegródką.  
Dogodne warunki.

## „AUTORUCH”

Sp z ogr. odp. w Poznaniu  
Fabryka karoserji autobusow-  
ych, ciężarowych i ambulanso-  
wych i d. „Specjalność” warszta-  
tów: Nanrawa „Fordów” Ulica  
Marszałka Focha nar. znak ulicy  
Palacza Telefon 77 75  
Pn 8 072-26 20

Z gotówką do  
**15 000 zł**

lub z hipoteką kaucyjną na  
sumę do

**1 000 000 zł**

wstąpię jako udziałowicę do  
powaznej firmy. Warunek:  
czynny udział w przedsiębior-  
stwie, miesięczna pensja oraz  
zagwarantowanie kapitału  
względnie hipoteki tudzież  
pensji i minimalnego zysku,  
którego wysokość winna do-  
kładnie być określona. Zgło-  
szenia do „PAR”, Aleje Mar-  
cinkowskiego 11 pod nr. 55,381  
Pw 8374-55,381

### Wydzierżawię przedsiębiorstwo zbożowe

połączone z handlem maszyn  
rolniczych, w większym mie-  
ście i bogatej okolicy Pomo-  
rza, na dogodnych warunkach.  
Zgłoszenia do ekspedycji Ku-  
rjera Pozn. pod zw 24451

### Noże i widelce

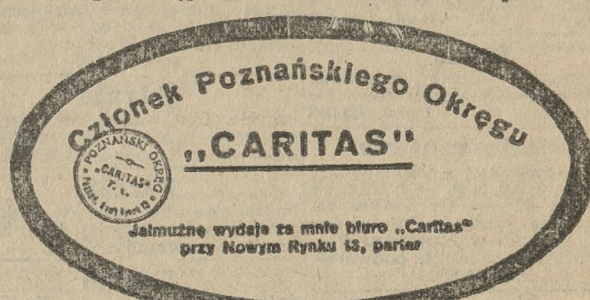
Łyżki i łyżeczki  
Młynki do kawy  
Maszynki do mięsa  
Wagi kuchenne  
Karnisze do kien  
Zelazka do prasowania  
Łodowniki  
Szkła do zaprawiania

poleca korzystnie

### JAN DEIERLING

skład żelaza, Poznań, Szkoła 3.  
Telefon 35-18 i 35-43.  
Pw 8379-28,60

Każdy uspołeczniony Obywatel winien być członkiem  
Poznańskiego Okręgu „CARITAS”. Tabliczki jalmuznicze:



są najskuteczniejszym sposobem walki z żebractwem  
i włośczęgostwem.

Składka miesięczna wynosi minimalnie 1,— zł. Po tabliczki  
jalmuznicze należy się zgłosić do biura Poznańskiego Okręgu  
„CARITAS”, Nowy Rynek 13, parter. Tabliczki emalowane  
obowiązują do minimalnej składki 5,— zł miesięcznie.

## Młyn i tartak oraz gościniec

268 morgami roli, położony przy szosie i kolei,  
w całości lub częściowo na sprzedaż. JANKE,  
wdowa, Górsk, poczta Rozgarty, pow. Toruń.  
nw 2388



Liczba czynności IV. K. 5/30. 2. PRZETARG PRZY-  
MUSOWY. Nieruchomość położona w Ryczywole i w chwili  
uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze  
gruntowej Ryczywól tom I karta 32 na imię kupca Wła-  
dysława Piątkowskiego w Ryczywole, zostanie dnia 5-go  
września 1930 r., o godz 10 przed poł. wystawiona na pre-  
targ w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr 4. Wzmiankę  
o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 26 marca  
1930 r. Rogoźno, dn. 17 czerwca 1930 r. Sąd Powiatowy.  
nw 2107

Liczba czynności 2. K. 16/29/20. PRZETARG PRZYMU-  
SOWY. Nieruchomość położona w Mikuszewie i w chwili  
uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze  
gruntowej Mikuszewo tom 2 wyk. nr. 41 na imię Kazimie-  
rza Zalasa i żony jego Pelagji z domu Pańczak, zostanie  
dnia 11 września 1930 r. o godzinie 10 przed poł. wysta-  
wiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 14.  
Nieruchomość stanowi gospodarstwo wiejskie o obszarze  
11 ha 26 ar 69 m. Wzmiankę o przetargu zapisano w księ-  
dze gruntowej dnia 22 maja 1930 r. Września, dnia  
28 czerwca 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 2107

3. N. 8/29. UCHWAŁA. W sprawie upadłościowej nad majątkiem kupca Mojżesza Diamanta w Lesznie wyznacza się w niżej podpisanym sądzie termin celem zbadania dodatkowo zgłoszonych wierzytelności na dzień 9 sierpnia 1930 r. o godz. 10 rano, pokój 5. Leszno, dnia 1 lipca 1930 r. Sąd Powiatowy. nw 2109

KONKURS

W mieście pow. ODOLANOWIE (Wojew. Pozn.) wakuje zaraz posada RACHMISTRZA

s poborami w/w X stopnia służb. urzędników państwowych.

Kandydaci obeznani dokładnie z nowymi przepisami kasowo-rachunkowymi i posiadający długoletnią praktykę w kasowości komunalnej, zechcą zgłosić się najpóźniej do dnia 25 b. m. przy dołączeniu życiorysu i uwierzytelnionych odpisów świadectw.

Posada jest narazie kontraktowa, — przeniesienie na stat możliwe.

Magistrat miasta Odolanowa (—) Stasiński, burmistrz.

UCHWAŁA. Uchyła się po myśli § 28 ustawy o przetargu przymusowym postępowanie przymusowego przetargu nieruchomości Zębowa, dobra rycerskie tom I, wykaz 8 zapisany właściciel Apolinary Zaremba. Termin do przetargu z dnia 29 lipca 1930 r. znosi się. Sąd Powiatowy. nw 2104

OGŁOSZENIE LICYTACJI Dnia 11 lipca 1930 roku, w piątek, o godz. 5 po poł., sprzedam najwięcej dającym za gotówkę w firmie „Ekspedycja Towarów” w Kaczmarek, w Poznaniu, Tama Garbarska 18, przy moście kolejowym: 1. Syplalnę ciemno-brązową (2 łóżka, 1 szafa z lustrem, umywalnia z marmurami i lustrem, 2 nocne stoliki z marmurem, toaleta lustrzana ze szkłem, 2 krzesła). 2. Buduar-garnitur różowy (1 kanapa, 2 taborety, otomana). 3. Buduar-garnitur złoty (1 stolik, 2 krzesła, fotel, lustro w złotej ramie z podstawą marmurową, 2 złote stoliki z marmurem i płytami). 4. Stup terakotowy z Apollinem, szafę biblioteczną białą, otomanę, biurko białe damskie, toaletę białą z lustrem. Poznań, dnia 9 lipca 1930 r. Rachwał, kom. sąd. z pol. nw 2106

Jedwabie i towary białe pozostałe z licytacji wyprzedają w dalszym ciągu na Giełdzie Handlowej, ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej:

Foulary od 6,50 mtr. Crepe de chine w deseni od 14 zł mtr. Crepe de chine gładkie we wszystkich kolorach od 7 zł mtr. Crepe Georgette gładkie we wszystkich kolorach od 16 zł. Japony od 6 zł mtr., prócz tego Crepe Meteor, Crepe Satin, Tafty, Da-chesse. Czysto wełniane popeliny od 3,50 mtr.

WŁADYSŁAW WOJCIECHOWSKI

uprawniony licytator i taksator, ul. Stawna 13, narożnik ul. Wronieckiej. Tel. 28-08. Pw 3378-55,382

LICYTACJA PRZYMUSOWA

Dnia 14 lipca b. r., o godz. 13-tej, będę sprzedawał za gotówkę w Wilczaku:

samochód, szafę ogniotrwałą, bryczkę, kompl. ja-dalke, fuzje i inne przedmioty. nw 2108 Kowalski, komornik sądowy w Czarnkowie.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, a 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Samechód sportowy dwuosobowy cajenka-sobry i piękny sprzedam. Dą-browskiego 33. Iakiernia. zdw 68 076

Rzeźnictwo mniejsze, mieszkanie 3 pokojowe, gródmięściu świetnie prosperuje 19.000. Tomczak, Wierzbiciele 31 zdw 68 980

Motocykl „Puch” 4 1/2 KM dwufaktowy ma-ło używany sprzedam tylko za go-tówkę. Poznań. Skryta 11. zdw 68 905

Sprzedam 120 mór. budynki maszynowe. 4 konoie. 16 krów. 55 tysięcy. Plac Nowomiejski 6. Lindner zdw 69 023

Wilka o 6 pokojach jest przy dworcu Ławica na sprzedaż. Pośredni-ctwo pożądan. Adres wskaże Kurjer zdw 69 017

Samoehód gotowy do jazdy 900 zł. Jackow-skiego 49. 6-8 wieczór. Nodwor-ny. zdw 69 021

Samechód Opel kryty. cena 1000 zł sprze-dam lub zamienię na motocykl z przyczepką. Zgłoszenia między 1-7 Półwiejska 34. skład kolon-jalny. zdw 69 023

Wózek dla chorego jak nowy na sprze-daż. Adres wskaże Kurjer 68 991

Restauracja w pelnym biegu, 5 pokoi, świetnie prosperuje w Poznaniu; potrzeba 21 000 zł. Tomczak, Wierzbiciele nr. 31. zdw 68 979

Frąse do owoców zaraz sprzedam. Wierzbiciele 22, skład towarów krótkich. zdw 69 008

Słoje do konserw gumy sprężynki. — Szklanki 10 gr. — Serwisy 8,50. — Obiadowe porcelana 30. — Ogrodowa, re-stauracyjna szkło. — Porcelane najtaniej tylko w Hurtowni Por-celany. Wroniecka 24, podwórze. zdw 69 003

Parcele 20 minut od tramwaju kw. m 1.20 Wdziński, Maleckiego 15, pod-wórze. zdw 69 121

Wilk okazynie. Fryzjer, Plac Działo-wy 11. zdw 69 100

Parcela Aleja Szlachecka, ulica Nara-mowiecka przy narożniku 1 000 m<sup>2</sup> korzystnie. Kurjer zdw 69 161

Akumulatory Ford, Chevrolet z 80 wszelkie inne systemy sprzedam okazynie. Franpol, Grob'a 27, telefon 32 65 zdw 69 137

Meble — Antyki w mahoni i w brzozie korzystnie na sprzedaż. Maczany Mebli, Strzelecka 30, przez podwórze zdw 69 150

Większy zakład fryzjerski w dobrym położeniu mieszka-ku w najlepszym miejscu do sprze-dania. Oferty Kurjer zdw 68 633

Piekarnia i cukiernia w Gnieźnie dobrze zaprowadzona natchemiasz do odstąpienia. Zgło-szenie Poznań, Rynek Łazarski 7, piekarnia. zdw 69 077

Willa jednopiętrowa z ogródkiem, po-wiatowe miasto Krotoszyn, zaraz korzystnie do sprzedania. Miesz-kanie 7 pok. (siedmiopokojowe) zaraz wolne. Zgłoszenia „Dro-gierza pod Anioł'em” Poznań, Mar-szałka Focha 51. Pw 3371-28.16

Wózek elegancki sprzedam. Skrzypięska, św. Józef 6. zdw 69 115

Kolonjalka mieszkaniem dobrze zaprowadzo-na dziennie kasy 160-200 zł. na powod. wyjazd tania sprzedaż Piotrowski, Szamarzewskiego 1. Pw 3364 55,375

Taksówka z koncesją korzystnie do nabycia. Obejrzeć można Dąbrowskiego 38. zdw 69 076

Skład kolonjalny, mieszkanie sprzedam. Wskaże Kurjer zdw 69 114

Wille w Poznaniu. 5 pokoi, morga ogro-du tania sprzedam. Agencja. Dlu-ga 5. zdw 69 111

Wózek sportowy sprzedam Wodna 10. II. prawo. zdw 69 109

Aparat fotograficzny 9x12 sprzedam. Fotoexpress, Przechyła 7. zdw 69 104

Restauracja pełnym biegu, centrum Poznania, sprzeda przy wpłacie 3 500, lub od-da na rachunek. Wielkopolska Centrala, św. Marcina 78. zdw 69 066

Meble wszelkiego rodzaju nowe i uży-wane. Najdogodniejsze warunki spłaty Stefan Pahl ul. Marszałka Focha 29 magazyn mebli. te-lefon 64 25 Pw 11 223-18.129



Parasole od zł 3,90 W Czyst. Poznań ul. Szk. 11a II. Własna pracownia. Pw 3083-27.133

Warsztaty stolarskie Jawki heble tania rozprzeżają Przewodnik, Centrala Towarów Żelaznych, św. Marcina 30 zdw 65 470

Gdynia parcele budowlana 600 mtr. w centrum sprzedam korzystnie. — Zgłoszenia Kurjer zdw 67 840

Parcele budowlana 800 mtr. w Solaczu wysoko położona sprzedam. Zgło-szenia Kurjer zdw 67 841

Lustro duże sprzedam. Oferty Kurjer zdw 69 004

Maszyny mlyńskie i młot niemiecki sys-tem. dobrze utrzymane na sprze-daż. Oferty Kurjer rw 10 689

Dom rynek, dwumorgowym ogrodem, 16 ubikacji, składy. Dla nabycy ciekawie wolny. Cena 27 000. Wpłaty 115 000. Centrala, św. Marcina 78. zdw 69 035

Ubranie granatowe, bardzo ma'oszone, korzystnie do nabycia. Półwiejska 3. Jarmuz I. zdw 69 060

Skład obuwia sprzedam, zamienię na gospodar-stwo, dom, lub autobus 10 000 zł. Pleszew, Szkoła 1. zdw 69 055

Gospodarstwo 45 mór. pszennej, sprzedam spie-szenie za 10 000. Oferty Kurjer zdw 69 052

Morele zaleszczyckie 22 zł., pięciokilogram-owe koszyki franko zaliczka wysy-la owocarnia S. Selzer, Zaleszczyki. zdw 69 048

Wille 11.000 dochodu wolne mieszkanie cena 90 000. So'acz. Wiadomość: „Informator”, Ratajczaka 15. zdw 69 034

Ford sprzedam lub zamienię na towa-ry. Kłosowski, Wroniecka 10. zdw 69 081

Rower damski i męski nowy tania sprze-dam. Marszałka Focha 29. I le-wo. zdw 4228

Dorożka samochodowa Fiat 501 z stala koncesją na sprzedaż Zgłoszenia Stary Rynek Ratuszowa 31. zdw 10 713

Urządzenie apteczne do sprzedania Apteka na Solaczu. Poznań. Mazowiecka 12. zdw 69 133

Maszynę trykotarską metry szeroka korzy-stnie sprzedam. Matecka. Rataj-czaka 28, parter. zdw 69 133

Koncesję na dorozkę samoehodową sprze-dam zaraz Półwiejska 5. skład konfekcyjny damskiej zdw 68 871

Klubowy garnitur elegancki jak nowy — sprzedam 260. Lewicki. Grob'a 4. I. zdw 69 126

Ładna debowa syplalnia na sprzedaż w Stoiarni ul. Rom. Szymańskiego 3. rw 10 719

Rzeźnictwo mieszkanie, zaped elektr. zaraz do objęcia Gen. Koscińskiego 17. rw 10 715

Młode psy polowe 8 tygodniowe, jamnik 6 miesięczny na sprzedaż Simock Poznań - Szlag, Cmentarz. rw 10 712

Składy kolonjalne poleca „Informator”. Ratajczaka 15, Pasaż. zdw 69 055

Majątki gospodarstwa, kamienie, domy, składy, sprzedaż — wydzierżawia również takowych poszukuje Otręba, Jarocin, Kilińskiego 4. zdw 69 153-4

Kanapy leżanki, materace, łóżka wyscie-lane za gotówkę. raty Strzelecka 81. zdw 68 067-8

Maszyny szewsko - cylindrowa i damska sprzedam Rybaki 9, skład. zdw 68 956-7

Skład kolonjalny sprzedam zaraz Adres Kurjer zdw 68 830-1

Samechód ciężarowy sprzedam Baszyńska, Fabryczna 41. zdw 68 837-8

Singera maszyna na sprzedaż. Poznańska 38, III lewo. zdw 69 046-7

Dom trzypokojowy, ogród, 4 500, wpła-ty 2 000. Biuro Procesowe. Po-znań, Zielona 3. I. zdw 69 032-3

Pończochy piękne dobre tania A Szymański, Poznań św. Marcina 1 specjalny skład poń-czoch Pw 13 084-5/25 910

Z powodu likwidacji wyprzedaje meble Stanikowski, Wielkie Garbary 52 dawniej Woźna 12 rw 10 596-7

Gdynia i Chylonja domy, wille, parcele poleca na korzystnych warunkach Stowarzyszenie Właścicieli Nierucho-mości Gdynia i Szw. Kościuszki nr 2320

Dom 6 000 zł rocznego dochodu sprze-dam za 12 000 zł. Zależy na czasi. Kruszy. Gdynia Szosa Gdańska 8. nw 2521

Piekarnia w Gnieźnie na sprzedaż z powo-du choroby. cena 4.000 zł. Grzy-bowo 10 nw 2323

Sprzedam używaną tokarnę metrowa w bardzo dobrym stanie. Oferty Kurjer Poznański zdw 68 858

Wózek dziecięcy sprzedam Gasiorow-skich 5. IV. zdw 68 857

Konia i platformę na 30 centn sprze-dam korzystnie Oferty Kurjer zdw 68 869

Maszynę krawiecką sprzedam Zgłoszenia od 5-7 wieczorem Piekary 13b Swoboda. zdw 68 865

Weltgeschichte Uhlsteina, 6 tomów skóra płótno okazynie sprzedam. Młyńska 2 II. p., prawo. zdw 68 878

Dom mieszkalny, skład kolonjalny, piekarnia na prowincji, 25 km od Poznania zaraz na sprzedaż. — Wartość 45 000 zł Adres wskaże Kurjer zdw 69 134

Odciski, nagniotki szybko pewnie usuwa-ja pasterki RAZ - DWA - TRZY” Prak-tyczne w użyciu Sprze-dają drogerie, apteki, perfumerie P 13 090-26 13

Gospodarstwo kupno okazynie 30 mór. ziemia pszenna, zabudowania murowane, żywy młyn w inwentarz nadkom-pletny szkoła, kościół, kolej w miejscu, dziennie 34 pociągi. na-daje się dla urzędnika, sprzedam. Wpłaty 10-15 000, lub wydzier-żawie. Zgłoszenia Strabel, Po-znań, Wierzbiciele 48. zdw 69 131-2

Dom maszynowy, 4 pokoje 2 kuchnie sprzedam za 8 000. Władysław Kleiber, Mosina. zdw 68 530

Hurtownia piwa fabry limoniad i soków komplet, aparaty, konie wozy, skrzynie, butelki itd w pelnym biegu, stała klientela, wielki obrót, z powodu choroby sprze-dam lub zamienię na gospodar-stwo albo dom, mieszkanie zaraz wolne Oferty do Kurjera Po-znańskiego zdw 68 502

Skład owarów kolonjalnych położony w prowincjonalnym ruchliwym mie-ście z mieszkaniami 3 pokojowymi i kuchnią w pelnym biegu z do-bra klientela jest zaraz na sprzedaż Ewentualnie może też być przejęta restauracja z wy-szynkiem i butelkownią sprzeda-za. Do objęcia towaru w składzie kolonialnym potrzeba około 13 000 zł Oferty zdw 68 800

Wózek dziecięcy na resorach jak nowy sprzedam. Czechowski, nowe Zagórze, dom I. zdw 68 836

Pieska jamnika 4-miesięcznego sprze-dam. Adres wskaże Kurjer zdw 68 883

Sprzedam wannę, siadawkę. Adres Kurjer zdw 68 895

Warsztat tokarsko mechaniczny za 7.000 sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 916

Gablotka polerowana w 2 kolorach bogato oszklona, wyłożona lustrami, dłu-gości 400 cm wysokości 250 cm, głębokości 40 cm. Tania do sprzedania. Wiadomość telefon 26-88. zdw 68 929

Fortepian płyta metalowa 750 zł sprzedam. Szamarzewskiego 1. II., lewo. zdw 68 928

Mauser sztucer 8 m/m bardzo dobry strzał, jak nowy korzystnie sprzedam Szymkowiak, Poznań, ska 53, III ptr. zdw 69 921

Skrzydło Imlera sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 68 953

Zegarek złoty ciężki sprzedam korzystnie Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 68 949

Futro damskie biberetty 98 zł sprze-dam Zaleska, Matejki 56. zdw 68 942

Wózek dziecięcy korzystnie Mar. Mot-atego 3, Kubiak. zdw 68 950

Sprzedam klozek rozrywkowy w czynnym parku, dobrze prosperujący, po-wód wyjazd Oferty Kurjer zdw 68 920

Kuchenne meble (lafet kredens) tanio. Ziel-ona 2, parter prawo. zdw 68 918

Samoehód 6 osobowy Adler w bardzo do-brym stanie korzystnie sprzedam. Telefon 70 65. zdw 68 954

5 KUPNA Dynamo prądu stałego o sile 8-11 KM 220 volt, używane w dobrym sta-nie kupie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nr 2315

Pompe do wody (studni) używana lecz w dobrym stanie kupie zaraz. Łask. oferty do Orędownika dw 1064

Kupię okazynie domek z ogrodem albo większy plac w Poznaniu lub na przedmieściu. Narożny, Górna Wilda 42. zdw 68 651

Brylanty złoto i srebro kupuję i placę najwyższe ceny. W. Kruk, ju-biler Poznań, ul. 27 Grudnia 6. zdw 68 641

Poszukuje kamienicy lub majątku za go-tówkę Sieradzki Bydgoszcz ul. Gdańska 147. zdw 68 854

Aparat fotograficzny (atelierny) z dobrą optyką kupię. Podać cenę Kurjer zdw 68 850

Kupię dom z ogrodem i chlewami w powiatowym mieście nadające się na warsztat maszyn rolni-czych. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 68 876

Tokarnie długości do 3 metr kupię. Zgło-szenia do Kurjera Poznańskiego zdw 68 875

2 lorki oraz 200 m szyn kupię. Oferty z ceną Kurjer zdw 68 886

Dobermana młodego rasowego kupię. Ku-rjer zdw 69 909

Kupię wózek dla chorej osoby. Malec-kiego 27. I., prawo. zdw 68 938

Wydzierżawię lub kupię cukiernię restaurację lub hotel. Pośrednicy wyklucze-ni Oferty Kurjer zdw 68 927

Pianistka młoda, dzielna z repertuarem wol-na. Zgłoszenia Kurjer zdw 69 107

Młynek do mielenia kawy 1-2 funt, kupię. Zgl. Kurjer zdw 69 041

Szukam składowi różnego w Poznaniu lub na Pomorzu Oferty Kurjer zdw 69 148

6 KAMIENICE Szukam domu do 20 tysięcy w Poznaniu, wpłacam 20-25 000. Oferty Ku-rjer zdw 68 989

Kamienica 4 ptr. (Wilda) duży kompleks do-chód roczny ca 17 000 zł, cena 170 000 zł, wpłaty 70 000 zł, reszta według umowy; sprzeda natych-miast Centrala Handlowa w Po-znaniu ul. 27 Grudnia 5. zdw 69 110

Kamienica 2-piętrowa z pelnym wyszynkiem i pięknym ogrodem na sprzedaż w Poznaniu. Zgl. Kurjer zdw 69 082

Kamienice centrum Poznania rentowna wol-ne mieszkaniem utrzymaną, czysta hipoteka kupie gotówką 60 000. Oferty Kurjer zdw 69 051

Wille 6 pokojowa Solacz, sprzedam. O-ferty Kurjer zdw 69 047

Dopłace 100 000 zamieniając mniejszy dom na większy tylko poważne ofer-ty Kurjer rw 16 710

7 PIENIADZ Trwały kredyt Pieniądze — Pożyczki Wiadomość Biuro Buchaltery, Poznań, Polna 13. Pw 3082 27 56

Wspólnika (czkę) 3 000 zł do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa przyjmie Zgło-szenia Kurjer zdw 68 594

Wynalazek samochodowy, niezwykły interes. Tylko poważnych reflektantów z skła-dem wartości 40 000 zł. Przewi-dziana świetna parja. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 752

10.000 Jam na hipotekę lub kupię. O-ferty Kurjer zdw 68 882

Zdolny piekarz samotny, 25-6 tysięcy gotówką nabezdę posesję z skła-dem wartości 40 000 zł. Przewi-dziana świetna parja. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 881

Poszukuje pożyczki od 8-10 000 złotych na I. hipotekę, nieruchomości wiel-ka. Zgłoszenia do Kurjera Po-znańskiego zdw 68 915

Wstąpię jako wspólnik do cukierni ka-wiarni z odpowiednim kapitałem. Oferty Kurjer zdw 68 926

Poważne przedsiębiorstwo poszukuje wspólnika od 1-3 000 zł. Oferty Kurjer zdw 69 059

30.000 do przedsiębiorstwa zbożowego wlozę jako czynny wspólnik. Zgło-szenia „Par” Poznań, Aleje Mar-cinkowskiego 11, pod 55.375. Pw 3373 55,376

5-10.000 zł pożyczki poszukuje przemysłowiec właściciel fabryki w Poznaniu na czas przejściowy za dobrym procentem i gwarancją i łaskawe zgłoszenia nadeszcie do Kurje-ra zdw 69 094

3-5.000 zł tytułem pożyczki na czas przej-ściowy za wysokim wynagrodze-niem i zabezpieczeniem poszukuje przemysłowiec i właściciel nieru-chomości w Poznaniu. Łaskawe zgłoszenia przyjmie Kurjer zdw 69 095

8 DO WYNAJECIA Pokój i kuchnia w ogródku za Bramą Warszawską od gospodarza do wynajęcia. Czysty za 2 lata zwróty. Oferty do Kurjera Po-znańskiego zdw 68 616

Mieszkanie komfortowe 4 pokoje kuchnia, przedpokój, łazienka w ładnej willi na Solaczu bez odstępnego wprost od gospodarza za dwuletni czynszem zwróty wydzierżawie zaraz; lub 1 sierpnia Pośre-dnicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 68 600

Mieszkanie 1 pokój wtem kuchnia za czysz-nem miesiecznym 20 zł, wydzier-żawia „Pawilon”, Marszałka Focha 15. zdw 70 011-12

Pokój i kuchnia z przynależnościami za czysz-nem rocznym czynszem zwró-ty zaraz do wydzierżawienia Noah, Spokojna 5 a zdw 68 854

Mieszkanie 4 pokojowe, gródmięściu zaraz od-dam. Oferty Kurjer zdw 68 882

Próżne dwa pokoje inteligentnej rodziny Adres Kurjer zdw 68 722

Trzypokojowe z kuchnią, pokojik dla służnej, łazienka, wodociąg, elektr. świa-tło, ogród, 2 minuty od dworca w Luboniu. Zgłoszenia Luberski, Luboń, Szkoła. zdw 69 005

Mieszkanie 5 6 3, 3 pokojowe poleca Lanpol, Skarbowska 14, L. zdw 69 007

**Mieszkania**  
2 pokoje z kuchnią od gospo-  
darza. Informacje św. Marcina 15.  
I. prawo

**Mieszkanie**  
2 pokoje lub 1 pokój z kuchnią do  
wynajęcia. Kazimierz Gilewski,  
Dębica, ul. Świerczewska 23.  
zd. 69 075

**Mieszkanie**  
2-3 pokojowe, kuchnia, dobrze u-  
meblowane wynajme na rok lub 2  
inteligentnemu małżeństwu. Oferty  
Kurjer z. w. 69 106

**Dwupokojowe**  
mieszkanie w centrum z meblami  
oddam. Ofertę 4 000 zł. Oferty  
Kurjer z. w. 69 042

**Mieszkanie**  
2 pokoje kuchnia łazienka 700.  
wolne zaraz. Zgłoszenia Szcze-  
pański, Kantaka 5. I. zd. 69 032

**Mieszkanie**  
4 pokojowe 4 500 5 pokojowe 5 000  
4 pokojowe 4 000 wolne zaraz. —  
Zgłoszenia Szczeptański, Kantaka  
5. I. zd. 69 093

**Mieszkanie**  
trzy pokojowe, komfortowe w  
śródmieściu, dwuletni czynsz. —  
Widomość: Cukiernia Wally  
Królów Jadwigi 11. zd. 69 136

**Pokój**  
kuchnia 1 200, policzona rok dzier-  
żawa. Gospodarz, Żydowska 5.  
r. w. 10 716

**9 SZUKA MIESZK.**

**Za rok**  
względnie dwa lata zgóry zapła-  
ce czynsz, dzierżawy za dwa  
lub trzy pokojowe mieszkanie z  
kuchnią wprost od gospodarza  
Zgłoszenia Kurjer z. w. 68 550

**Poszukuje**  
zaraz mieszkania 4-5 pokoi z peł-  
nym komfortem wprost od gospodarza.  
Zgłoszenia do 11 bm. do  
Kurjera z. w. 68 725

**Poszukuje**  
1-2 pokoi umeblowanych, światło  
elektryczne, w śródmieściu. Zgło-  
szenia z podaniem ceny do Kur-  
jera z. w. 67 893

**Małżeństwo**  
bezdzielnemu poszukuje mieszkania  
1-2 pokoi z kuchnią od gospodarza.  
Czynsz 2 lata zgóry. Zgło-  
szenia Pracownik, Poznań—Rata-  
je, Kornieja Willa Wolności.  
zd. 68 913

**1-2**  
pokoi z kuchnią w śródmieściu  
od gospodarza poszukuje. Wa-  
runki według umowy. Zgłoszenia  
Kurjer z. w. 68 922

**Mieszkania**  
2-3 pokojowe poszukuje. Pła-  
ce zgóry. Kurjer z. w. 68 924

**3 pokojowego**  
mieszkania komfortowego poszu-  
kuje. Czynsz 5 000. Oferty  
z. w. 69 139

**10 ZAMIANA MIESZKANIA**

**Moje**  
słoneczne, 3 pokojowe, komforto-  
we mieszkanie (łazienka central-  
ne ogrzewanie, elektryczność) —  
przy przynależnej ulicy w Gdyni.  
zamieniam na podobne w Poznaniu  
Oferty do Kurjera z. w. 68 612

**Zamienię**  
czteropokojowe mieszkanie cen-  
trum na skład małym mieszka-  
niem. Kurjer z. w. 69 123

**11 POKOJE UMEBL.**

**Pokój**  
balconowy, słoneczny, wynajme  
od 15. 7. Mielkiewicza 7. III.  
lewo. zd. 64 836

**Pokój**  
dobry, jednej dwóm osobom 15. 7.  
(Plac Sapieżyński), Babińskiego 7  
part. prawo zd. 68 603

**Zamku**  
blisko pokój. Składowa 1, wejście  
3. part. prawo. zd. 69 003

**Ładny**  
pokój zaraz w spokojnym domu  
solidnemu panu. Szewska 15. II.  
pr. w. zd. 68 861

**Klatki**  
schodowej niekierującej pokój  
przyjeźdnemu panu wynajme. —  
Adres Kurjer z. w. 68 851

**Śródmieście**  
Kreta 6, wysoki parter, lewo, tele-  
fon 10-63. zd. 68 841

**Pokój**  
umeblowany dwuosobowy z o-  
świetleniem elektrycznym od 15.  
VII do wynajęcia. Zwierzyniecka  
20. I. prawo. zd. 68 870

**Słoneczny**  
pokój umeblowany wynajme. —  
Grunwaldzka 5. front. part.  
zd. 68 877

**Pokój**  
słoneczny, światło, światło,  
elektryczne. Poznańska 56. II.  
lewo. zd. 68 461

**Pokój**  
inteligentnej osobie 1 sierpnia  
Słowackiego 24. I. lewo,  
zd. 68 238

**Pokój**  
umeblowany wynajme 2 panom.  
utrzymaniem lub bez ewent. bez-  
dzietnemu małżeństwu. Zgło-  
szenia Kurjer Poznański z. w. 69 163

**Pokój**  
dwom lepszym. Łakowa 16. I.  
pr. w. zd. 68 654

**Dwuosobowy**  
odnajme. Śniadeckich 21. II. le-  
wo. zd. 68 880

**Pokój**  
umeblowany, balkonowy wynaj-  
me lepszemu panu. Św. Woj-  
ciech 2 a. II. lewo. zd. 68 892

**Pokój**  
frontowy 50 mały 25 elektrycz-  
ność. Łazarz Emilii Szczyń-  
kiej 1. II. prawo. zd. 68 893

**Wystawcom**  
pokoi tania wynajme. Kantaka  
5. II. prawo. zd. 68 911

**Pokój**  
umeblowany, frontowy, słoneczny  
z elektrycznym światłem do wy-  
najęcia. Plac Bernardyński 4.  
IV. prawo. zd. 68 908

**Dla małżeństwa**  
Przybylska, Traugutta 5.  
zd. 68 937

**Pokój**  
panu intel. Spokojna 1. I. pr.  
w. zd. 68 935

**Pokój**  
do wynajęcia. Polna 1. III. pr.  
w. zd. 68 919

**Pokój**  
zaraz dla intelig. pana. Wysoka  
11. I. pr. lewo. zd. 68 947

**Pokój**  
elektryczność 1-2 osobom. Dzia-  
łyńskich 2. part. lewo. zd. 68 958

**Próżny**  
pokój, używalność kuchni, wy-  
najme zaraz. Szczepana 14. willa wy-  
soki parter. Dębica. zd. 68 971

**Pokój**  
wynajme dwóm panom zaraz. ul.  
Rybaki 9. III. prawo. zd. 68 961

**Pokój**  
umeblowany zaraz. Śniadeckich  
11. III. lewo. zd. 68 960

**Pokój**  
dla pana. Marciniak. Niegolew-  
skich 1. zd. 68 964

**Pokój**  
duży, słoneczny na 2 osoby wy-  
najme zaraz lub 15. 7. Mielkiew-  
icza 7. III. lewo. zd. 64 595

**Pokój**  
umeblowany od 15. wynajme. ul.  
Pocztowa 27. II. prawo. zd. 68 978

**Wynajme**  
pokój dwóm panom zaraz. Św.  
Marcin 4. I. lewo. zd. 69 019

**Pokój**  
do wynajęcia. Aleja Marcinko-  
wskiego 6. Nowak. zd. 69 024

**Pokój**  
osobne wejście. Adres Kurjer  
z. w. 68 990

**Św. Wojciech**  
25 (Zaułek) III Winięcki pokój  
dla pana. zd. 69 027

**Pokój**  
skromny zaraz. Woźna 18. I. pr.  
lewo. zd. 69 162

**1-2**  
pokoi do wynajęcia Dąbrow-  
skiego 25 a. W. Janowska I lewo  
zd. 69 144

**Pokój**  
dwa osoby z utrzymaniem. W.  
Garbary 16. III front. zd. 69 113

**Pokój**  
umeblowany, Lewandowska, Rze-  
czypospolitej 9. zd. 69 112

**Pokoik**  
30 zł. Chelmońskiego 2. part.  
zd. 69 034

**Skromny**  
pokoik dla pani z utrzymaniem.  
Strzelecka 2. II. prawo. zd. 69 043

**Elegancki**  
pokój utrzymanie. Skarbowska 4.  
III lewo. zd. 69 044

**Pokój**  
frontowy, ładnie umeblowany od-  
dam od 16. lipca. Stolarska 1. II  
prawo. (obok Hotelu Polonia).  
zd. 69 071

**Pokój**  
zaraz do wynajęcia. Poznańska 56  
part. prawo. zd. 69 030

**Pokój**  
dla 3 panów wolny. Staszica 9.  
I. prawo. jw 4225

**Słoneczny**  
pokój zaraz wynajme z utrzyma-  
niem lub bez. Dąbrowskiego 23.  
III. prawo. zd. 69 147

**Pokój**  
umeblowany, światło elektryczne  
wynajme. Kosińskiego 10. part.  
prawo. zd. 69 037

**Panom**  
lub paniom utrzymaniem. Wizo-  
wa. Wrocławska 13. zd. 69 127

**Jasna**  
12. I. lewo. zaraz i 1. 8. panu.  
zd. 69 130

**Pokój**  
dwóm osobom wynajme. Mar-  
szałka Focha 27. I. wejście Syn-  
niewska. r. w. 10 717

**Solidnego**  
pana na wspólny pokój. Jerszego  
4. II. lewo. z. w. 10 718

**Pokój**  
przy dworcu w Luboniu bezdziet-  
nemu małżeństwu wynajme. —  
Oferty Kurjer r. w. 10709

**Pokoik**  
bez pościeli wynajme. Młyńska  
12a. part. wprost. zd. 69 088

**12 SZUKA POKOJU**

**Pokoju**  
czystego, miłego elektrycznym  
oświetleniem (ewent. z łazienką)  
od 12 pła poszukuje urzędnik.  
Cena do 60. Oferty Kurjer  
z. w. 68 845

**Panienska**  
poszukuje pokoju czystego skro-  
mnego, frontowego w okolicy  
Wildy w cenie 35 do 40. Oferty  
Kurjer z. w. 68 936

**Pokoju**  
poszukuje intel. pan od 15. Oferty  
cena Kurjer z. w. 68 931

**Dwie**  
panienki poszukują pokoju od 15.  
najchętniej wspólnego Kurjer  
z. w. 68 970

**Młode**  
małżeństwo poszukuje skromnego  
pokoju Oferty Kurjer z. w. 69 016

**Pokoju**  
(lokalu) na biuro poszukuje. —  
Oferty Kurjer z. w. 69 159

**Umeblowanych**  
pokoi poszukuje „Informator”.  
Ratajezaka 15. (Pasaż). z. w. 69 086

**13 LOKALE**

**Stary Rynek**  
I. piętro frontowe 2 lokale wy-  
dzierżaw; korzystnie gospodarz  
Poznań. skrzynka pocztowa 54.  
zd. 68 588

**Pokój**  
duży lub dwa mniejsze w śród-  
mieściu, potrzebne zaraz na biuro  
adwokackie. Zgłoszenia Kurjer  
z. w. 68 544

**Duży pokój centrum**  
front. part. potrzebny na skład  
nice pończoch. Oferty Kurjer  
z. w. 68 241

**Budynek fabryczny**  
ul. Marsz. Focha 80 wydzierża-  
wie. Zgłoszenia Stachowski,  
portier. z. w. 68 879

**Pokój**  
biuro spokojne zaraz wynajme.  
Pocztowa 11. II. prawo od 2-4.  
zd. 68 906

**Poszukuje**  
małej ubikacji w śródmieściu na  
skromną pracownię. Spieszne  
zgłoszenia Kurjer Poznański  
z. w. 68 903

**Większe ubikacje**  
parterowe  
lub składnia możliwe w śród-  
mieściu zaraz potrzebne. Zgło-  
szenia Kurjer Poznański z. w. 68 936

**Próżny**  
pokój wynajme. Czynsz zgóry.  
Kubisz, Stroma 1. zd. 68 996

**2 pokoje**  
na biuro lub skład 1-sze piętro.  
centrum z telefonem i urzędze-  
niem oddam za zgodą gospodarza.  
Oferty Kurjer z. w. 69 099

**14 DZIERŻAWY**

**Poszukuje**  
się dzierżawy składu rzeźniczego  
w małym mieście lub dużej wsi  
kościelnej. Oferty uprasza się do  
Kurjera z. w. 69 002

**Poszukuje**  
garażu w pobliżu ul. Działyń-  
skich. Oferty do Kurjera Pozn.  
z. w. 68 853

**Wydzierżawie zaraz**  
oberża, dobrze prosperująca któ-  
ra posiada świąd, przemi II. ka-  
tegorji, położona ze składem ko-  
lonialnym z kompl. urządzeniem  
oraz mieszkanie. Koncesja była  
od prądziadków. 2 mile od mia-  
sta, kościół i szkoła w miejscu  
blisko kolej. Osoby posiadające  
koncesję lub inwalidzi uprzywile-  
jowani raczą się zgłosić Majewski  
Kołniczki, poczta Chocicza, sta-  
cja kol. Chocicza, powiat Jaro-  
cin. zd. 68 844

**Restauracja**  
pełnym biegu mieście powiatow-  
wym, sala, 3 pokojowym mieszka-  
niem zaraz do odstąpienia. Do-  
objęcia potrzeba 4 500. Dzierża-  
wa 200 zł. Zgłoszenia Kurjer  
z. w. 68 834

**Poszukuje**  
we Wrześni składu z mieszka-  
niem. Zgłoszenia Kurjer Poznań-  
ski z. w. 69 152

**Warsztat**  
ślusarsko - maszynowy  
czynny, w dobrej okolicy jest za-  
raz do wydzierżawienia z powodu  
śmierci właściciela. Zaliczyć zna-  
czek na odpowiedź. Firma: Ro-  
man Korbiak, Miejska Górka,  
pow. Rawicz. zd. 69 056

**Garaże**  
suche mrowane wydzierżawie  
Dolina Wilda 78, narożnik Górnej  
Wildy. Telefon 36-06 lub 70-62.  
zd. 69 091

**Mieszkania**  
lub domu na prowincji, che-  
tnie ogrodem poszukuje najdalej  
30 km. Poznania. Zapłacie rok na-  
przód. Warunki, opis, Kurjer  
z. w. 69 090

**340**  
mórg pszennej ziemi wydzierża-  
wie. J. Cyranik, Poznań, Wro-  
cławska 22. zd. 69 001

**15 LETNISKA**

**Letnisko**  
przy Poznaniu zaraz, dobre u-  
trzymanie 5 zł dziennie. Mecho-  
wo, stacja Kobylnica. zd. 68 303

**Krynica**  
pensjonat „Flora” M. Kiepurowej  
urządzone komfortowo, kuchnia  
wykwintna. ceny niższe.  
dp 5 475

**Krynica**  
pensjonat Grunwald E. Choynow-  
skiej i N. Gorbaniowej Aleja Li-  
powa, czwarta willa od nowych  
łazienek, słoneczne pokoje z po-  
ścielą, woda ciepła zimna, ku-  
chnia domowa, smaczna zdrowa  
obfita. ceny umiarkowane.  
Pw 15 005-26.5

**Na letniska**  
Abonament ulgowy. Wypoży-  
czalnia książek Z. Hulanickiej.  
Wszystkie nowości polskie i  
francuskie. Dział książek dla  
młodzieży. Dąbrowskiego 1 nar.  
Jasnej. Otwarte od 9-6.  
Pw 3320-27.113

**Krynica - Zdrój**  
Pensjonat „Rekuta” Heleny No-  
wackiej komfortowo urządzone  
blisko nowych łazienek poeca  
pokoje całodziennym wykwin-  
tem utrzymaniem od 11 do 15 zł.  
dp 5388

**Zakopane - „Januszek”**  
ulica Chałubińskiego Pensjonat  
Wandy Rybickiej z Poznania.  
Kuchnia wykwintna. Piękny du-  
ży park. Ceny 10 do 12.  
zd. 64 348

**Gdynia**  
pokoje na sezon do wydzierżawie-  
nia. Swojska Willa Rawa.  
nr 2322

**Pokoje**  
na letnisko z utrzymaniem lub  
bez w pięknym położeniu do wy-  
najęcia. Informacji udzieli agen-  
tura Chojno. zd. 68 891

**Letniska**  
niedaleko Poznania dwa lub je-  
den pokój kuchnia lub bez lecz  
dobrem utrzymaniem poszukuje  
pani dwoma dziećmi, służącą  
Zgłoszenia Kurjer z. w. 68 944

**Zakopane - Bystre**  
pensjonat Eden, pokoje słonecz-  
ne, utrzymanie pierwszorzędne,  
ceny przystępne. zd. 69 050

**Letnisko**  
pokój utrzymaniem tania: urocz-  
e lasy, jeziora, Stęszew, Woźniak,  
Strzelecka 13. zd. 69 070

**16 OSOBISTE**

**Autobusy**  
do Gniezna od 7. Dominikańska  
w dni powszednie 8.45, 10, 12,  
13.45, 14.45, 16.35, 18.30, 20.15, nie-  
dziele i święta 8.45, 10, 12, 14.45,  
18.30, 20.15 23.10. rp 10 679

**Krawcowa**  
wykonuje według najnowszych  
zurnali garderobę damską. Górna  
Wilda 67. IV. zd. 68 789 90

**Pana**  
kapitana, który wysiadł 9 Gwar-  
na, proszę o łaskawe podanie a-  
dresu do Kurjera z. w. 69 045

**Pasażerów**  
jadących w poniedziałek rano  
tramwajem ze Śródki, gdzie na-  
stąpiło na Chwaliszewie zderze-  
nie z samochodem reklamowym  
proszę o łaskawe podanie swych  
adresów. M. Krzymański, Patr.  
Jackowskiego 17, telefon 60 03.  
zdpw 69 033

**22 ROZMAITE**

**„Mascotte”**  
Salon Robót Ręcznych  
Ratajezaka 15, pod kinem Apollo,  
tel. 18-22. Bogaty wybór haftowa-  
nych oraz rysowanych robót,  
wszelkie dodatki, własne atelier  
rysownicze, rysujemy na porce-  
kaniu. Znanie niskie ceny. Facho-  
wa obsługa. Hurt. detal. prosimy  
obejrzeć naszą wystawę.  
zd. 69 102

**Modelki**  
potrzebuje art. malarz. Oferty  
Kurjer z. w. 68 701

**Witold Leworski**  
Wrocławska 36  
najtaniej najpiękniejsze obrazy i  
oprawy. Pw 11 474 21.121

**Akuszerka**  
Kleinwächterowa w Poznaniu  
centrum miasta ulica Romana  
Szymański; ego 2 pierwsze piętro  
lewo drug dom od Placu Świe-  
tokrzyskiego. zd. 69 851

**Masaże**  
ręczne i elektryczne wykonuje  
poza domem Lipicki, ul. Wroc-  
ławska 3/6. zd. 68 836

**Bardzo**  
zdolna krawcowa szyje po do-  
mach podczas wakacji. Oferty  
Kurjer z. w. 68 835

**Korzystajcie z okazji**  
przyjeźdną chiromantkę przepo-  
wiada przeszłość teraźniejszość  
i przyszłość. Strzelecka 18 na  
rożnik Łakowej III p. prawo.  
zd. 68 868

**Dziecko**  
10 miesięcy oddam na własne.  
Zgłoszenia Kurjer z. w. 68 916

**Tłumaczenie**  
polsko-niemiecki załatwiam szyb-  
ko i akuracie. Oferty Kurjer  
z. w. 68 904

**Korespondencje**  
niemiecka załatwiam w godzi-  
nych poobiednich i wieczornych.  
Oferty Kurjer z. w. 68 903

**Krawcowa**  
wykonuje tania wszelkie prace.  
Marcelego Mottego 8. u Rejaka  
wej. zd. 68 941

**Krawcowa**  
szyje bardzo dobrze, poleca się w  
dom. Zgłoszenia Kurjer  
z. w. 68 943

**Korzystajcie z okazji**  
Chiromantka przyjeźdną, która  
przepowiada przeszłość, teraź-  
niejszość, przyszłość, fotografii,  
daty urodzenia oraz wszelkie o-  
rady. Przyjmuje: Półwiejska 5,  
II piętro. zd. 68 964

**Poleruje**  
meble, fortepiany i wszelkie an-  
tyk. w domu i poza domem. Zgło-  
szenia Kurjer z. w. 68 987

**Krawcowa**  
w domu, dobry krój 2.50 zł. dzien-  
nie, także na wyjazd. Zgłoszenia  
Kurjer z. w. 69 010

**Modystka**  
pierzwszorzędna poleca się w domu  
Koperska, Dębca 54.  
zd. 69 119

**Przyjeźdną**  
chiromantka przeprowadza przy-  
szłość i przeszłość, przedstawia  
narzeczony na fotografii Św.  
Wojciech nr 2 w podwórzu. lewo  
zd. 69 117

**Dziecko**  
przyjme na wychowanie. Oferty  
Kurjer z. w. 69 065

**Kto odda**  
w komis konfekcję meska, dzie-  
ciecia, gwarancja hipoteczna. Of-  
erty Kurjer z. w. 69 054

**23 OZENKI**

**Sierota**  
przystojna lat 31 3 pokojowym  
mieszkanem pozna pana na sta-  
nowisku. Cel matrymonialny O-  
ferty Kurjer z. w. 68 862

**Panna**  
lat 23, przystojna, inteligentna  
posiadająca cośkolwiek gotówki  
i wyprawa pozna pana na sta-  
nowisku poważnym. Cel matrymo-  
nialny. Zgłoszenia do Kurjera  
z. w. 68 884

**Z powodu**  
zmiany w rodzinie dla mej 19-  
letniej córki posiadającej skład  
kolonialny, 4 pokojowe mieszka-  
nie umebowane w Poznaniu szu-  
kam pana, kupca lub urzędnika  
do lat 28, z dobrym charakterem  
celem rychłego ożenku. Dla  
wspólnego dobra cokolwiek ma-  
jątku pożądanego. Oferty z fotogra-  
fją Kurjer z. w. 68 939

**Mrówka**  
Piotr, Ostrów (Wlkp.) Kościsz-  
ki 2, pewnie par

**Nauczycielka**  
domowa z długoletnią praktyką i z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1. 9. 1930 r. Rychnowska Maria, Inowrocław, Św. Ducha 48. zdw 68 753

**Do apteki**  
dobrze wypracowana siła pomocnicza lub jako drogistka albo sztepstwo lub maszynier szuka posady zaraz lub później posiada egzamin trucienną kaurca może być złożona. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 68 539

**Pan**  
reprezentacyjnej powierzchowności, magazynier dużego sklepu żelaza zmianie posade Pierwszorzędne referencje. Pisemne zgłoszenia Inżynier Janczak, Poznań, Grobla 13. rw 10 694

**Panienka**  
z ukończonym Liceum Handlowym szuka odpowiedniej posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 68 852

**Szofer**  
szluzarz, kawaler z praktyką poszukuje posady prywatnej. Oferty Kurjer zdw 68 888

**Szofer**  
młodszy, dobrze polecony szuka posady. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 69 038

**Panienka**  
sierota poszukuje początkującej posady do bufetu lub innej. Oferty Kurjer zdw 69 039

**Starszy pomocnik**  
krawiecki poszukuje zaraz posady. Miejsce wolne obojetna. Zgłoszenia: Kozłowski, Peckowo, poczta Drawski Młyn. zdw 69 058

**Skrzypaczka-obligaciska**  
rutynowana równocześnie spiewaczka szuka engagement. Oferty Kurjer zdw 69 040

**Biuralistka**  
z ukończoną miejską szkołą handlową zna księzkowość, korespondencje pisanie na maszynie, szuka początkującej posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 69 096

**Wdowa**  
bezdzielną, lat 36, poszukuje posady u starszych państwa lub samotnej osoby z dobrymi świadectwami, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer jw 4222

**Gospodyni wiejska**  
w średnim wieku, sumienna, która była 12 lat na probostwie szuka posady na probostwie lub w karczmie. Oferty Kurjer zdw 69 143

**Dziewczyna**  
chetna, uczciwa szuka posady z gotowaniem zaraz. Oferty Kurjer zdw 69 124

**Dziewczyna**  
do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady od 15. 7. Oferty Kurjer zdw 69 122

**Wychowawczyni nauczycielka**  
z maturą seminarjalną (Malopolska) poszukuje zaraz lub 1 go sierpnia posady wychowawczyni nauczycielki do dzieci. Warunki przystępne. Zgłoszenia: Janina Halicka, poste restante, Brzesko Nowe, pow. Miechowski, zdw 63 721

**Malopolska**  
z dobrym gotowaniem poszukuje posady nauczycielki do państwa z Malopolski. Oferty Kurjer zdw 69 145

**Posługaczka**  
poszukuje posady do wszystkiego od 15. 7. 30 lub zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 69 135

**Pracznica**  
czysta szuka prania. Oferty Kurjer zdw 69 068

**Fryzjerka**  
manikurzystka masażystka poszukuje posady na majatek lub lepszy dom. Of. Kurjer zdw 69 074

**Młodszy**  
urzednik drzewny z praktyką na tartakach i składnicach, obeznany z księzkowością poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 69 073

**DZISIAJ W KINIE**  
Apollo: „Władcy miłości”.  
Aurora: „Pat i Patachon jako bogacze”.  
Corso: „Korsarze puszcz”.  
Edison: „Książę Student”.  
Harfa: „5-ty jeździec Apokalipsy” (Góra rezerwiści).  
Metropolis: „Człowiek, który kręci”.  
Odeon: „Słowik Hiszpański”.  
Renaissance: „Zamknięta droga”.  
Stylowe: „Trubadury New Yorku”.  
Słońce: „Ty, Ty moje marzenie”.  
Wilsona: „Ojciec”.

**Młynarz**  
w sile wieku, pilny, trzeźwy i sumienny szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznań, zdw 68 849

**Panienka**  
inteligentna z dobrej rodziny, zna język angielski, szyć i rozmaite hafty poszukuje posady do dzieci zaraz. Łaskawe zgłoszenia Anna Kocentówna, Szamotyły, Ratuszowa 2, u p. Proszak. zdw 68 847

**Pracznica**  
pracowazka szuka pracy. Oferty Kurjer zdw 68 843

**Posługaczka**  
szuka posady. Oferty Kurjer zdw 68 842

**Ksiązkowy**  
biuralista z praktyką poszukuje jakiegokolwiek posady jako początkujący. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 900

**Maszynistka**  
początkująca znająca stenografię szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 950

**Murarz**  
sumienny, trzeźwy poszukuje drobniejszych prac murarskich, malarskich, ceny niskie. Kurjer zdw 68 966

**Które przedsiębiorstwo**  
przyjmie lub wskaże posade inkasenta, woźnego lub inna. Na żądanie kaucja. Oferty Kurjer zdw 68 972

**Pracznica**  
na stałą posade do Restauracji Mieszczańskiej, Plac Wolności 5, potrzebna natychmiast. zdw 69 141

**Uczennica**  
uczenia fryzjerskiego przyjmie. — Matejki 7. zdw 69 142

**Biurowa**  
z niemieckim potrzebna Jaszkiewicz, Fredry 6. zdw 69 137

**Dzielnia**  
ekspedjentka z branży rzeźniczej potrzebna zaraz lub 15. Skibiński Grobla 29 a. rw 10 722

**Młodszy**  
pomocnik rzeźniczy potrzebny. — Adres Kurjer rw 10 720

**Uczeń**  
do sklepu żelaza hurt i detal potrzebny. Pisemne zgłoszenia z odpisem świadectw szkolnych do ekspedycji zdw 68 897/8

**Młodsza**  
fryzjerka potrzebna zaraz. Zgłoszenia w godz. popoł. Salon Fryzjerski, Marszałka Focha 177. zdw 68 894

**Francuzka**  
do dwóch chłopców i konwersacji poszukiwana od września. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 943

**Uczennica**  
przyjmie na wieczorowy kurs kroju i szycia. Wróblewska, Matejki 52. zdw 68 940

**Marszantka**  
potrzebna od 15. Oferty Kurjer zdw 68 923

**Służąca**  
czysta potrzebna. Woźniakowa, Marszałka Focha 36. zdw 68 969

**Dzielnia**  
ekspedjentka do sklepu rzeźniczego potrzebna zaraz. W. Gramlewicz, 3 Maja 7. zdw 68 962

**Fryzjerka**  
wymczona zaraz potrzebna. Adres Kurjer zdw 68 981

**Agonci**  
na artykuły techniczne potrzebni zaraz. Oferty Kurjer zdw 69 688

**Uczeń**  
fryzjerski może się zgłosić zaraz. Poznańska 22. zdw 69 018

**20**  
chłopce potrzebne, dobry zarobek. Zgłoszenia od godz. 5 do 6 wieczorem. Józef Danielewski, Chwaliszewo 74, w podwórzu III. zdw 69 014

**Uczeń**  
potrzebny. Skład kolonialny, ul. Półwiejska 34. zdw 69 022

**Posługaczka**  
młodsza potrzebna. Św. Marcin 43 (magazyn fortepianów). zdw 68 992

**Chłopiec**  
do posyłek, który posiada rower, potrzebny zaraz. Bzyl. Droga Debińska 3b. zdw 68 998

**Poszukuje**  
młodych ludzi na agentów do sprzedawania przyborów dla stolarzy na okolicę Wągrowiec, — Strzelno, Chodzież, Gniezno, — Września, Jarocin, Ostrowo z kaucją 300 zł. Towar zabiera agent ze sobą. Wynagrodzenie 25% prowizji. Zgłoszenia Przybory Stolarskie, Kościan, Bernardyńska 22. zdw 69 116

**Apteka**  
Burzyńskiego w Koszęcinie G. H. poszukuje od 1. 8. kat. asystentki (ta) lub podobnej dobrze poleconej siły z dłuższą praktyką. — Zgłoszenia Kurjer zdw 69 163

**Poszukuje**  
się na 6 tygodni lekarza zastępcę od 15. 7. na Górnym Śląsku. — Adres wskaże Kurjer zdw 69 151

**Biurowa**  
polsko-niem., pisząca biegle na maszynie potrzebna. Zyciorys, wykazowa fotografia bez retuszu. Zgłosz. Kurjer zdw 69 105

**Panienka**  
młodsza do biura może się zgłosić. Wrocławska 22, I ptr. zdw 69 062

**Gospośnia - kucharka**  
młodsza potrzebna od 15. 7. do młodszego pana do majątku blisko Poznania. Wymaga się dobrej znajomości kuchni i zamilowania do porządku, oraz sumiennosci i uczciwości. Zgłoszenia i omówienie warunków pp. Szczepański, ul. Dąbrowskiego 4, I. zdw 69 078

**Dzielnia**  
ekspedjentka potrzebna zaraz. Mistrz rzeźniczy, Jan Włodarczyk, ul. Półwiejska 3, tel. 68,27, zdw 69 108

**Uczeń**  
możliwie ukończ. szkoła handlowa potrzebny zaraz. Zgłoszenia pisemne. W Frackowiak skład sukna, odzieży i galanterji męskiej, Poznań, 27 Grudnia 20. zdw 68 855

**Poszukuje**  
się kasjerki w zastępstwie na wieś na miesiąc lipiec. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 850

**Chłopiec**  
do posyłek może się zgłosić. Leon Romański i S-ka, Fredry 2. zdw 68 848

**Pierwszorzędna fryzjerka**  
może się zgłosić. Sołacz, Wołyńska 13. zdw 68 828

**Dziewczyna**  
zaraz. (Własna pościel). Mostowa 16, Przymusińska. zdw 68 866

**Woźnica**  
który już picyzowo rozwodził za kaucją potrzebny. Zasada, Młyńska 2. zdw 68 889

**Służąca**  
potrzebna do lekkich prac. Skrzypczyńska, Polna 32. zdw 69 040

**Służąca**  
do wszystkiego potrzebna. Nięgolewskich 6, I. prawo. zdw 69 149

**Służąca**  
młodsza, wierna, potrzebna. Zgłoszenia Skarbowa 1, Mikołajczyk. zdw 69 046

**Bielizniarki**  
dobrej poszukuje Fabryka fartuchów G. Janowska, Wielka 25. zdw 69 072

**Marszantka**  
samodzielną może się zgłosić. Nowak, Strusia 1. zdw 69 079

**Pomocnik**  
fryzjerski potrzebny zaraz. Dąbrowskiego 82. jw 4229

**Dziewczyna**  
do sklepu papieru potrzebna. — Włocławska, Poczta 31. Pw 3376-28.58

**Potrzebna nauczycielka**  
kat. Wielkopolska z francuskim i niemieckim od 1. 9. 30 r. do 3 dziewcząt, lat 7 9 i 10. — Posada stała. Uprasza się o nadesłanie zgłoszenia z referencjami i pretensją do Kurjera Poznańskiego zdw 68 328

**Nauczyciele ludowi wzgl. emeryci**  
Celem propagowania nowoczesnych artykułów budowlanych na prowincji, za wysokim wynagrodzeniem prowizyjnym zachęca W Panowie zgłaszać się pod: Poznań-skrzynka pocztowa 131. Pw 3 264-27.90

**Apteka**  
w Poznaniu poszukuje zaraz lub później poleconego asystenta (kt) Warunki referencje Kurjer zdw 67 504

**Wychowawczyni**  
potrzebna zaraz do dwóch dziewczynek trzy i pięcioletniej. Tyko najlepsze polecenia i świadectwa będą uwzględnione. Lipska Lewków, p. Czekanów. zdw 69 067

**Przedstawiciele**  
do sprzedaży artykułu bezkonkurencyjnego dziennie potrzebny poszukujemy, również mogą się zgłosić zastępcy. Oferty skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 68 631

**Poszukuje**  
się zaraz kasjerki-ksiązkowej o leżanej szeregówce z księzkowością rolną. Uwzględni się tylko pierwszorzędna siła fachowa i kilkuletnia praktyka. Pismiana zgłoszenia z podaniem pretensji i odpisem świadectw przysyłać do Zarządu majątności. Dobrym pow. Krotoszyn. zdw 68 700

**Poszukuje**  
się zaraz zdolnego ucznia do sklepu kolonialnego żelaza i restauracji. Alfred Rohde Margonin. dw 1069

**Maszyniarka**  
na spódnice zaraz potrzebna. Janowski, Chwaliszewo 38. zdw 68 395

**Zastępców**  
i akwizytorów poszukuje dla powiatów Polski zachodniej na artykuł nowy ogólnie pożądanym interesem poważnym łatwy dla każdego! Zgłoszenia z 68 559

**Poszukuje**  
młodszego czeladnika kowalskiego zaraz. Zgłoszenia Michał Jabłcki, Stęszew. nw 2318

**Posługaczka**  
samotna z praniem potrzebna zaraz. Zgłoszenia 2-4. Szweska 19, III., lewo. zdw 68 639

**Służąca**  
uczciwa, z długoletnią praktyką, z dobrymi świadectwami potrzebna od 15. 7. 30. Chwilkowski, Św. Marcin 40, skład. zdw 63 769

**Stały dochód 2000 - 3000 złotych miesięcznie**  
mieć mogą agenci (subagenci) różnych branż, urzędnicy i emeryci bez wkładu jakiegokolwiek kapitału, jako zastępcy bankowi do zbierania zamówień na  
**3% pożyczkę budowlaną**  
Część gotówki natychmiast płatna przy zamówieniu. Wszystkich dokładnie pouczamy.  
Oferty: Pw 13 062-72.37  
**Ludowy Bank Spółdzielczy, Lwów, pl. Akademicki 4.**

**Biuralista**  
ze znajomością księzkowości poszukuje jakiegokolwiek posady. — Wymagania skromne. Oferty Kurjer zdw 68 859

**Chłopiec**  
VI. klasa szkoły wydziałowej pragnie się wyuczyć cukiernictwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 833

**Dziewczyna**  
ze wsi poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 68 867

**Urzednik**  
gospodarczy, dobry rolnik, energiczny, sumienny, w ostatniej posadzie 12 lat poszukuje posady w majątku lub jako woźny portier placowy. Posiada najlepsze świadectwa, na żądanie mała kaucja. Zgłoszenia proszę skierować Kurjer Poznański zdw 68 878

**Biuralistka**  
z roczną praktyką z ładnym charakterem pisma szuka posady Oferty do Kurjera zdw 68 872

**Rutynowany sprzedawca**  
węgiła, dobrze zaprowadzony u klientów w Poznaniu i Pomorskiem (5 lat branży) szuka stosownej posady w poważnej firmie. Referencje pierwszorzędne. Łaskawe zgłoszenia upraszam pod zdw 68 885

**Osoba**  
czysta poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 68 899

**OKAZJA**  
**2 autobusy**  
na bardzo dobrej linii w Poznaniu do sprzedania z powodu wyjazdu. Do wpłaty ca 7000,—. Oferty do Kurjera pod zw 24438

**Institutrice - Italienne**  
hautes recommandations 32 ans, cherche position bien rétribuee pour les mois d'été. Adresser: Zeis, Berlin W, Darmstaedterstrasse 3. nw 2326

**Dzielnia**  
pracznica poszukuje pracy poza dom. Fibichowa, Wielka 12 IV u Przybylskich. zdw 68 917

**Młoda**  
Francuzka dobrze polecona poszukuje miejsca od zaraz. Majątek Taczanów poczta. Pleszew. Mile Blanche zdw 68 912

**Ogrodnik**  
młodszy z dobrymi świadectwami poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 68 907

**Dziewczyna**  
uczciwa, silna poszukuje prania Oferty Kurjer zdw 68 905

**Pokojówka**  
sumienna, zna dobrą obsługę i szyć przyjmie posade od 15. 7. Oferty Kurjer zdw 68 901

**Dziewczyna**  
uczciwa, czysta, która jest w ostatniej posadzie 6. rok pragnie zmienić posade do 1-2 osób. Oferty Kurjer zdw 68 934

**Stenotypistka**  
początkująca, biegle z dobrimi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 68 930

**Szofer**  
dzielny w swym zawodzie z 7 letnią praktyką obecnie w krytycznym położeniu poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 68 955

**Uczniwa**  
spokojna osoba poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 68 965

**Posługi**  
poszukuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 951

**Dentysta-technik**  
(kawaler) samodzielny w wyrobach kaurczukowych i metalotechnicznych jak również w wyrobach modeli anatomicznych, poszukuje posady od 1 sierpnia r. Zgłoszenia Wojdylak, Rawicz zdw 68 952

**Pracznica**  
uczniwa, pracowita poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 68 611

**Prasowaczka**  
poszukuje posady do prasowania od 15. 7 30 Oferty Kurjer zdw 68 607

**Dziewczyna**  
uczniwa i pracowita poszukuje posady od 15. do dziec. Oferty Kurjer zdw 68 630

**Kucharka**  
restauracyjna poszukuje posady od 15. Oferty Kurjer zdw 68 669

**Początkująca**  
uczniwa służąca poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 68 515

**Sierota**  
uczniwa służąca umiejąca dobrze gotować poszukuje posady do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 68 668

**Pracznica - prasowaczka**  
poszukuje posady pierwsze w domu i poza domem Piotra Wawrzyńska 32, II. lewo. zdw 68 806

**Młodszy**  
ekspedjent z branży spirytualnej i tytoniowej poszukuje posady Łaskawe oferty do Kurjera zdw 68 807

**Dziewczyna**  
wiejska, dobrze polecona, poszukuje posady do wszystkiego od 15. 7. lub 1. 8. Oferty Kurjer zdw 68 706

**Bufetowa**  
biegła w liczeniu i piśmie poszukuje posady, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer zdw 68 821

**Panienka**  
lat 17, inteligentna dobrze wychowana pragnie wyuczyć się za fryzjerkę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 68 816

**Kobieta**  
uczniwa poszukuje posady lub prania. Oferty Kurjer zdw 68 779

**Zaufana**  
osoba szuka pracy u samotnej pani. Oferty Kurjer zdw 68 531

**Kelner**  
z długoletnimi świadectwami, do breimi poleceniami poszukuje posady, przejmie bufet na rachunek wstawi kaucje. Oferty Kurjer zdw 68 526

**Asystent**  
dentysta, egzaminowany z znajomością operatywy poszukuje stałej samodzielnej posady jako kierownik lub zastępca od 1 września lub później. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 68 525

**28 WOLNE MIEJSCA**

**Portjer - służący**  
potrzebny od 15. b. m. pensja, wolne mieszkanie, światło i liberja. Pierwszeństwo, bezdzietni, prawo jazdy sam. Zyciorys, odpis świadectw i większa kaucja konieczne. Gielda handl. Poznań, Stawna 13. zdw 68 363

**Panna**  
wprawna na meską miarową prace może się zgłosić ul. Wrońska 1/2, II. piętrowo, lewo. rw 10 721

**Szofer**  
młodszy do Forda z kaucją poszukiwany. Oferty Kurjer zdw 69 067

**Pomocnik**  
fryzjerski dzielny od 15. Szulc, Szamotyły rw 10 688

**Uczniwa**  
cukiernicza, inteligentnego poszukuje zaraz Cukiernia E. Rakowski, Bydgoszcz, Pomorska 24 nw 2217

**Amerykańskie welniane kostjmy kąpielowe**

**Jantzen**

poleca „Sport — Poznań”, skład Artykułów Sportowych i Gimnastycznych. Stary Rynek 65. Tel. 34-68. Na rakiety „Olimp” udzielamy 50% rabatu. zw 2444

**Posada**  
wspólnika lub współniczki do sklepu komisowego w Poznaniu. Gotówka 5000 zł pożądana za gwarantowaną towarem udziałem zarobkowania do 2000 złotych miesięcznie. Zgłoszenia Nowak, Żydowska 5. zdw 68 946

**Młodsza**  
dziewczyna potrzebna (skład win) Ratusz. zdw 68 993/4

**Wspólnika - inkasenta**  
do autobusu gotówka 2-3000 poszukuje, zarobek 10-15 zł dziennie, posada stała. Zgłoszenia Sowiński, Poznań, Św. Marcin 22. zdw 69 063-4

**2 uczni**  
tyfko z dobrej rodziny i z lepszym wykształceniem do większego domu ekspedycyjnego zaraz poszukuje. Oferty Kurjer zdw 68 860

**Biuralistka**  
uczennica z ukończoną szkołą handlową może się zgłosić ze świadectwami i wnioskiem do firmy Falkiewicz, Dąbrowskiego 79. zdw 68 856

**Uczeń**  
możliwie ukończ. szkoła handlowa potrzebny zaraz. Zgłoszenia pisemne. W Frackowiak skład sukna, odzieży i galanterji męskiej, Poznań, 27 Grudnia 20. zdw 68 855

**Poszukuje**  
się kasjerki w zastępstwie na wieś na miesiąc lipiec. Zgłoszenia Kurjer zdw 68 850

**Chłopiec**  
do posyłek może się zgłosić. Leon Romański i S-ka, Fredry 2. zdw 68 848

**Pierwszorzędna fryzjerka**  
może się zgłosić. Sołacz, Wołyńska 13. zdw 68 828

**Dziewczyna**  
zaraz. (Własna pościel). Mostowa 16, Przymusińska. zdw 68 866

**Woźnica**  
który już picyzowo rozwodził za kaucją potrzebny. Zasada, Młyńska 2. zdw 68 889



— Kiedy najlepiej przyjść do twego ojca, aby go prosić o twą rączkę?  
— Wieczorem, — gdy ma już na nogach sukienne pantofle. (Judge, N. York). S. F.

**Przedpłata** na lipiec 1930 r. za oba wydania razem wlicznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. z 4,00, w agencjach w mieście z 4,50, z odnośnikiem do domu w Poznaniu z 4,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie z 4,94 kwartalnie z 14,80, pod opaską w Polsce z 9,00, pod opaską w innych krajach z 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeskód w zakładzie, strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149